

Азия / Avrupa

Ақпараттық сараптама журналы

Басылымның 5-ші жылы, №52, Маусым (6) 2020

AVRASYA ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ'NÜN AYLIK YAYINIDIR ЕУРАЗІЯ ҒЫЛЫМИ-ЗЕРТТЕУ ИНСТИТУТЫНЫҢ АЙ САЙЫН ШЫҒАТЫН БАСЫЛЫМЫ

ÇİN-JAPONYA-GÜNEY KORE SERBEST TİCARET ANLAŞMASI: SORUNLAR VE BEKLENTİLER

ҚЫТАЙ-ЖАПОНИЯ-ОҢТҮСТІК КОРЕЯ ЕРКІН САУДА КЕЛІСІМІ: ПРОБЛЕМАЛАРЫ МЕН БОЛАШАҒЫ

RÖPORTAJ СҰХБАТ

**ABDULLAH EREN,
YURTDIŞI TÜRKLER VE
AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞI
BAŞKANI**

ШЕТЕЛДЕГІ ТҮРКТЕР ЖӘНЕ АҒАЙЫН
ҚАУЫМДАСТЫҚТАР БАСҚАРМАСЫНЫҢ
(ҮТВ) ТӨРАФАСЫ, АБДУЛЛА ЭРЕН

4

**QUARANTINE
VIRTUAL ART**

ВИРТУАЛЬНОЕ
ИСКУССТВО ПЕРИОДА
КАРАНТИНА

GULNAR NADIROVA

20

**HOW DO COUNTRIES OF THE EURASIAN
ECONOMIC UNION RESPOND TO EXTERNAL
SHOCKS**

КАК СТРАНЫ ЕВРАЗИЙСКОГО
ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОЮЗА ОТВЕЧАЮТ НА
ВНЕШНИЕ ШОКИ

AZIMZHAN KHITAKHUNOV

26

Asya Avrupa / Азия Еуропа
(Haber – Yorum) / (Ақпараттық сараптама)

Avrasya Araştırma Enstitüsü Yayınıdır
Еуразия ғылыми-зерттеу институты басылымы

Sahibi / Меншік иесі
Ahmet Yesevi Üniversitesi Avrasya Araştırma Enstitüsü Müdürü /
Ахмет Ясауи университеті Еуразия ғылыми-зерттеу институты директоры
Doç. Dr. Vakur Sümer

Genel Yayın Yönetmeni / Бас редактор
Zhengizkhan Zhanaltay

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü / Жауапты редактор
Dr. Suat Beylur

Haber Müdürü / Жаңалықтарға жауапты редактор
Dr. Zhandos Ranov

Tercüme Ekibi / Аудармашылар тобы
Omirbek Hanayi
Aigerim Manatkızı
Kanat Makhanov

Sekretarya / Хатшылық
Asel İngaybekova

Metin Redaksiyon / Мәтінді өңдеу
Dr. Suat Beylur
Dauren Aben

Teknik Redaksiyon / Техникалық редактор
Kanat Makhanov

Yayın Kurulu / Редакция алқасы
Doç. Dr. Vakur Sümer
Zhengizkhan Zhanaltay
Dr. Suat Beylur
Dr. Zhandos Ranov
Dr. Gulnar Nadirova
Dauren Aben

Yönetim Merkezi / Басқару орталығы

Almalı Audanı, Mametova 48, 050004
Almaty, Kazakhstan
Tel. +7 (727) 279 97 94
Fax. +7 (727) 279 97 94
E-mail: info@eurasian-research.org

Sürelî yayın tescil belgesi No: 15793-Ж, tarihi: 27.01.2016.

Kazakistan Cumhuriyeti Haberleşme ve İletişim Bakanlığı tarafından verilmiştir.

Tüm hakları saklıdır. Mülakat, haber-yorum ve analizlerde ifade edilen görüşler yazarların kendi görüşleri olup Enstitü'nün yayın politikasını yansıtmamaktadır. Bu yayında yer alan yazılar ve fotoğraflar izinsiz, kaynak gösterilmeden kullanılamaz. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir. Tiraaj: 300 adet. Her ay yayınlanmaktadır. Dağıtımı Kazakistan Cumhuriyeti ve Türkiye Cumhuriyeti sınırlarını kapsamaktadır. Dağıtımı ücretsizdir.

Мерзімді баспасөз басылымын есепке қою туралы куәлік №: 15793-Ж, күні: 27.01.2016 ж.

Қазақстан Республикасы Ақпарат және коммуникациялар министрлігі тарапынан берілді.

Барлық құқықтар қорғалған. Сұхбат, ақпараттық сараптама мен талдауларда айтылған пікірлер тек авторлардың жеке көзқарастары болып табылады және Институттың ұстанымын білдірмейді. Бұл басылымда жарияланған мақалалар мен фотосуреттерді рұқсатсыз және дереккөзді көрсетпей пайдалануға тыйым салынады. Дереккөзді көрсетіп, сілтеме жасауға болады.

Тираж: 300 дана. Ай сайын жарияланады. Қазақстан Республикасы мен Түркия Республикасы аумағында тегін таратылады.

DOÇ. DR. VAKUR SÜMER

Kıymetli okuyucularımız,

Hoca Ahmet Yesevi Üniversitesi'ne bağlı Avrasya Araştırma Enstitüsü tarafından dört yılı aşkın bir süredir aylık olarak çıkarılan ve dört dilde içerik barındıran analiz dergisi Asya Avrupa'nın 52. sayısı ile karşınızdayız.

Bu sayıyı hazırlamakta olduğumuz günlerde gerek Avrasya coğrafyasını, gerekse tüm küreyi yakından ilgilendiren bir dizi önemli gelişme cereyan etmekteydi. Mayıs ayının sonları itibariyle Koronavirüs salgını kendine yeni odaklar bulmuş durumda. Nisan ayı başlarında Amerika Birleşik Devletleri ile Batı Yarımküre'ye ölümcül bir giriş yapan virüs, giderek Brezilya ve Meksika gibi büyük Latin Amerika ülkelerine de yayıldı ve bölgede çok ciddi kayıplara neden oldu. Hastalığın tedavisi ile ilgili henüz somut gelişmeler yaşanmamasına karşın pek çok ülke, uzun süren sokağa çıkma yasakları ve karantinaların sosyal ve ekonomik açılardan sürdürülebilir olmadığı düşüncesinden hareketle, normalleşme yönünde adımlar atmak durumunda kaldı.

Siyaset düzleminde ise iki önemli gelişme yaz aylarının sakin geçmeyeceğinin habercisi durumunda. Bunlardan ilk gerçekleşen, Çin'in, Hong Kong'un özerk statüsünü sona erdirecek bir hukuki düzenlemeyi hayata geçirme çabası oldu. Pek çok uzmana göre bu, COVID-19 sürecinde savunmacı bir dış politika izleyen ve kendisine yöneltilen suçlamalarla baş etmeye çalışan Çin'in, giderek daha atak bir dış politika benimsemeye başladığının bir işareti olarak yorumlanabilir.

Uluslararası siyasetteki bir diğer önemli gelişme de, Minneapolis kentinde polislin orantısız güç kullanımı nedeniyle bir Afro-Amerikalı'nın hayatını yitirmesi sonrasında ABD'de yaşanan şiddet olayları. Yine COVID-19 tarafından tetiklenen bir işsizlik dalgası ve toplumsal huzursuzluğun eşlik ettiği bu olayların hangi sonuçları doğuracağını şimdiden kestirmek güç. Ancak şurası açık ki, tarihin akışkanlık kazandığı günlerden geçmekteyiz. Akışkanların önemli dinamiklerinden birisi de türbidite, yani bulanıklıktır. Bu belirsizliklerle dolu geçiş günlerinin Avrasya coğrafyasına istikrar ve refah getirmesi en temel dileğimizdir.

Yeni sayımızda buluşabilmek umuduyla!

Құрметті оқырмандар,

Қожа Ахмет Ясауи университетіне қарасты Еуразия ғылыми-зерттеу институты тарапынан төрт жылдан астам уақыттан бері ай сайын төрт тілде шығарылып келе жатқан «Азия Еуропа» ақпараттық сараптама журналының 52-ші санын назарларыңызға ұсынамыз.

Бұл санымызды дайындаған кезде бүкіл әлемді, оның ішінде Еуразия аймағын толғандырған бірқатар маңызды оқиғалар орын алғаны мәлім. Мамыр айының соңында коронавирустың жаңа ошақтары табылды. Сәуір айының басында Америка Құрама Штаттары мен Батыс жарты шарға кірген қауіпті вирус біртіндеп Бразилия мен Мексика сияқты Латын Америкасының ірі елдеріне таралды және аймақта үлкен шығындарға алып келді. Әзірге ауруды емдеуге қатысты ешқандай өзгеріс байқалмағанына қарамастан, көптеген елдер ұзақ уақытқа созылған карантиндік шаралардың әлеуметтік және экономикалық тұрғыдан тұрақты болмауына байланысты күнделікті тіршілікті қалпына келтіру бағытында қадамдар жасауға мәжбүр болды.

Саяси деңгейде орын алған екі маңызды оқиға салдарынан жаз айлары тыныштық жағдайында өтпейтін сыңай білдіреді. Солардың біріншісі – Қытайдың Гонконгтың автономды мәртебесін аяқтайтын құқықтық реттеуді жүзеге асыру әрекеті. Көптеген сарапшылардың пікірінше, мұны COVID-19 індеті кезінде қорғаныс саясатын жүргізіп, өзіне тағылған айыптаулармен келіспеген Қытайдың барған сайын шабуылдық сипатқа ие сыртқы саясат жүргізе бастағандығының белгісі ретінде түсіндіруге болады.

Халықаралық саясаттағы тағы бір маңызды оқиға – Миннеаполис қаласында афроамерикалық азаматтың полиция қолынан қаза табуынан кейін басталған АҚШ-тағы жаппай тәртіпсіздіктер. COVID-19 салдарынан жұмыссыздық пен әлеуметтік толқуларға ұласқан бұл оқиғалар қандай салдарларға әкелетінін болжау қиын. Дегенмен, тұрақсыздық белең алған күндерді бастан өткеріп отырғанымыз анық. Тұрақсыздықтың маңызды динамикасының бірі – бұлыңғырлық. Осындай белгісіздікке толы өтпелі күндер Еуразия аймағына тұрақтылық пен өркендеу әкелсін деп тілейміз.

Келесі санымызда қайта қауышқанша!

ÖN SÖZ АЛҒЫСӨЗ

AVRASYA ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ MÜDÜRÜ ЕУРАЗИЯ ҒЫЛЫМИ-ЗЕРТТЕУ ИНСТИТУТЫНЫҢ ДИРЕКТОРЫ DOÇ. DR. VAKUR SÜMER.....	1

RÖPORTAJ СҰХБАТ

ABDULLAH EREN, YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞI BAŞKANI ШЕТЕЛДЕГІ ТҮРІКТЕР ЖӘНЕ АҒАЙЫН ҚАУЫМДАСТЫҚТАР БАСҚАРМАСЫНЫҢ (ҮТВ) ТӨРАҒАСЫ, АБДУЛЛА ЭРЕН.....	4

GÜNCEL ӨЗЕКТІ ПІКІР

ÇİN-JAPONYA-GÜNEY KORE SERBEST TİCARET ANLAŞMASI: SORUNLAR VE BEKLENTİLER ҚЫТАЙ-ЖАПОНИЯ-ОҢТҮСТІК КОРЕЯ ЕРКІН САУДА КЕЛІСІМІ: ПРОБЛЕМАЛАРЫ МЕН БОЛАШАҒЫ OMIRBEK HANAYI	12
QUARANTINE VIRTUAL ART ВИРТУАЛЬНОЕ ИСКУССТВО ПЕРИОДА КАРАНТИНА GULNAR NADIROVA	20
HOW DO COUNTRIES OF THE EURASIAN ECONOMIC UNION RESPOND TO EXTERNAL SHOCKS КАК СТРАНЫ ЕВРАЗИЙСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОЮЗА ОТВЕЧАЮТ НА ВНЕШНИЕ ШОКИ AZIMZHAN KHITAKHUNOV	26
BRIEF OVERVIEW OF EXTERNAL MIGRATION IN KAZAKHSTAN КРАТКИЙ ОБЗОР ВНЕШНЕЙ МИГРАЦИИ В КАЗАХСТАНЕ KANAT MAKHANOV	34
DIGITAL SURVEILLANCE SOLUTIONS IN CENTRAL ASIAN STATES РЕШЕНИЯ ПО ЦИФРОВОМУ НАБЛЮДЕНИЮ В СТРАНАХ ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ ALBINA MURATBEKOVA	41

ASTANA HUB: KAZAKHSTAN'S SILICON VALLEY АСТАНА ХАБ: КАЗАХСТАНСКАЯ СИЛИКОНОВАЯ ДОЛИНА ILANA DAUTOVA.....	48
COVID-19 AND ITS IMPACT ON CHINA'S BELT AND ROAD INITIATIVE: THE CASE OF CENTRAL ASIA COVID-19 И ЕГО ВЛИЯНИЕ НА ИНИЦИАТИВУ ПОЯСА И ПУТИ В ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ ASSET ORDABAYEV	56
KAZAKISTAN'DA MEDYA SEKTÖRÜNÜN GELİŞİMİ ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ МЕДИА СЕКТОРЫНЫҢ ДАМУЫ ZHANDOS RANOV.....	63
THE EAEU DEVELOPMENT STRATEGY: WORK IN PROGRESS СТРАТЕГИЯ РАЗВИТИЯ ЕАЭС: ПРОГРЕСС В РАБОТЕ ASSET ORDABAYEV	70
20 YEARS SINCE THE FIRST INTER-KOREAN SUMMIT 20 ЛЕТ СО ДНЯ ПЕРВОГО МЕЖКОРЕЙСКОГО САММИТА ILANA DAUTOVA.....	76

ETKİNLİKLER İC-ШАРАЛАР

.....	82

İNFOGRAFIK ИНФОГРАФИКА

.....	100

ABDULLAH EREN, YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞI BAŞKANI ШЕТЕЛДЕГІ ТҮРІКТЕР ЖӘНЕ АҒАЙЫН ҚАУЫМДАСТЫҚТАР БАСҚАРМАСЫНЫҢ (YTB) ТӨРАҒАСЫ, АБДУЛЛА ЭРЕН

Okuyucularımız için biraz kendinizden bahsedebilir misiniz ?

Adım Abdullah Eren. Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB) kurumunun bir buçuk yılı aşkın süredir başkanlık görevini yürütmekteyim. Aslen Batı Trakyalı'yım. Yüksek lisans dönemim, askerlik hayatım ve Ankara'daki görev sürelerim haricinde hep İstanbul'da yaşadım. Yaklaşık 5 yıldır da çeşitli görevlerimden ötürü Ankara'dayım. Lisans ve yüksek lisans öğrenimimi sırasıyla Boğaziçi Üniversitesi Sosyoloji bölümünde ve Londra-Westminster Üniversitesi Diploması Çalışmaları alanında tamamladım. Özel sektördeki çeşitli faaliyetlerimden sonra Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı'nda (SETA) araştırmacı olarak akademik çalışmalarda bulundum. Akabinde de sırasıyla Başbakan Özel Kalem Müdür Yardımcısı ve Başbakan Müşaviri ile Cumhurbaşkanlığı Başkanışmanlığı görevlerini ifa ettim. 2018 yılında da Cumhurbaşkanlığı kararıyla şu anki görevime atandım. Sivil Toplum Ku-

MİMARLIK, EDEBİYAT, FELSEFE, EĞİTİM, KURUMLAR VE YAŞANMIŞLIKLAR TEMELLİ ARAŞTIRMA VE PROJELERE HASSATEN DİKKAT GÖSTERMEKTEYİZ

СӘУЛЕТ, ӘДЕБИЕТ, ФИЛОСОФИЯ, БІЛІМ, ИНСТИТУТТАР МЕН ТӘЖІРИБЕЛЕРГЕ НЕГІЗДЕЛГЕН ҒЫЛЫМИ ЗЕРТТЕУЛЕР МЕН ЖОБАЛАРҒА ЕРЕКШЕ НАЗАР АУДАРАМЫЗ

Оқырмандарымызға өзіңізді таныстырып өтсеңіз.

Менің атым Абдулла Эрен. Бір жарым жылдан астам уақыт бойы Шетелдегі түріктер және ағайын қауымдастықтар басқармасының (YTB) төрағасы қызметін атқарып келемін. Ата тегім Батыс Фракиядан тамыр тартады. Магистратура, әскери қызмет жылдары мен Анкарадағы қызмет мерзімін қоспағанда өмір бойы Ыстамбұлда тұрдым. Жұмысыма байланысты бес жылдан бері Анкарадамын. Богазичи университетінің әлеуметтану бөлімінде бакалавриатты тәмамдаған соң, Лондондағы Вестминстер университетінде дипломатия зерттеулері бойынша магистратуралық білім алдым. Жеке секторда әртүрлі жұмыстар атқарғаннан кейін Саяси, экономикалық және әлеуметтік зерттеулер қорында (SETA) ғылыми қызметкер ретінде жұмыс істедім. Кейіннен тиісінше Премьер-министр әкімшілігі басшысының орынбасары, Премьер-министр кеңесшісі және Президенттің Бас

ruluşu (STK) faaliyetlerini de önemseyen biriyim. Bu kapsamda geçmişte Balkanlarla ilgili çeşitli STK'larda bulundum.

Bu yıl kuruluşunun 10. yılını dolduran Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB), kamu diplomasisi ve diaspora alanlarında Türk dış politikasının önde gelen kurumlarından birisi haline gelmiştir. Kurum Başkanı olarak, bize YTB'nin faaliyetlerinden bahsedebilir misiniz?

Sizin de belirtmiş olduğunuz gibi, YTB 10 yaşında bir kurumdur ve bu kısa sürede bile yurtiçinde ve yurtdışında saygın bir konum edinmiştir.

YTB, bir diaspora kurumudur ve diaspora kavramını çağımızın koşullarına uygun olarak geniş bir bağlamda ele alır. Diasporamızın ana gövdesini yurtdışına göç eden ve hâlâ orada yaşayan vatandaşlarımız oluşturur. Bununla birlikte tarihimizde yer edinmiş topluluklar ve bu topluluklardan ülkemize eğitim için gelen öğrenciler bizim faaliyet alanımızda.

keңесшісі қызметтерін атқардым. 2018 жылы Президент шешімімен қазіргі қызметіме тағайындалдым. Сондай-ақ, үкіметтік еммес ұйымдардың (ҰЕҰ) қызметін де маңызды деп санаймын. Осы уақытқа дейін Балқандарға қатысты әртүрлі ҰЕҰ-ға мүше болдым.

Биыл құрылғанына 10 жыл толған Шетелдегі түріктер және ағайын қауымдастықтар басқармасы (YTB) қоғамдық дипломатия және diaspora салаларында Түркия сыртқы саясатының жетекші ұйымдарының біріне айналды. Ұйым төрағасы ретінде бізге YTB қызметі туралы баяндап берсеңіз.

Өзіңіз атап өткендей, YTB – онжылдық тарихы бар ұйым және осы қысқа мерзім ішінде ел ішінде де, шетелде де беделге ие болып үлгерді.

Дiaspora ұйымы ретінде YTB diaspora ұғымын заманымыздың жағдайына сәйкес кең ауқымда қарастырады. Diasporамыздың негізгі бөлігін шетелге көшіп кетіп, әлі

Vatandaşlarımız için faaliyetlerimiz, onların grup kimliklerini ve Türkiye ile bağlarını mad-dî ve manevî bakımdan devam ettirmelerine destek olmaya yöneliktir. Tarihi ve kültürel bağımız olan topluluklarla ilgili faaliyetlerimiz ise, benzeşen kültür unsurları ve eğitim gibi çağdaş imkânlardan yararlanarak onlarla ülkemiz arasındaki ilişkileri sıcak tutma amacını taşır.

Anlattıklarınızı da dikkate alarak, diğer kurum ve kuruluşları ile Türkiye'nin Türk Dünyasındaki siyasi, ekonomik, kültürel ve eğitim alanlarında işbirliğinin geliştirilmesine önemli katkılar sunduğunu görmekteyiz. Biraz daha somutlaştıracak olursak YTB, bu işbirliği sürecine nasıl bir katkı sağlamaktadır. Bir de hâlihazırdaki çalışmalara ek olarak daha neler yapılabilir?

Türk dünyası, soydaşlarımız olarak YTB nazarında özel bir yere sahiptir. Bu ülkelerle işbirliğini geliştirmek için icra ettiğimiz çalışmalar, tüm dünyaya yönelik çalışmalarımız içinde önemli bir paya sahiptir.

күнге дейін сол жерде тұрып жатқан азаматтарымыз құрайтыны белгілі. Алайда, біздің тарихымызда өз орнын тапқан қауымдастықтар мен осы қауымдастықтардан елімізге білім алу үшін келген студенттер біздің қызметіміздің аясына кіреді.

Азаматтарымызға қатысты қызметіміз олардың ұлттық бірегейлігі мен Түркиямен байланыстарын материалдық және рухани тұрғыдан қолдауға бағытталған. Ал тарихи-мәдени байланыстарымыз терең тамырлармен сабақтасып жатқан қауымдастықтарға қатысты қызметіміз болса, ұқсас мәдени ерекшеліктер мен білім беру сияқты заманауи мүмкіндіктерді пайдалана отырып, олар мен еліміз арасындағы қарым-қатынастарды нығайтуды көздейді.

Сіздің айтқандарыңызды да ескере отырып, басқа мекемелер мен ұйымдар арқылы Түркияның Түркі әлеміндегі саяси, экономикалық, мәдени және білім саласындағы ынтымақтастықты дамытуға үлкен үлес қосқанына куә болып отырымыз. Біршама нақтылай

Bizler, tarihî ve kültürel benzerliklerin, milletlerin daha geniş planlı işbirliği yapma çabalarını destekleyecek sağlam bir temel oluşturduğuna inanıyoruz. Bu sebeple Türk dünyası ülkeleriyle, bu ortak kültür mirasını koruyup geliştirecek projelere önem vermekteyiz. Mimarlık, edebiyat, felsefe, eğitim, kurumlar ve yaşanmışlıklar temelli araştırma ve projelere hassaten dikkat göstermekteyiz. Bu kapsamda bazı örnekler vermek gerekirse; Orta Asya'daki dost ve kardeş ülkelerimizden öğrencilerin Türkiye Bursları'ndan yararlandığını, Kırım Tatar ve Ahıska Sürgünleri'nin 75. yıllarına özel 2019 yılında YTB tarafından anma programlarının düzenlendiğini, belgesellerin yapıldığını ve önemli kaynaklıklar edecek matbu eserlerin, sözlü tarih çalışmalarının hayata geçirildiğini söylemek mümkün. Ahıska Sürgünü Anma Programı, Cumhurbaşkanımız Sn. Recep Tayyip Erdoğan'ın tezrifleriyle dünyanın farklı yerlerinden üç bine yakın Ahıska Türkü'nün olduğu programda Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'nde yoğun bir ilgiyle gerçekleştirildi.

Yaptığımız tüm bu ve benzeri faaliyetlerin daha fazla alana yayılıp kardeşlik konusunda daha üretken bir bilinç seviyesine ulaşması elbette arzumuz.

Bildiğimiz kadarı ile eğitim, kültür, sivil toplum, diaspora, kamu diplomasisi gibi pek çok alanda çalışmalar yürütmektesiniz. Ancak bu çalışmalardan eğitim ve özellikle de Türkiye Bursları'nın oldukça öne çıktığı söylenebilir. Türkiye Bursları programından ve bu programın Orta Asya'daki hedef ve beklentilerinden bahsedebilir misiniz?

YTB tarafından uluslararası öğrencilere yönelik düzenlenen Türkiye Bursları, her sene tüm dünyadan ortalama 5 bin kişinin yararlandığı, oldukça kapsamlı bir programdır. Elbette her sene

YTB TARAFINDAN ULUSLARARASI ÖĞRENCİLERE YÖNELİK DÜZENLENEN TÜRKİYE BURSLARI, HER SENE TÜM DÜNYADAN ORTALAMA 5 BİN KİŞİNİN YARARLANDIĞI, OLDUKÇA KAPSAMLI BİR PROGRAMDIR

YTB-NIYŖ HALYQARALYQ CTYDENTTEPTE APHALLAH «TYPKIA CTIΠEHIΔIAAPAPY» BAĖĖAPAPAMACЫ – JЫЛ CAЙЫH ӘЛEMHИY ӘP TYKΠIPИHEN OPA ECEΠΠEN 5 MЫY TAPAPKEPTE БЛИМ AЛУ MЫMKИHДIГIH YCЫHATЫH KEШEHДI BAĖĖAPAPAMA

түсетін болсақ, YTB осы ынтымақтастық үдерісіне қандай үлес қосуда? Сондай-ақ, қазіргі таңда атқарылып жатқан жұмыстардан бөлек тағы не істеуге болады?

Түркі әлемі біздің бауырластарымыз ретінде YTB үшін ерекше орынға ие. Бұл елдермен ынтымақтастықты дамыту бойынша атқарып жатқан жұмыстарымыз бүкіл әлемге бағытталған жұмыстарымыздың ішінде маңызды орын алады.

Тарихи және мәдени ұқсастықтар мемлекеттердің кең ауқымды ынтымақтастық орнатуға деген ұмтылыстарын қолдау үшін берік негіз қалайтындығына сеніміміз мол. Сол себепті біз Түркі әлемі елдерімен ортақ мәдени мұраны қорғап, дамытатын жобаларға көп көңіл бөлеміз. Атап айтқанда, сәулет, әдебиет, философия, білім, институттар мен тәжірибелерге негізделген ғылыми зерттеулер мен жобаларға ерекше назар аударамыз. Осыған қатысты бірнеше мысал келтіретін болсақ; Орталық Азиядағы бауырлас және дос мемлекеттерден келген студенттерге Түркия стипендиялары берілетіндігін, Қырым татарлары мен Ахыска түріктерінің күштеп жер аударылуының 75 жылдығына орай 2019 жылы YTB тарапынан еске алу іс-шаралары ұйымдастырылғандығын, деректі фильмдер түсірілгендігін, маңызды дереккөздер болып табылатын баспа жұмыстары мен ауызша тарих

**TÜRKİYE
SCHOLARSHIPS
BURSLARI**

Түрк дүнясы үлкелеринден де жүзлерге өғрен-
 ци, Түркия Бурслары иле Түрк университетеринде
 çok sayıda alanda eğitim alabilmektedir.

Түркия Бурслары'nın amacı, tüm dünyada ol-
 duğu gibi Orta Asya'da da, geleceğin karşılıklı
 ortak faydaya dayalı güçlü somut ilişkilerinde
 rol alacak nitelikli insan gücünü yetiştirmek ve
 gençlerimize geniş bir vizyon kazandırmak-
 tır. Orta Asya'nın kardeş toplulukları, Түркия
 Бурслары programını en az Түркия kadar sahip-
 lenmelidirler.

зерттеулері жүргізілгендігін атап өтуге бо-
 лады. Президент Режеп Тайып Ердоғанның
 қатысуымен Президент сарайында өткен
 Ахысқа қуғын-сүргіні құрбандарын еске алу
 бағдарламасында әлемнің түкпір-түкпірі-
 нен келген үш мыңға жуық Ахысқа түріктері
 бас қосты.

Осындай іс-шаралар кең өріс алып, бауы-
 рластық сезім анағұрлым өнімді деңгейге
 көтеріледі деген ниеттеміз.

Yukarıda da ifade edildiği üzere Türkiye ile Orta Asya'daki Türk Cumhuriyetleri arasında 30 yılı aşkın bir süredir, hem ikili hem de Türk Konseyi ve diğer bölgesel kuruluşlar nezdinde çok taraflı işbirliği süreci devam etmektedir. Bu bağlamda, akademik ve bilimsel alanlarda da çok sayıda çalışmanın yapıldığı, bununla birlikte bu alandaki işbirliğinin henüz arzu edilen düzeyde olmadığı görülmektedir. Kurumunuz tarafından uygulamaya konan Akademik ve Bilimsel Araştırmalar Programı (ABAP) çerçevesinde söz konusu işbirliğinin derinleştirilmesi için ne tür adımların atılması, ne tür faaliyetlerin yapılması gerektiğini düşünüyorsunuz?

Aslında bahsetmiş olduğum Türkiye Bursları programı, ABAP kapsamındaki faaliyetler için de bir temel ve lokomotif işlev görmektedir. Nitekim Türkiye Bursları, üniversite eğitiminin yanı sıra bilimsel araştırma gibi özel alanlara hitap eden kısa süreli programlara da sahiptir. Türkiye Bursları, diğer tüm faydalarıyla birlikte, aslında bir uluslararası akademik işbirliği olarak da değerlendirilebilir.

Bununla birlikte akademik ve bilimsel alanda bu zamana kadar önemli çalışmalara imza atılmıştır. Örneğin; Kırım, Ahıska ve Bulgaristan Türkleri ile ilgili yaptığımız akademik kaynak niteliğindeki hacimli çalışmalar, gelecek araştırmalara önemli kaynaklıklar edecektir.

Kardeş ülkelerimizle el ele vererek bu akademik ve bilimsel alanlardaki yetkinliğimizi birlikte geliştirmek her zaman önceliklerimiz arasında olacaktır. Bunun için üniversite ve bilim kurumlarımız arasında etkin bir ağ oluşturup ortak projeler yürütmek gayet tabii düşünülebilir.

YTB'nin yurtdışında yaşayan Türk

**KIRIM, AHISKA
VE BULGARİSTAN
TÜRKLERİ İLE
İLGİLİ YAPTIĞIMIZ
AKADEMİK KAYNAK
NİTELİĞİNDEKİ
HACİMLİ
ÇALIŞMALAR,
GELECEK
ARAŞTIRMALARA
ÖNEMLİ
KAYNAKLIKLAR
EDECEKTİR**

**QYRYM, AHYCKA
JƏNE BOLGARIYA
TYPIKTEPI TYPALLY
KƏLEMĐ ZERTTEY
EŇBEKTEPI BOLAŞAQ
ZERTTEULER
YŞIN MAŇYZDY
DEREKKƏZ BOLA
ALADY**

Білім, мәдениет, азаматтық қоғам, диаспора және қоғамдық дипломатия сияқты көптеген салаларда ауқымды жұмыс жүргізіп жатқандарыңыз мәлім. Алайда, бұлардың ішінде білім беру және әсіресе «Түркия стипендияларының» орны бөлек деуге болады. Осы орайда «Түркия стипендиялары» бағдарламасы мен бұл бағдарламаның Орталық Азиядағы мақсаттары мен перспективалары туралы айтып өтсеңіз.

YTB-ның халықаралық студенттерге арналған «Түркия стипендиялары» бағдарламасы – жыл сайын әлемнің әр түкпірінен орта есеппен 5 мың талапкерге білім алу мүмкіндігін ұсынатын кешенді бағдарлама. Әлбетте, Түркі әлемі елдерінен де жыл сайын жүздеген студент «Түркия стипендиялары» бағдарламасы арқылы Түркияның түрлі университеттерінде көптеген салалар бойынша білім алып жатыр.

«Түркия стипендиялары» бағдарламасының мақсаты – бүкіл әлемде, оның ішінде Орталық Азияда болашақтың өзара пайдаға негізделген берік, әрі нақты қатынастарында орын алатын білікті жұмыс күшін даярлау және жастарымыздың кең

vatandaşların yönelik yürüttüğü faaliyetler ve uygulamaya koyduğu programların Avrasya bölgesindeki devletler için de örnek teşkil ettiği söylenebilir. YTB'den sonra Rusya'da benzer bir kurumun kurulması, Kazakistan, Kırgızistan ve Özbekistan'da yurtdışındaki vatandaşlara yönelik yeni yapılanmaların oluşturulmaya başlaması gibi çalışmalar örnek olarak verilebilir. YTB olarak 10 yıllık tecrübeniz doğrultusunda Kazakistan'ın yurtdışında yaşayan vatandaşları için yeni oluşturduğu "Vatandaşlar Kurumu" için ne tür tavsiye ve önerilerde bulunabilirsiniz?

Bir diaspora kurumu olan Başkanlığımızın diğer Türk dünyası ülkelerine de örnek teşkil etmesi sevindiricidir ve desteklediğimiz bir gelişmedir. Nitekim bir süre önce Azerbaycan ve Kazakistan ile diaspora alanında işbirliği yapmak üzere imzaladığımız mutabakat metni bu hususta önemli bir adım olmuştur.

Türk dünyası ülkeleriyle diaspora alanında da işbirliği yapmak ve tecrübelerimizi paylaşmak,

düniетанымын қалыптастыру. Орталық Азияның ағайын қауымдастықтары «Түркия стипендиялары» бағдарламасын кем дегенде Түркиядай қабылдауы керек.

Жоғарыда айтылғандай, Түркия мен Орталық Азиядағы Түркі республикалары арасында 30 жылдан астам уақыт бойы екіжақты, әрі Түркі кеңесі мен басқа да аймақтық ұйымдар аясында көпжақты ынтымақтастық үдерісі жалғасып келеді. Академиялық және ғылыми салаларда көптеген жұмыстар жүргізілгенімен, бұл саладағы ынтымақтастық әлі де болса қажетті деңгейге көтерілмей келеді. Сіздің ойыңызша, ұйым тарапынан жүзеге асырылатын Академиялық және ғылыми зерттеулер бағдарламасы (АВАР) аясында ынтымақтастықты тереңдету үшін қандай қадамдар мен іс-әрекеттер жасау қажет?

«Түркия стипендиялары» бағдарламасы АВАР аясында атқарылатын қызметтер

үлкелерімізін ыұртдйсында ыашаған ватандашларының ыашадықлары ыерлердекі дағанысма ве сивил топлум потансиеллері бакымындан да чок онемлидир. Бйлеце илгилі үлкелерін ыұртдйсындакі варлык еткиси де артмыс олакактыр.

Бу доғрлутда Казакистан'ын "Ватандашлар Куруму" иле ҮТВ арасында ыарылаақ ишбирлиғи iki үлкенін есиз достлугунун доғал бир узантисидыр. Бу аланда атылаақ даха илери адымлар, ортак бир Түрк диаспорасының түм фйддаларындан ватандашларымыздың истафиде етмелерине себеп олакактыр.

Деғерли вактинизи айыраарак соруларымызды ыанытладығиыз ичин чок тешекүр едериз.

үшін де неғизгі қозғаушы күш болып табылады. Себебі «Түркия стипендиялары» жоғары оқу орындарында білім алу бағдарламаларымен қатар, ғылыми зерттеулер сияқты белгілі бір салаларға бағытталған қысқа мерзімді бағдарламаларды да қамтиды. Басқа барлық артықшылықтарымен қатар, «Түркия стипендияларын» негізі халықаралық академиялық ынтымақтастық мүмкіндігі ретінде де қарастыруға болады.

Бұған қарамастан, осы уақытқа дейін академиялық және ғылыми салаларда маңызды зерттеулер жүргізілді. Мысалы; Қырым, Ахыска және Болгария түріктері туралы көлемді зерттеу еңбектері болашақ зерттеулер үшін маңызды дереккөз бола алады.

Бауырлас елдермен бірге осы академиялық және ғылыми салалардағы біліктілігімізді жетілдіру әрдайым біздің басымдықтарымыздың бірі болмақ. Ол үшін университеттер мен ғылыми институттардың желісін құрып, бірлескен жобаларды жүзеге асыру қажет.

**НІТЕКІМ БІР СҮРЕ
ӨНЦЕ АЗЕРБАЙЦАН
ВЕ КАЗАКІСТАН
ІЛЕ ДІАСПОРА
АЛАНІНДА ІШБІРЛІГІ
ЫАРМАК ҮЗЕРЕ
ІМЗАЛАДЫГІМІЗ
МУТАБАКАТ МЕТНІ
БУ НУСУСТА ОНЕМЛІ
БІР АДІМ ОЛМУШТУР**

**БІРШАМА УАҚЫТ
БҰРЫН ӘЗІРБАЙЖАН
ЖӘНЕ ҚАЗАҚСТАН
ЕЛДЕРІМЕН
ДИАСПОРА
САЛАСЫНДА
ЫНТЫМАҚТАСТЫҚ
ТУРАЛЫ ҚОЛ
ҚОЙҒАН КЕЛІСІМІМІЗ
БҰЛ ТҰРҒЫДА
МАҢЫЗДЫ ҚАДАМ
БОЛДЫ**

ҮТВ-нің шетелде тұратын түрік азаматтарына бағытталған қызметі мен жүзеге асырған бағдарламалары Еуразия аймағындағы мемлекеттер үшін де үлгі болып табылады. ҮТВ-ден кейін Ресейде ұқсас ұйымның құрылуын, сондай-ақ Қазақстан, Қырғызстан және Өзбекстанда шетелдегі азаматтары үшін жаңа құрылымдардың құрыла бастауын мысал ретінде келтіруге болады. Онжылдық тәжірибесі бар ұйым ретінде Қазақстанның шетелде тұратын азаматтары үшін жаңадан құрылған «Отандастар қорына» қандай кеңестер мен ұсыныстар берер едіізіз?

Диаспора ұйымы болып табылатын ҮТВ-ның Түркі әлемінің басқа елдеріне де үлгі болғандығы өте қуантарлық жағдай және біз мұны тек қолдаймыз. Біршама уақыт бұрын Әзірбайжан және Қазақстан елдерімен диаспора саласында ынтымақтастық туралы қол қойған келісіміміз бұл тұрғыда маңызды қадам болды.

Түркі әлемі елдерімен диаспора саласында да ынтымақтасып, тәжірибемізбен бөлісу шетелдегі азаматтарымыздың тұрып жатқан жерлеріндегі ынтымағы мен азаматтық қоғам әлеуеті тұрғысынан да өте маңызды. Осылайша, тиісті елдердің шетелдегі ықпалы да арта түседі.

Осыған орай, Қазақстанның «Отандастар қоры» мен ҮТВ арасындағы ынтымақтастық екі елдің ерекше достығының табиғи жалғасы болып табылады. Осы салада жасалатын алдағы қадамдар біздің азаматтарымызға жалпы түрік диаспорасының барлық пайдасы мен артықшылықтарын пайдалануға мүмкіндік береді.

Уақытыңызды бөліп, сұрақтарымызға жауап бергеніңіз үшін алғыс білдіреміз.

ÇİN-JAPONYA-GÜNEY KORE SERBEST TİCARET ANLAŞMASI: SORUNLAR VE BEKLENTİLER

OMIRBEK HANAY

AVRASYA ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ,
UZMAN ARAŞTIRMACI

ЕУРАЗИЯ ҒЫЛЫМИ-ЗЕРТТЕУ
ИНСТИТУТЫ, АҒА ҒЫЛЫМИ ҚЫЗМЕТКЕР

ҚЫТАЙ-ЖАПОНИЯ-ОҢТҮСТІК КОРЕЯ ЕРКІН САУДА КЕЛІСІМІ: ПРОБЛЕМАЛАРЫ МЕН БОЛАШАҒЫ

Son yıllarda küresel güç dengesinin Asya-Pasifik'e doğru kayma eğilimi ile birlikte bölgenin küresel alandaki jeopolitik ve jeoekonomik önemi giderek artarken, bölge ülkeleri arasında bölgesel ekonomik işbirliği ve entegrasyon girişimi de önem kazanmaktadır. Neredeyse dünya nüfusu ile dünya ekonomisinin yaklaşık yarısından fazlasını kapsayan Asya-Pasifik bölgesinde, Bölgesel Kapsamlı Ekonomik Ortaklık Anlaşması (Regional Comprehensive Economic Partnership - RCEP), Trans-Pasifik Ortaklığı (Trans-Pacific Partnership - TPP) ve Çin-Japonya-Güney Kore Serbest Ticaret Anlaşması (STA) gibi önemli bölgesel ekonomik entegrasyon çabaları mevcuttur. Bu bağlamda, Asya-Pasifik ekonomisinin ağırlık merkezi olarak bilinen Doğu Asya'daki üç komşu ülke Çin, Japonya ve Güney Kore arasında uzun yıllardır devam eden STA müzakereleri, son yıllardaki küresel ve bölgesel düzeydeki jeopolitik ve jeoekonomik gelişmeler çerçevesinde daha fazla tartışılmaya başlanmıştır.

Söz konusu Çin-Japonya-Güney Kore STA, üç ülke arasındaki tarife engellerini aşamalı olarak ortadan kaldırma-

SÖZ KONUSU ÇİN-JAPONYA-GÜNEY KORE STA, ÜÇ ÜLKE ARASINDAKİ TARİFE ENGELLERİNİ AŞAMALI OLARAK ORTADAN KALDIRMAYI, TİCARET, YATIRIM, FİNANS VE DÖVİZ BORSALARI ALANLARINDA İŞBİRLİĞİNİ GÜÇLENDİRMEYİ AMAÇLAMAKTADIR

ҚЫТАЙ-ЖАПОНИЯ-ОҢТҮСТІК КОРЕЯ ЕСК ҮШ ЕЛ АРАСЫНДАҒЫ ТАРИФТІК КЕДЕРГІЛЕРДІ БІРТІНДЕП ЖОЮҒА ЖӘНЕ САУДА, ИНВЕСТИЦИЯ, ҚАРЖЫ ЖӘНЕ ВАЛЮТА САЛАСЫНДАҒЫ ҮНТІМАҚТАСТЫҚТЫ НЫҒАЙТУҒА БАҒЫТТАЛҒАН

Соңғы жылдары жаһандық күш тепе-теңдігінің Азия-Тынық мұхиты аймағына қарай ойыса бастаумен қатар аймақтың әлемдегі геосаяси және геоэкономикалық маңызы арта түсіп, аймақ елдер арасындағы аймақтық экономикалық ынтымақтастық пен интеграциялық бастамалар да маңызды бола бастады. Әлем халқы мен экономикасының тең жартысынан астамын құрайтын Азия-Тынық мұхиты аймағында қазіргі таңда Аймақтық жан-жақты экономикалық серіктестік (Regional Comprehensive Economic Partnership - RCEP), Транс-Тынық мұхиты серіктестігі (Trans-Pacific Partnership - TPP) және Қытай-Жапония-Оңтүстік Корея еркін сауда келісімі (ЕСК) сияқты аймақтық экономикалық интеграция бастамалары жүріп жатыр. Бұл тұрғыда Азия-Тынық мұхиты экономикасының маңызды орталығы саналатын Шығыс Азиядағы Қытай, Жапония және Оңтүстік Корея қатарлы көрші үш ел арасында ұзақ жылдар бойын жалғасып келе жатқан ЕСК келіссөздері соңғы жылдары жаһандық және аймақтық геосаяси және геоэкономикалық өзгерістер аясында тіпті де көбірек

yı, ticaret, yatırım, finans ve döviz borsaları alanlarında işbirliğini güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Aslında Çin-Japonya-Güney Kore STA'nın, 1997'deki Asya Mali Krizi'nden sonra Çin, Japonya ve Güney Kore arasında gündeme gelen bölgesel ekonomik entegrasyon çabalarından kaynaklandığı söylenebilir. Tüm Asya'yı sarsan 1997 Asya Mali Krizi'nin olumsuz etkilerini azaltmak amacıyla Aralık 1997'de Güneydoğu Asya Ülkeleri Birliği (ASEAN) ülkeleri ile Çin, Japonya ve Güney Kore arasında ASEAN Artı Üç (ASEAN Plus Three) platformu başlatılmıştır. Yılda bir kere yapılan Çin, Japonya ve Güney Kore arasındaki düzenli ticari-ekonomik diyalog ve müzakere mekanizmasını oluşturan ASEAN Artı Üç platformunun Kasım 2002'deki toplantısında Çin-Japonya-Güney Kore STA fikri ilk kez ortaya atılmıştır. Daha sonra, birincisi Aralık 2008'de Japonya'nın Dazaifu kentinde gerçekleşen Çin-Japonya-Güney Kore Liderler Zirvesi'nin, söz konusu ülkeler arasındaki üçlü STA çalışmalarının geliştirilmesinde önemli rol oynadığı söylenebilir. Bu çalışmalar, Çin-Japonya-Güney Kore STA, Çin-Japonya-Güney Kore Liderler Zirvesi'nin yanı sıra üç ülkenin dışişleri bakanları ve ticaret bakanları arasındaki üçlü zirveler gibi üst düzey diyalog mekanizmaları çerçevesinde de ele alın-

талқылана бастады.

Қытай-Жапония-Оңтүстік Корея ЕСК үш ел арасындағы тарифтік кедергілерді біртіндеп жоюға және сауда, инвестиция, қаржы және валюта саласындағы ынтымақтастықты нығайтуға бағытталған. Әсілінде, Қытай-Жапония-Оңтүстік Корея ЕСК 1997 жылғы Азия қаржы дағдарысынан кейін Қытай, Жапония және Оңтүстік Кореяның өзара аймақтық экономикалық интеграцияға мән беруінен бастау алды деуге болады. Бүкіл Азияны әуре-сарсаңға салған 1997 жылғы Азия қаржы дағдарысының жағымсыз салдарын азайту мақсатында 1997 жылы желтоқсанда Оңтүстік-шығыс Азия елдерінің ассоциациясы (ASEAN) мен Қытай, Жапония және Оңтүстік Корея арасында ASEAN+3 платформасы басталған болатын. Жылына бір рет өткізіліп, Қытай, Жапония және Оңтүстік Корея арасындағы тұрақты сауда-экономикалық үнқатысу пен келіссөздер тетігін қалыптастырған ASEAN+3 платформасының 2002 жылдың қараша айында өткен отырысында Қытай-Жапония-Оңтүстік Корея ЕСК идеясы алғаш рет ұсынылған еді. Кейінірек, алғашқысы 2008 жылы желтоқсанда Жапонияның Дазайфу қаласында өткен Қы-

міштір. Bu bağlamda, Mayıs 2012'de Çin, Japonya ve Güney Kore arasında yatırımların karşılıklı teşviki, kolaylaştırılması ve korunmasına ilişkin ilk anlaşmanın imzalanması, Çin-Japonya-Güney Kore STA görüşmelerinin resmi olarak başlamasına olanak sağlamıştır (MOFA Japan, 2012). Mart 2013'de 1. Çin-Japonya-Güney Kore STA görüşmelerine ev sahipliği yapan Güney Kore'nin başkenti Seul, Kasım 2019'da söz konusu görüşmelerin 16'ncısına da ev sahipliği yapmıştır (China FTA Network, 2019a).

2002 yılında gündeme gelen Çin-Japonya-Güney Kore STA'ya yönelik üçlü müzakere süreci, bazı aksamlara rağmen önemli gelişmeler de kaydetmiştir. Bu çerçevede Aralık 2015'de yürürlüğe giren Çin-Güney Kore STA'nın, Pekin ile Seul arasındaki ticari-ekonomik işbirliğini artırmanın yanı sıra, Çin-Japonya-Güney Kore STA görüşmelerine de ivme kazandırdığı ifade edilebilir (China FTA Network, 2015). Nisan 2019'da 4'üncüsü gerçekleşen Çin-Güney Kore STA'nın ikinci faz müzakerelerinin önemli ölçüde tamamlanması, Çin-Japonya-Güney Kore STA görüşmeleri için örnek teşkil etmektedir (China FTA Network, 2019b).

Özellikle, Aralık 2019'da Çin'in Chengdu kentinde yapılan Çin-Japonya-Güney Kore 8. Liderler Zirvesi'nin, üç ülke arasında, başta STA görüşmeleri olmak üzere bölgesel ekonomik entegrasyona yönelik yeni adımların atılmasına önemli katkı sağladığı söylenebilir. Zaten küresel ekonominin senkronize yavaşlama ile karşı karşıya kaldığı ve ABD-Çin Ticaret Savaşı'nın devam ettiği bir dönemde yapılan Çin-Japonya-Güney Kore 8. Liderler Zirvesi'nde tarafların başta serbest ticaret anlaşması olmak üzere üç ülke arasındaki siyasi, ticari ve ekonomik ilişkilerin derinleştirilmesi ve bölgesel işbirliğinin artırılması konularında fikir birliğine vardığı

**ÇİN, JAPONYA
VE GÜNEY KORE
ARASINDAKİ SINIR
ÖTESİ İŞLEMLERİ
KOLAYLAŞTIRMAK
AMACIYLA ÜÇ
ÜLKENİN VE HONG
KONG'UN PARA BİRİMİ
İLE DESTEKLENECEK
DİJİTAL PARA
BİRİMİ ÖNERİSİNİN
YAPILMASI DA DİKKAT
ÇEKMEKTEDİR**

**ҚЫТАЙ, ЖАПОНИЯ
ЖӘНЕ ОҢТҮСТІК
КОРЕЯ АРАСЫНДАҒЫ
ТРАНСШЕКАРАЛЫҚ
ТРАНЗАКЦИЯЛАРДЫ
ЖЕҢІЛДЕТУ ҮШІН
ҮШ ЕЛДІҢ ЖӘНЕ
ГОНКОНГТЫҢ
ВАЛЮТАСЫ
АРАСЫНДА САНДЫҚ
ВАЛЮТА ПАЙДАЛАНУ
ҰСЫНЫСЫНЫҢ
ЖАСАЛУЫ ДА НАЗАР
АУДАРАРЛЫҚ ЖАЙТ**

тай-Жапония-Оңтүстік Корея басшыларының саммитінің аталмыш елдер арасындағы үшжақты ЕСК бойынша іс-қимылдардың ілгерілеуінде маңызды рөл атқарғанын айтуға болады. Қытай-Жапония-Оңтүстік Корея басшыларының саммитімен қатар, үш елдің сыртқы істер министрлері мен сауда министрлері арасындағы үшжақты саммиттер сияқты жоғары деңгейдегі ұнқатысу тетіктері аясында да Қытай-Жапония-Оңтүстік Корея ЕСК талқыланды. Осыған орай 2012 жылдың мамыр айында Қытай, Жапония және Оңтүстік Корея арасында инвестицияларды өзара ынталандыру, жеңілдету және қорғау туралы алғашқы келісімге қол қойылуы Қытай-Жапония-Оңтүстік Корея ЕСК бойынша келіссөздерінің ресми басталуына мүмкіндік берді (MOFA Japan, 2012). 2013 жылы наурызда алғашқы Қытай-Жапония-

bilinmektedir. Sonuç belgesi olarak açıklanan "Çin-Japonya-Güney Kore İşbirliğinin On Yıllık Vizyonu", üçlü zirvede 2020'de imzalanması beklenen RCEP anlaşması temelinde Çin-Japonya-Güney Kore STA müzakerelerini daha da hızlandırılması, dolayısıyla üç ülke arasındaki ticari-ekonomik, finans, yatırım, teknik ve turizm işbirliğinin güçlendirilmesi öngörülmüştür (Xinhua, 2019).

Son olarak, 14 Mayıs 2020 tarihinde Çin'in Chengdu, Tianjin, Dalian, Şangay, Suzhou ve Qingdao kentlerinde Çin-Japonya-Kore STA çerçevesinde Çin-Japonya Yerel Ticari-Ekonomik İşbirliği Pilot Bölgesi'nin kurulacağı açıklanmıştır (Live Japan, 2020). 21-22 Mayıs 2020 tarihleri arasında Pekin'de gerçekleşen 13. Çin Ulusal Halk Kongresi (ÇUHK) 3. Toplantısı'nda Hükümet Çalışma Raporu'nu sunan Çin Başbakanı Li Keqiang, ülkesinin bölgesel ve küresel ticaretin serbestleştirilmesi ve yatırımın kolaylaştırılmasına büyük önem verdiğini belirterek, Çin'in önümüzdeki dönemde RCEP ve Çin-Japonya-Güney Kore STA'ya yö-

ya-Oңtүстік Корея ЕСК келіссөздері өткен Оңтүстік Кореяның астанасы Сеулде 2019 жылдың қарашасында аталмыш келіссөздердің 16-шысы өткізілді (China FTA Network, 2019a).

2002 жылы күн тәртібіне шыққан Қытай-Жапония-Оңтүстік Корея ЕСК бойынша үшжақты келіссөздер үдерісі ішінара кешеуілдеулерге қарамастан маңызды ілгерілеушіліктерге де қол жеткізді. Бұл тұрғыда 2015 жылдың желтоқсанында күшіне енген Қытай-Оңтүстік Корея ЕСК Пекин мен Сеул арасындағы сауда-экономикалық ынтымақтастықты арттырып қана қоймай, сонымен қатар Қытай-Жапония-Оңтүстік Корея ЕСК бойынша келіссөздерді де жеделдете түсті (China FTA Network, 2015). 2019 жылғы сәуірде төртінші рет өткен Қытай-Оңтүстік Корея ЕСК-нің екінші кезеңінің айтарлықтай ілгерілеуі Қытай-Жапония-Оңтүстік Корея ЕСК бойынша өтіп жатқан келіссөздерге ықпал етуде (China FTA Network, 2019b).

нелик çalışmalarına hız vereceğini vurgulamıştır (Xinhua, 2020). Ayrıca, 13. ÇUHK 3. Toplantısı'nda Çin, Japonya ve Güney Kore arasındaki sınır ötesi işlemleri kolaylaştırmak amacıyla üç ülkenin ve Hong Kong'un para birimi ile desteklenecek dijital para birimi önerisinin yapılması da dikkat çekmektedir (Ledger Insights, 2020).

Çin, Japonya ve Güney Kore arasındaki son ticaret verilerine bakıldığında, Çin başta olmak üzere üç Doğu Asya ülkesinin uzun yıllardır süregelen Çin-Japonya-Güney Kore STA görüşmelerine daha büyük önem vermeleri gerektiğini göstermektedir. Çünkü 2018 verilerine göre dünya ekonomisinin yaklaşık dörtte birini oluşturan Çin, Japonya ve Güney Kore arasındaki üçlü ticaret hacminde 2019'da genel bir azalış görülmüştür. Örneğin, 2019'da Çin-Japonya ikili ticaret hacmi 303.91 milyar dolarla %4.3 oranında azalırken, Çin-Güney Kore ikili ticaret hacmi 243.43 milyar dolarla %9.4 oranında gerilemiştir. Ayrıca, Çin-Güney Kore ikili ticaret hacmi %11.7 oranında azalarak 76.67 milyar dolara inmiştir (MOFCOM, 2020a; MOFCOM, 2020b).

Özet olarak, Çin, Japonya ve Güney Kore'nin gerek Asya Pasifik'te, gerekse küresel ölçekte önemli bir yere sahip büyük ekonomiler olduğu dikkate alındığında, bölgedeki barış ve istikrarın korunması için Çin, Japonya ve Güney Kore üçgeninde serbest ticaretin geliştirilmesi ve bölgesel ekonomik entegrasyon çalışmalarının hızlandırılması gibi pragmatik işbirliğinin artırılması gerektiği tartışılmaz bir gerçektir. COVID-19 salgınının küresel ekonomi üzerindeki etkilerinin giderek derinleştiği ve ABD-Çin gerginliğinin tekrar yükselişe geçtiği mevcut durumda, özellikle bölgesel serbest ticaret anlaşmalarını teşvik etmek ve ekonomik işbirliğini güçlendirmenin, hem Çin, hem de Japonya ve Güney Kore için önemli olduğu

**ÖNÜMÜZDEKİ
DÖNEMDE PEKİN,
TOKYO VE SEUL
ARASINDA ÇİN-
JAPONYA-GÜNEY
KORE STA'YA YÖNELİK
GÖRÜŞMELERİN
HIZLANDIRILACAĞI
TAHMİN EDİLEBİLİR**

**ALDAĞI KEZEŖDE
PEKİN, TOKİO JƏNE
SEUL ARASINDA
QYTAI-JAPONİA-
OŖTÜSTİK KOREA
ESK BOIYINŞA
KELİSSÖZDERDİŖ
JEDELDEİTİNİŖ
BOLJAUĞA BOLAĐY**

Әсіресе, 2019 жылы желтоқсанда Қытайдың Чэнду қаласында өткен Қытай-Жапония-Оңтүстік Корея басшыларының 8-ші саммиті үш ел арасындағы ЕСК келіссөздерін қамтыған аймақтық экономикалық интеграцияның ілгерілеуіне маңызды үлес қосты деуге болады. Әлемдік экономика тұрақты түрде баяулай бастаған және АҚШ-Қытай сауда соғысы жалғасып жатқан кезде өткен Қытай-Жапония-Оңтүстік Корея басшыларының 8-ші саммитінде тараптар үш ел арасындағы ЕСК-ін қамтыған саяси және сауда-экономикалық қатынастарды тереңдету және аймақтық ынтымақтастықты арттыру бойынша өзара ортақ пікірге келді. Қорытынды ретінде «Қытай-Жапония-Оңтүстік Корея ынтымақтастығының онжылдық болашағы» атты құжатты жариялаған үшжақты саммитте 2020 жылы қол қою жоспарланған RCEP келісімінің негізінде Қытай-Жапония-Оңтүстік Корея ЕСК бойынша келіссөздерді одан әрі жеделдету, сөйтіп үш ел арасындағы сауда-экономика, қаржы, инвестиция, техника және туризм салалары бойынша ынтымақтастықты нығайту қарастырылды (Xinhua, 2019).

Жақында, 2020 жылы 14 мамырда Қытайдың Чэнду, Тяньцзинь, Далянь, Шанхай, Сужоу және Циндао қалаларында Қытай-Жапония-Оңтүстік Корея ЕСК аясында Қытай-Жапония өңірлік сауда-экономикалық ынтымақтастығы бойынша пилоттық аймақ құрылатындығы туралы хабарланды (Live Japan, 2020). Ал, 2020 жылы 21-22 мамыр аралығында Пекинде өткен XIII Жалпықытайлық халықтық конгресінің (ЖҚХК) 3-ші отырысында Үкімет жұмысы туралы есебін ұсынған Қытай премьер-министрі Ли Кэцян өз елінің аймақтық және жаһандық сауданы ырықтандыруға және инвестицияларды жеңілдетуге үлкен мән бе-

söylenebilir. Bu açıdan bakıldığında, önümüzdeki dönemde Pekin, Tokyo ve Seul arasında Çin-Japonya-Güney Kore STA'ya yönelik görüşmelerin hızlandırılacağı tahmin edilebilir. Fakat, küresel ve bölgesel jeoekonomik ve jeostratejik gelişmelerin yanı sıra, üç ülke arasında süregelen bazı anlaşmazlıkların da Çin-Japonya-Güney Kore STA müzakere sürecini etkileyebileceğini belirtmek gerekir. Dolayısıyla Japonya-Güney Kore STA'nın geleceği, Çin, Japonya ve Güney Kore üçgeninin siyasi, ticari ve ekonomik ilişkilerinin yanı sıra, belli bir düzeyde ABD'nin Japonya ve Güney Kore'deki askeri varlığı, Tayvan sorunu, Kore Yarımadası Gerginliği ve Japonya-Çin Sankaku (Diaoyu) adaları tartışmaları gibi birçok önemli sorunlara da bağlı olacağı ifade edilebilir. Ayrıca, Asya-Pasifik bölgesindeki RCEP ve TPP gibi daha kapsamlı anlaşmalara yönelik gelişmelerin de Çin-Japonya-Güney Kore STA'yı etkileyebilme potansiyelinin de bulunduğu eklemek gerekir.

Kaynaklar:

1. China FTA Network (2019a). The 16th Round of Negotiation on China-Japan-ROK Free Trade Zone Held in Seoul, ROK. Alınan yer: <http://fta.mofcom.gov.cn/enarticle/chinarihen/china->

ретінін мәлімдеп, Қытайдың алдағы кезеңде RCEP және Қытай-Жапония-Оңтүстік Корея ЕСК бағытына күш салатынын атап өтті (Xinhua, 2020). Сонымен қатар, XIII ЖҚХК 3-ші отырысында Қытай, Жапония және Оңтүстік Корея арасындағы трансшекаралық транзакцияларды жеңілдету үшін үш елдің және Гонконгтың валютасы арасында сандық валюта пайдалану ұсынысының жасалуы да назар аударарлық жайт (Ledger Insights, 2020).

Қытай, Жапония және Оңтүстік Корея арасындағы соңғы сауда-саттық мәліметтеріне назар аударсақ, Шығыс Азиядағы Қытай бастаған аталмыш үш елдің ұзақ уақытқа созылған Қытай-Жапония-Оңтүстік Корея ЕСК келіссөздеріне көбірек назар аударуы керек екенін көрсетеді. Себебі, 2018 жылғы мәліметтер бойынша әлемдік экономиканың төрттен бір бөлігін құрайтын Қытай, Жапония және Оңтүстік Корея арасындағы үшжақты сауда айналымының жалпылай төмендегені байқалды. Мәселен, 2019 жылы Қытай-Жапония екіжақты сауда көлемі 303,91 млрд. доллар болып 4,3%-ға төмендесе, ал Қытай-Оңтүстік Корея екіжақты сауда көлемі 244,43 млрд. доллар

rihennews/201912/41963_1.html. Ерісім tarihi: 20.05.2020.

2. China FTA Network (2015). China-ROK, China-Australia FTA to Take Effect on December 20. Alınan yer: http://fta.mofcom.gov.cn/enarticle/enkorea/enkoreanews/201601/30417_1.html. Ерісім tarihi: 21.05.2020.
3. China FTA Network (2019b). The 4th Round Negotiation of the 2nd Phase China-ROK FTA Held in Beijing. Alınan yer: http://fta.mofcom.gov.cn/enarticle/chinakoreatwoen/chinakoreatwoennews/201904/40205_1.html. Ерісім tarihi: 21.05.2020.
4. Live Japan (2020). Çin'in Chengdu Gibi 6 Kentinde Çin-Japonya Yerel Ticari-Ekonomik İşbirliği Pilot Bölgeleri Kurulacak. Alınan yer: http://www.livejapan.cn/home/home_headLines/20200525/27637.html. Ерісім tarihi: 20.05.2020.
5. Ledger Insights (2020). Stablecoin Currency Proposed for HK, China, Korea, Japan Trade. Alınan yer: <https://www.ledgerinsights.com/stablecoin-currency-proposed-for-hongkong-china-korea-japan-trade/>. Ерісім tarihi: 25.05.2020.
6. MOFA Japan (2012). Agreement among the Government of Japan, Government of the Republic of Korea and the Government of the People's Republic of China for the Promotion, Facilitation and Protection of Investment. Alınan yer: https://www.mofa.go.jp/announce/announce/2012/5/pdfs/0513_01_01.pdf. Ерісім tarihi: 20.05.2020.
7. MOFCOM (2020a). 2019'da Japonya'nın Dış Ticareti. Alınan yer: <https://countryreport.mofcom.gov.cn/>

болып 9,4%-ға құлдырады. Сондай-ақ, Жапония мен Оңтүстік Корея арасындағы екіжақты сауда көлемі де 11,7%-ға төмендеп, 76,67 млрд. доллар болды (MOFCOM, 2020a; MOFCOM, 2020b).

Қорытындылай айтқанда, Қытай, Жапония және Оңтүстік Корея экономикасының Азия-Тынық мұхиты аймағында да, әлемде де маңызды орынға ие екенін ескергенде, аймақтағы бейбітшілік пен тұрақтылықты сақтау үшін Қытай, Жапония және Оңтүстік Корея үшкені арасында еркін сауданы дамыту және аймақтық экономикалық интеграцияны жеделдету сияқты прагматикалық ынтымақтастықты арттыру қажет екендігі даусыз. Қазіргі жағдайда COVID-19 індетінің жаһандық экономикаға әсері барған сайын күшейіп, АҚШ-Қытай қайшылығы қайтадан шиеленісе бастаған қазіргі жағдайда, әсіресе, аймақтық еркін сауда келісімдерін ілгерілету және экономикалық ынтымақтастықты нығайту әрі Қытай үшін, әрі Жапония мен Оңтүстік Корея үшін де маңызды

record/view110209.asp?news_id=68472.
Erişim tarihi: 26.05.2020.

8. MOFCOM (2020b). 2019'da Güney Kore'nin Dış Ticareti. Alınan yer: https://countryreport.mofcom.gov.cn/record/view110209.asp?news_id=68418. Erişim tarihi: 26.05.2020.
9. Xinhua (2019). Çin-Japonya-Güney Kore İşbirliğinin On Yıllık Vizyonu. Alınan yer: http://www.xinhuanet.com/world/2019-12/24/c_1125383968.htm. Erişim tarihi: 22.05.2020.
10. Xinhua (2020). Çin Hükümeti Çalışma Raporu 2020. Alınan yer: http://www.xinhuanet.com/politics/2020-05/22/c_1126018545.htm. Erişim tarihi: 25.05.2020.

бола түсуде. Осы тұрғыдан алғанда, алдағы кезеңде Пекин, Токио және Сеул арасында Қытай-Жапония-Оңтүстік Корея ЕСК бойынша келіссөздердің жеделдейтінін болжауға болады. Алайда, жаһандық және аймақтық геоэкономикалық және геостратегиялық өзгерістермен қатар, үш ел арасында бұрыннан жалғасып жатқан дау-дамай да Қытай-Жапония-Оңтүстік Корея ЕСК бойынша келіссөздерге әсер етуі мүмкін. Нақтап айтқанда, Жапония-Оңтүстік Корея ЕСК-нің болашағы, Қытай, Жапония және Оңтүстік Корея үшкені арасындағы саяси және сауда-экономикалық байланыстарымен қатар, белгілі бір деңгейде АҚШ-тың Жапония мен Оңтүстік Кореяда әскери күші, Тайвань мәселесі, Корей түбегіндегі шиеленіс және Жапония мен Қытай арасындағы Санкаку (Диаою) аралдарына талас-тартыс сияқты көптеген маңызды мәселелерге байланысты болмақ. Сондай-ақ, Азия-Тынық мұхиты аймағындағы RCEP және TPP сияқты тіпті де кең ауқымды келісімдерге байланысты өзгерістер де Қытай-Жапония-Оңтүстік Корея ЕСК-не әсер етуі мүмкін.

**FAKAT KÜRESEL
VE BÖLGESEL
JEOEKONOMİK
VE JEOSTRATEJİK
GELİŞMELERİN
YANI SIRA, ÜÇ
ÜLKE ARASINDA
SÜREGELEN BAZI
ANLAŞMAZLIKLARIN
DA ÇİN-JAPONYA-
GÜNEY KORE STA
MÜZAKERE SÜRECİNİ
ETKİLEYEBİLECEĞİNİ
BELİRTMEK GEREKİR**

**АЛАЙДА,
ЖАҒАНДЫҚ
ЖӘНЕ АЙМАҚТЫҚ
ГЕОЭКОНОМИКАЛЫҚ
ЖӘНЕ ГЕОСТРАТЕ-
ГИЯЛЫҚ
ӨЗГЕРІСТЕРМЕН
ҚАТАР, ҮШ ЕЛ
АРАСЫНДА
БҰРЫННАН
ЖАЛҒАСЫП ЖАТҚАН
ДАУ-ДАМАЙ ДА
ҚЫТАЙ-ЖАПОНИЯ-
ОҢТҮСТІК КОРЕЯ
ЕСК БОЙЫНША
КЕЛІССӨЗДЕРГЕ
ӘСЕР ЕТУІ МҮМКІН**

Дереккөз:

1. China FTA Network (2019a). Қытай-Жапония-Оңтүстік Корея ЕСК туралы 16-шы келіссөздері Сеулде өтті. Сілтеме: http://fta.mofcom.gov.cn/enarticle/chinarihen/chinarihennews/201912/41963_1.html. Қаралған уақыты: 20.05.2020.
2. China FTA Network (2015). Қытай-Оңтүстік Корея және Қытай-Австралия ЕСК 2016 жылы 20 желтоқсаннан бастап күшіне енеді. Сілтеме: http://fta.mofcom.gov.cn/enarticle/enkorea/enkore-aneews/201601/30417_1.html. Қаралған уақыты: 21.05.2020.
3. China FTA Network (2019b). Қытай-Оңтүстік Корея ЕСК-нің екінші кезеңі бойынша 4-ші келіссөздері Пекинде өтті. Сілтеме: http://fta.mofcom.gov.cn/enarticle/chinakoreatwoen/chinakoreatwoenews/201904/40205_1.html. Қаралған уақыты: 21.05.2020.
4. LiveJapan (2020). Қытайдың Чэнду қатарлы 6 қаласында Қытай-Жапония өңірлік сауда-экономикалық ынтымақтастығы бойынша пилоттық аймақ құрылады. Сілтеме: http://www.livejapan.cn/home/home_headLines/20200525/27637.html. Қаралған уақыты: 20.05.2020.
5. Ledger Insights (2020). Хонг Конг, Қытай, Корея және Жапония арасындағы саудаға стаблекоин валютасы ұсынылды. Сілтеме: <https://www.ledgerinsights.com/stablecoin-currency-proposed-for-hong-kong-china-korea-japan-trade/>. Қаралған уақыты: 25.05.2020.
6. MOFA Japan (2012). Жапония үкіметі, Корея Республикасы үкіметі және Қытай Халық Республикасы үкіметі арасындағы инвестицияларды өзара ынталандыру, жеңілдету және қорғау туралы келісім. Сілтеме: http://www.mofa.go.jp/announce/announce/2012/5/pdfs/0513_01_01.pdf. Қаралған уақыты: 20.05.2020.
7. MOFCOM (2020a). Жапонияның 2019 жылғы сыртқы сауда мәліметтері. Сілтеме: https://countryreport.mofcom.gov.cn/record/view110209.asp?news_id=68472. Қаралған уақыты: 26.05.2020.
8. MOFCOM (2020b). Оңтүстік Кореяның 2019 жылғы сыртқы сауда мәліметтері. Сілтеме: https://countryreport.mofcom.gov.cn/record/view110209.asp?news_id=68418. Қаралған уақыты: 26.05.2020.
9. Xinhua (2019). Қытай-Жапония-Оңтүстік Корея ынтымақтастығының онжылдық болашағы. Сілтеме: http://www.xinhuanet.com/world/2019-12/24/c_1125383968.htm. Қаралған уақыты: 22.05.2020.
10. Xinhua (2020). 2020 жылғы Қытайдың Үкімет жұмысы туралы есебі. Сілтеме: http://www.xinhuanet.com/politics/2020-05/22/c_1126018545.htm. Қаралған уақыты: 25.05.2020.

QUARANTINE VIRTUAL ART

PROF. GULNAR NADIROVA

EURASIAN RESEARCH INSTITUTE,
SENIOR RESEARCH FELLOW

ЕВРАЗИЙСКИЙ НАУЧНО-
ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИЙ ИНСТИТУТ,
СТАРШИЙ НАУЧНЫЙ СОТРУДНИК

ВИРТУАЛЬНОЕ ИСКУССТВО ПЕРИОДА КАРАНТИНА

Global pandemic has changed humanity's daily routine in various ways, mostly introducing negative effects to it. However, there are silver linings even during such times. One of the most unexpected, yet admirable side effects of the coronavirus pandemic is that it has opened the opportunities for enriching people's lives in cultural fields as many of the world's widely recognized museums, theaters and galleries have opened their virtual doors to every person connected to the Internet. Furthermore, various celebrities across the world have been organizing free virtual concerts and shows for their fans.

This trend has reached Kazakhstan as well, where people being trapped in their homes have increased the overall Internet traffic by at least 20% since the beginning of quarantine [Profit.kz, 2020]. However, the transition to online model hasn't been as successful and smooth for local facilities as it was for their global counterparts and it is questionable if local cultural products are ready to compete on a global scale. Another concern is the ability of the local target audience to adjust to changes.

Regarding museums, there are various lists of all local ones that provide virtual tours, containing at least 10 names of museums [Afisha.kz, 2020]. The first problem is that 40% of them

**VARIOUS CELEBRITIES
ACROSS THE
WORLD HAVE BEEN
ORGANIZING FREE
VIRTUAL CONCERTS
AND SHOWS FOR
THEIR FANS**

**ЗНАМЕНИТЫЕ
ИСПОЛНИТЕЛИ
ПО ВСЕМУ МИРУ
ОРГАНИЗОВЫВАЮТ
БЕСПЛАТНЫЕ
ВИРТУАЛЬНЫЕ
КОНЦЕРТЫ И
ШОУ ДЛЯ СВОИХ
ПОКЛОННИКОВ**

Глобальная пандемия внесла многочисленные, и в основном негативные, изменения в жизни людей. Однако, даже у подобной ситуации имеются позитивные стороны. Одним из самых неожиданных побочных эффектов пандемии коронавируса является открытие возможности для обогащения жизни людей в культурной сфере, поскольку многие всемирно признанные музеи, театры и галереи открыли свои виртуальные двери каждому человеку имеющему доступ в Интернет. Кроме того, знаменитые исполнители по всему миру организуют бесплатные виртуальные концерты и шоу для своих поклонников.

Эта тенденция достигла и Казахстана, где люди, запертые в четырех стенах, увеличили общий интернет-трафик не менее чем на 20% с начала карантина [Profit.kz, 2020]. Однако, переход к онлайн-модели не был столь гладким и успешным для местных культурных учреждений, как для их международных аналогов, и готовность местного культурного продукта конкурировать в глобальном масштабе вызывает сомнения. Другой проблемой является ограниченная способность местной целевой аудитории к восприятию изменений.

Что касается музеев, то имеются различные списки, содержащие не

are not functional, even including such organizations as the Museum of Elbasy Library. Moreover, some of the functioning virtual tours are highly inconvenient due to the low quality of images or poor navigation console design, as it is the case for the Central state museum of the Republic of Kazakhstan. In the world where user experience is the key and people are able to compare with such international giants as British Museum and Louvre, both of which have designed outstanding virtual tours, or other international museums that may be accessed through Google Arts and Culture platform, Kazakhstani museums generally fall far behind. Still, there are some enjoyable local examples, such as the Zhety-su 360 project, which offers a 3D tour with breathtaking views at some natural sights of Kazakhstan, including Charyn canyon, lake Kaindy and Altyn-Emel national park, accompanied by ethnic music.

More than the half of local theaters, out of 25, situated in Almaty and Nur-Sultan have various sorts of online presence, not only in a form of web-sites, but also in social networks and web-platforms, Instagram, Youtube and Facebook being the most popular choices. Majority of them do upload content online from time to time, some started do-

менее 10 наименований местных организаций, предоставляющих виртуальные туры для желающих [Afisha.kz, 2020]. Первая проблема заключается в том, что 40% из них не функционируют, в том числе такие организации, как Музей библиотеки Елбасы. Более того, некоторые из действующих виртуальных туров крайне неудобны из-за низкого качества изображений или плохого дизайна навигационной консоли, как в случае Центрального государственного музея Республики Казахстан. В мире, где пользовательский опыт является ключевым фактором, и люди могут сравнивать отечественные учреждения с такими международными гигантами, как Британский музей или Лувр, которые разработали выдающиеся виртуальные туры, или другими международными музеями, к которым можно получить доступ через платформы Google Arts and Culture, казахстанские музеи обычно сильно проигрывают. Тем не менее, существует несколько интересных местных примеров, таких как проект «Жетысу 360», который предлагает 3D-тур с захватывающими видами на некоторые природные достопримечательности Казахстана, в том числе Чарынский каньон, озеро Каинды и национальный парк Алтын-Эмель, в сопровождении этнической

ing so specifically during quarantine. Despite the fact that theaters upload the whole performances, the same that are shown offline, the content doesn't seem to be too popular, with the vast majority of videos averaging a few hundred views. For instance, such well-known and popular local theaters as Abay theater in Almaty and Astana Ballet theater in Nur-Sultan have managed to attract an average of 300 and 1,500 views on their videos uploaded during quarantine. One unexpected breakthrough is Artishock, positioning itself as a "first independent theater", founded in Almaty in 2001. Artishock has outperformed its local competitors in online format, averaging at around 2,000 views per video. Moreover, the first video presented by Artishock during quarantine has gained 10,000 views, which has also surpassed the results of other Kazakhstani theaters for the same period. One underlying factor may be that Artishock is generally perceived as the theater with a relatively young target audience, which is very digitized and is ready to go

MORE THAN THE HALF OF LOCAL THEATERS HAVE VARIOUS SORTS OF ONLINE PRESENCE, NOT ONLY IN A FORM OF WEB-SITES, BUT ALSO IN SOCIAL NETWORKS AND WEB-PLATFORMS

БОЛЕЕ ПОЛОВИНЫ ИЗ ОТЕЧЕСТВЕННЫХ ТЕАТРОВ ИМЕЮТ РАЗЛИЧНЫЕ ВИДЫ ОНЛАЙН-ПРИСУТСТВИЯ НЕ ТОЛЬКО В ФОРМЕ ВЕБ-САЙТОВ, НО ТАКЖЕ В СОЦИАЛЬНЫХ СЕТЯХ И ИНЫХ ВЕБ-ПЛАТФОРМАХ

музыки.

Более половины из 25 расположенных в Алматы и Нур-Султане театров имеют различные виды онлайн-присутствия не только в форме веб-сайтов, но также в социальных сетях и иных веб-платформах; Instagram, Youtube и Facebook являются наиболее популярными опциями. Большинство из них загружают контент время от времени, некоторые начали делать это именно во время карантина. Несмотря на то, что театры загружают целые спектакли, те же, что показываются в офлайн режиме, контент не кажется слишком популярным, так как подавляющее большинство видео набирает не более нескольких сотен просмотров. Например, такие известные и популярные местные театры, как Государственный Академический театр оперы и балета имени Абая в Алматы и театр «Астана балет» в Нур-Султане в среднем набрали 300 и 1500 просмотров соответственно на своих видео, загружен-

online. However, there is still a long way to go, as for example Shakespeare's Globe has uploaded one full performance during quarantine and achieved 75,000 views in 5 days.

Local celebrities in different fields of art have been developing their own ways to amuse people during lockdown, yet the most wide-scale project was initiated by national company Kazakhtelecom, which has launched "A quarantined star" show on its YouTube channel. So far, since the 23rd of March, 48 episodes have been uploaded, featuring various local singers, musicians, dancers and artists. Altogether, videos have collected around 1.4 million views, with an average of approximately 30,000 views per video. Interestingly enough, besides singers who had started their careers in 20th century and gained millions of fans thereafter, such as Roza Rymbayeva and Saken Maigazyev, top 5 most viewed artists list included 91 musical band and singer Nazima, both unknown to the public until 2015 and 2018, respectively [Akhmetova, 2015]. These singers' target audiences include mostly youngsters, further highlighting the importance of youth when it comes to online presence and views [Forbes, 2018]. The permanent presence of this age group online

ных во время карантина. Одним из неожиданных лидеров является «Artishock», позиционирующий себя как «первый независимый театр», основанный в Алматы в 2001 году. «Artishock» превзошел своих местных конкурентов в онлайн-формате, набрав в среднем около 2000 просмотров на видео. Более того, первое видео, представленное театром во время карантина, набрало 10 000 просмотров, что также превзошло результаты других казахстанских театров за тот же период. Одним из основных факторов может быть то, что «Artishock» обычно воспринимается как театр с относительно молодой целевой аудиторией, которая широко представлена в онлайн и готова к выходу в Сеть в любой момент. Однако, впереди еще долгий путь к вершинам, так как, например, Шекспировский «Глобус», загрузив одно представление во время карантина, набрал более 75 000 просмотров за 5 дней.

Местные знаменитости из различных областей искусства работают над своими собственными способами поддержать и развлечь людей во время карантина, однако самый масштабный проект был инициирован национальной компанией Ка-

already provides their favourite celebrities an opportunity to compete with their more experienced colleagues. Moreover, with uncertainty about the duration of pandemic and its probable return the next autumn as a seasonal disease, the importance and relevance of online presence and recognition for people of art will only rise [Petitt, 2020].

Most of the local cultural figures reacted to the global shift towards online content distribution in the right way, reinforcing their virtual presence and uploading different sorts of content more actively. Nonetheless, the global nature of online competition requires not only the presence itself, but the ability to produce the best user experience and the best content for the potential clients, because the comparison with successful international examples is inevitable.

Furthermore, as it was highlighted previously, cultural facilities and figures should either reshift part of their efforts from more traditional audiences towards the more active one, diversifying their content in terms of youngsters, or help their traditional audience to transition to virtual platforms more actively. All of these processes have been going on for years and worldwide pandemic is merely an acceleration stimulus for those who lag behind. Finally, the perspectives of a full recovery and return to the same old world are vague. Thus, the trends for digitization and online access should not be considered as the circumstances of a short-run crisis, but instead as a long-run opportunity.

References:

1. Afisha.kz (2020). Virtual Museums of Kazakhstan. Retrieved from <https://afisha.kz/art/stati-obzory-2/article/virtualnye-muzei-kazahstana>. Accessed on 10.05.2020.
2. Akhmetova, Moldir (2020). Introducing 91 New Boys Band. Retrieved from <https://yvision.kz/post/554086>. Accessed on 11.05.2020.
3. Forbes.kz (2018). Ninety One Phenomenon: How not to Participate in Party Business and Make Money on Music. Retrieved

THE TRENDS FOR DIGITIZATION AND ONLINE ACCESS SHOULD NOT BE CONSIDERED AS THE CIRCUMSTANCES OF A SHORT-RUN CRISIS, BUT INSTEAD AS A LONG-RUN OPPORTUNITY

ТЕНДЕНЦИИ ПЕРЕХОДА В ОНЛАЙН СЛЕДУЕТ РАССМАТРИВАТЬ НЕ КАК КРАТКОСРОЧНОЕ КРИЗИСНОЕ РЕШЕНИЕ, А КАК ДОЛГОСРОЧНУЮ ВОЗМОЖНОСТЬ

захтелеком, которая запустила шоу «Звезда на карантине» на своем YouTube канале. На сегодняшний день с 23 марта было загружено 48 выпусков с участием различных местных певцов, музыкантов, танцоров и артистов. В целом, видео собрали около 1,4 миллиона просмотров, в среднем около 30 000 просмотров на видео. Интересно, что помимо певцов, которые начали свою карьеру еще в 20-м веке и впоследствии приобрели миллионы поклонников, таких как Роза Рымбаева и Сакен Майгазиев, в пятерку самых популярных артистов вошли музыкальная группа «91» и певица Назима, неизвестные публике до 2015 и 2018 годов соответственно [Ахметова, 2015]. Целевой аудиторией этих певцов является в основном молодежь, что дополнительно подчеркивает важность молодежного сообщества, когда речь заходит о присутствии в Интернете и просмотрах [Forbes, 2018]. Постоянное присутствие этой возрастной группы в Интернете уже дает их любимым знаменитостям возможность соревноваться со своими более опытными коллегами. Более того, из-за неопределенности относительно продолжительности пандемии и ее вероятного возвращения следующей осенью, как сезонного заболевания, важность и значимость присутствия и признания в Интернете для людей искусства будут только возрастать [Петитт, 2020].

Большинство местных деятелей культуры правильно отреагировали на глобальный сдвиг в направлении онлайн-контента, усилив свое онлайн присутствие и более активно загружая различные виды контента в Интернет. Тем не менее, глобальный характер онлайн-конкуренции требует не только присутствия в Сети, но и способности создавать лучший пользователь-

from https://forbes.kz/leader/uhod_otshablonov_1517307338/. Accessed on 10.05.2020.

4. Petitt, Tara (2020). COVID-19: The Demise or Rise of The Music Industry. Retrieved from <https://spectrum-localnews.com/tx/san-antonio/news/2020/04/04/covid-19--the-demise-or-rise-of-the-music-industry>. Accessed on 11.05.2020.
5. Profit.kz (2020). "Kazakhtelecom" Recorded an Outstanding Increase in Data Traffic. Retrieved from <https://profit.kz/news/57221/Kazakhtelecom-zafiksiroval-rekordnij-rost-trafika-peredachi-dannih/>. Accessed on 10.05.2020.

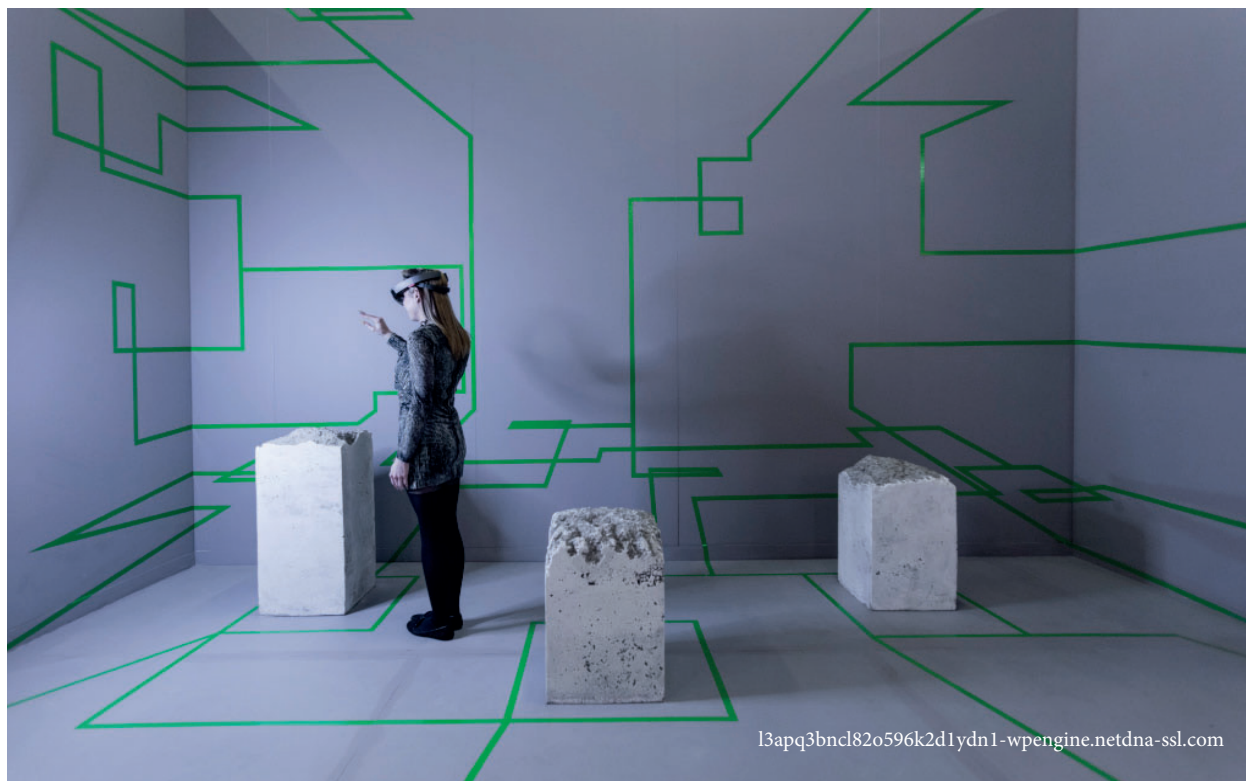
ский опыт и лучший контент для потенциальных клиентов, потому что сравнение с успешными международными образцами неизбежно.

Более того, как было отмечено ранее, культурным объектам и деятелям может быть полезно либо перенести часть своих усилий с более традиционной аудитории на более активную, диверсифицировав свой репертуар с точки зрения молодежи, либо помочь своей традиционной аудитории более активно переходить на виртуальные платформы. Все эти процессы продолжались годами, и всемирная пандемия является дополнительным стимулом для тех, кто отстает от изменений. Наконец,

перспективы возвращения в прежний привычный мир расплывчаты, соответственно тенденции перехода в онлайн следует рассматривать не как краткосрочное кризисное решение, а как долгосрочную возможность.

Источники:

1. Afisha.kz (2020). Виртуальные музеи Казахстана. Доступен по адресу: <https://afisha.kz/art/stati-obzory-2/article/virtualnye-muzei-kazahstana>. Дата обращения 10.05.2020.
2. Ахметова, Молдир (2020). Представляя новую группу «91». Доступен по адресу: <https://yvision.kz/post/554086>. Дата обращения 11.05.2020.
3. Forbes.kz (2018). Феномен Девяносто один: как не участвовать в парти-бизнесе и зарабатывать на музыке. Доступен по адресу: https://forbes.kz/leader/uhod_otshablonov_1517307338/. Дата обращения 10.05.2020.
4. Петитт, Тара (2020). COVID-19: Упадок или рост музыкальной индустрии. Доступен по адресу: <https://spectrumlocalnews.com/tx/san-antonio/news/2020/04/04/covid-19--the-demise-or-rise-of-the-music-industry>. Дата обращения 11.05.2020.
5. Profit.kz (2020). «Казакхтелеком» зафиксировал выдающийся рост трафика данных. Доступен по адресу: <https://profit.kz/news/57221/Kazakhtelecom-zafiksiroval-rekordnij-rost-trafika-peredachi-dannih/>. Accessed on 10.05.2020.

l3apq3bncl82o596k2d1ydn1-wpengine.netdna-ssl.com

HOW DO COUNTRIES OF THE EURASIAN ECONOMIC UNION RESPOND TO EXTERNAL SHOCKS

AZIMZHAN KHITAKHUNOV

EURASIAN RESEARCH INSTITUTE,
JUNIOR RESEARCH FELLOW

ЕВРАЗИЙСКИЙ НАУЧНО-
ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИЙ ИНСТИТУТ,
МЛАДШИЙ НАУЧНЫЙ СОТРУДНИК

КАК СТРАНЫ ЕВРАЗИЙСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОЮЗА ОТВЕЧАЮТ НА ВНЕШНИЕ ШОКИ

Members of the Eurasian Economic Union (EAEU) have recently experienced economic slowdown and recession due to external shocks such as pandemic and drop in oil prices. Price wars on the global oil market mainly between Russia and Saudi Arabia and pandemic induced demand shock led to the first negative oil prices. Despite the new agreement of the OPEC+ group, the prices remain low, which have a significant negative impact on Eurasian oil producers such as Russia and Kazakhstan. In order to achieve higher prices and measure effectiveness of the OPEC+ coalition, and besides tracking indicators such as demand, supply and inventories of oil, Russia proposes to begin monitoring market shares of member countries of the group [Paraskova, 2020]. New oil reality put Eurasian countries at risk. Under new circumstances, these countries differently reacted to the pandemic and their policies varied from no lockdowns in Belarus to strict measures in Kazakhstan and Kyrgyzstan. Therefore, this commentary aims to review anti-crisis policy of the EAEU countries with focus on Kazakhstan and Russia.

MEMBERS OF THE EAEU HAVE RECENTLY EXPERIENCED ECONOMIC SLOWDOWN AND RECESSION DUE TO EXTERNAL SHOCKS SUCH AS PANDEMIC AND DROP IN OIL PRICES

ЧЛЕНЫ ЕАЭС В ПОСЛЕДНЕЕ ВРЕМЯ ПЕРЕЖИВАЮТ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ СПАД И РЕЦЕССИЮ ИЗ-ЗА ВНЕШНИХ ШОКОВ, ТАКИХ КАК ПАНДЕМИЯ И ПАДЕНИЕ ЦЕН НА НЕФТЬ

Члены Евразийского экономического союза (ЕАЭС) в последнее время переживают экономический спад и рецессию из-за внешних шоков, таких как пандемия и падение цен на нефть. Ценовые войны на мировом рынке нефти, в основном между Россией и Саудовской Аравией, и вызванный пандемией шок спроса привели к первым негативным ценам на нефть. Несмотря на новое соглашение группы ОПЕК+, цены остаются низкими, что оказывает существенное негативное влияние на Евразийских производителей нефти, таких как Россия и Казахстан. Чтобы достичь более высоких цен и измерить эффективность коалиции ОПЕК+, Россия предлагает начать мониторинг долей рынка стран-членов группы помимо отслеживания таких показателей, как спрос, предложение и запасы нефти [Параскова, 2020]. Новая нефтяная реальность ставит Евразийские страны под угрозу. В новых условиях эти страны по-разному отреагировали на пандемию, и их политика варьировалась от отсутствия ограничений в Беларуси до строгих мер

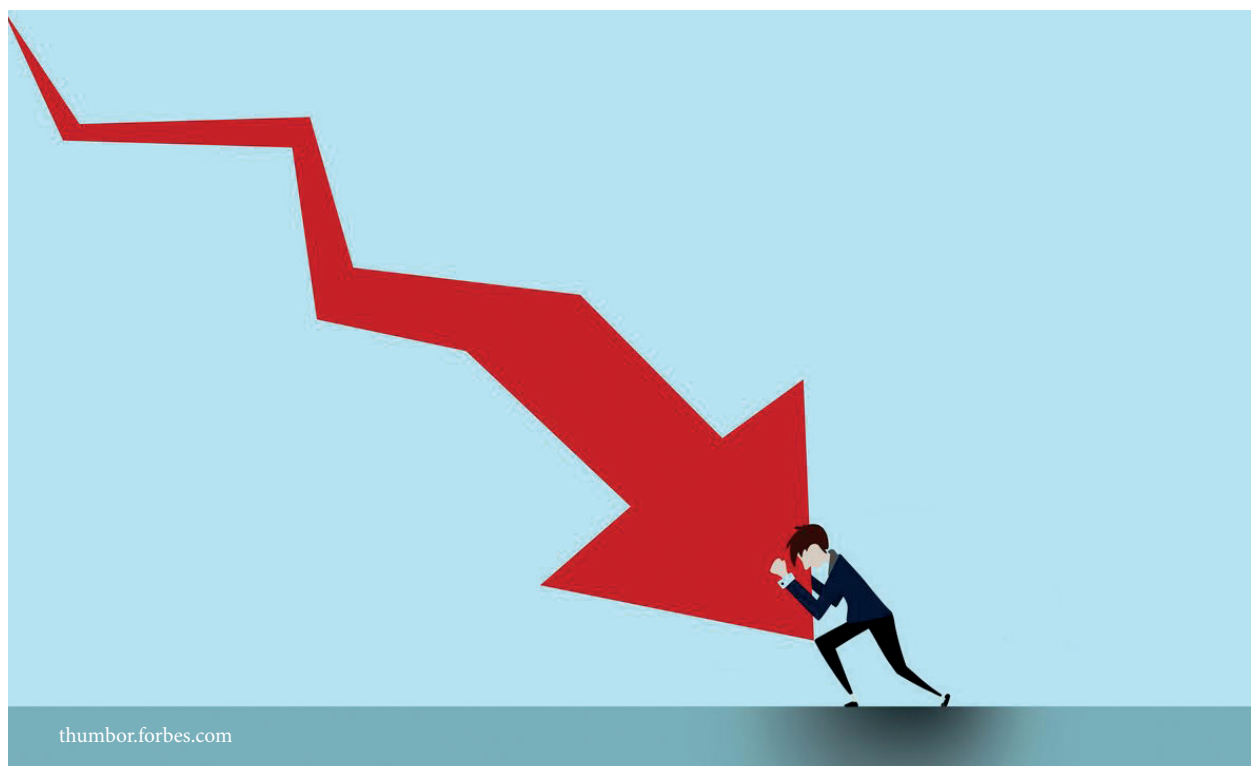
Since the first coronavirus cases in the EAEU were identified in March, Armenia, Kazakhstan and Kyrgyzstan announced and implemented strict measures, in particular, lockdowns and social distancing in order to stop the spread of the coronavirus. State of emergency, which the governments announced in March and prolonged several times, ended in May in Kazakhstan and Kyrgyzstan. However, quarantine measures and travel restrictions remain. Governments of the countries consider elimination of control measures gradually after the situation is under full control of the authorities.

The EAEU members chose different strategies at the country level. For instance, Belarus did not use the lockdown and social distancing, explaining it by economic costs, which would bring more damage to its economy and social wellbeing. President of Belarus Aleksandr Lukashenko discussed economic and social issues with the government and noted that they could not stop key branches of the economy. As the country has to deal with external shocks, including coronavirus, drop in oil prices and border closures, the Presi-

в Казахстане и Кыргызстане. Поэтому данный комментарий призван сделать обзор антикризисной политики стран ЕАЭС с фокусом на Казахстан и Россию.

С выявлением в марте первых случаев коронавируса в ЕАЭС, Армения, Казахстан и Кыргызстан объявили и приняли строгие меры, в частности, карантин и социальное дистанцирование, чтобы остановить его распространение. Чрезвычайное положение, которое правительства объявили в марте и несколько раз продлевали, закончилось в мае в Казахстане и Кыргызстане. Однако карантинные меры и ограничения на поездки сохраняются. Правительства стран рассматривают постепенное устранение мер контроля после того, как ситуация будет под полным контролем властей.

Члены ЕАЭС выбрали разные стратегии на страновом уровне. Например, Беларусь не вводила карантин и социальное дистанцирование, объясняя это экономическими издержками, которые нанесут больший ущерб ее экономике и социальному благополучию. Президент Беларуси Александр Лукашенко обсудил с правитель-

dent urged the government to fulfill basic economic indicators. He noticed that gross domestic product (GDP) of Belarus reduced by 0.3% in the first quarter of 2020, but real incomes of the population went up by 7.1% [BelTA, 2020]. At the same time, President of Russia Vladimir Putin announced holidays or non-working days. He instructed that these non-working days must be paid, however business, mainly small and medium, claimed that they had not financial resources to pay their workers. President did not announce the state of emergency, which made the Russian measures and situation complicated. Despite Russia having over \$550 billion in reserves and relatively low debt, its initial response to the crisis lacked state support and caused criticism [Korsunskaya and Marrow, 2020]. Uncertain situations created by Russian authorities negatively affected the rating of Vladimir Putin. In April, his approval rating decreased to 59% from 68-69% in January and February and the new result is a historical anti-record. The ratings of regional governors also decreased from 65% in March to 61% in April [Kolesnikov, 2020]. Changes in public perception, pressure from opposition and calls from famous Russian economists made the Russian government to change the anti-crisis measures and introduce new policy. On May 11 2020, President Putin announced the end of non-working days and promised new support measures. The new policy consists of additional expenditure on medical and social workers, a new package worth up to 1.1 trillion rubles (up to \$16 billion) for population and small and medium enterprises (SMEs). The government will provide one-time payments of 10 thousand rubles (approximately \$140) from 3 to 16 years old children. Benefits for up to 3 years old children and poor families will be extended. The second important economic measure

COUNTRIES OF THE EAEU DIFFERENTLY REACTED TO THE PANDEMIC AND THEIR POLICIES VARIED FROM NO LOCKDOWNS IN BELARUS TO STRICT MEASURES IN KAZAKHSTAN AND KYRGYZSTAN

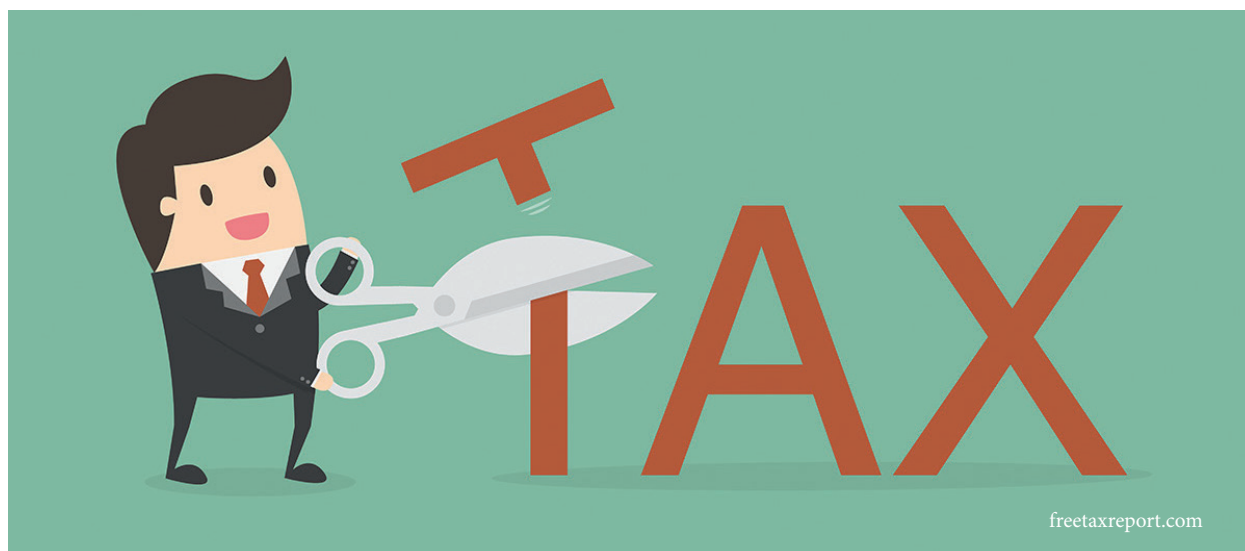
СТРАНЫ ЕАЭС ПО-РАЗНОМУ ОТРЕАГИРОВАЛИ НА ПАНДЕМИЮ, И ИХ ПОЛИТИКИ ВАРИРОВАЛИСЬ ОТ ОТСУТСТВИЯ ОГРАНИЧЕНИЙ В БЕЛАРУСИ ДО СТРОГИХ МЕР В КАЗАХСТАНЕ И КЫРГЫЗСТАНЕ

ством экономические и социальные вопросы и отметил, что они не могут остановить ключевые отрасли экономики. Поскольку стране приходится иметь дело со внешними шоками, включая коронавирус, падение цен на нефть и закрытие границ, президент призвал правительство выполнить основные экономические показатели. Он заметил, что валовой внутренний продукт (ВВП) Беларуси сократился на 0.3% в первом квартале 2020 года, но реальные доходы населения выросли на 7.1% [БелТА, 2020].

В то же время президент России Владимир Путин объявил выходные или нерабочие дни. Он дал указание, чтобы эти нерабочие дни были оплачиваемыми, однако предприятия, в основном малые и средние, утверждали, что у них нет финансовых ресурсов для заработной платы работников. Президент не объявил чрезвычайное положение, что осложнило предпринимаемые меры и ситуацию в России. Несмотря на то, что Россия имеет резервы в размере более \$550 миллиардов и относительно низкий уровень долга, ее первоначальные антикризисные меры были недостаточными в плане государственной поддержки и вызвали критику [Корсунская и Марроу, 2020]. Неопределенные ситуации, созданные российскими властями, негативно повлияли на рейтинг Владимира Путина. В апреле его рейтинг одобрения снизился до 59% с 68-69% в январе и феврале, и новый результат является историческим антирекордом. Рейтинги губернаторов также снизились с 65% в марте до 61% в апреле [Колесников, 2020].

Изменения в общественном восприятии, давление со стороны оппозиции и призывы известных российских экономистов заставили

is low rate loans for SMEs. The loans have special conditions. For instance, if the firms will maintain 90% of their employees, the government will write off the loans. Finally, the third measure includes tax forgiveness for affected businesses for the 2nd quarter of the year, excluding value-added taxes. Additionally, the government will return taxes paid by self-employed during 2019 [Tabakh, 2020]. The Central Bank of Russia, in turn, considers cutting its key rate by 100 basis points in June. This cut will take the key rate to 4.5%. The Head of Russian Central Bank noted that GDP of Russia could shrink by 8% in the 2nd quarter from a year earlier and its banking sector would see a decline in profits in 2020 because of bad loans [Ostroukh and Tétrault-Farber, 2020].

In the EAEU, only Kazakhstan provided unconditional cash transfers for affected people, equaled 42.5 thousand tenge (approximately \$100), which is the level of minimum wage in Kazakhstan. More than 4.5 million people obtained this payment. Moreover, the government provides food and daily necessities for more than 1 million people. The measures of the government also include credit postponements, reduction of taxes and support of affected businesses. Recently, President of Kazakhstan Kassym-Jomart Tokayev announced a new economic policy. In particular, the President instructed the government to use government purchases to support lo-

русское правительство изменить антикризисные меры и принять новую политику. Президент Путин объявил об окончании нерабочих дней 11 мая 2020 года и пообещал новые меры поддержки. Новая политика состоит из дополнительных расходов на медицинских и социальных работников, нового пакета на сумму до 1.1 триллиона рублей (до \$16 миллиардов) для населения и малых и средних предприятий (МСП). Правительство предоставит единовременные выплаты в размере 10 тысяч рублей (примерно \$140) детям от 3 до 16 лет. Пособия для детей до 3 лет и малообеспеченных семей будут расширены. Вторая важная экономическая мера – это кредиты для МСП с низкой ставкой процента. Кредиты имеют особые условия. Например, если фирмы сохраняют 90% своих работников, правительство спишет кредиты. Третья мера включает прощение налогов для пострадавшего бизнеса за 2-й квартал года, за исключением налогов на добавленную стоимость. Кроме того, правительство вернет налоги, уплаченные самозанятыми в течение 2019 года [Табах, 2020].

Центральный банк России, в свою очередь, рассматривает возможность снижения ключевой ставки в июне на 100 базисных пунктов. Это сокращение понизит ключевую ставку до 4.5%. Председатель Центробанка России отметила, что ВВП

cal business. The policy pays special attention to agricultural support, Employment Road Map, new mortgage programs, progressive scale for payroll taxes, and personal work and support of foreign investors [Akorda, 2020].

At the EAEU level, countries had several videoconferences. For instance, at the Eurasian Intergovernmental Council, the Prime Minister of Kazakhstan spoke about taken measures to stabilize the economy and support the population and businesses. He called for regional cooperation and emphasized the importance of economic self-sufficiency and import substitution of agricultural products and other essential goods. He also noted that the current crisis might become an opportunity for the EAEU members to attract production assets displaced from China and Southeast Asia [Kazinform, 2020]. On April 14, the heads of the EAEU member states had a virtual online summit, where they discussed the necessity of macroeconomic policy draft guidelines for 2020 – 2021, containing measures to save and recover Eurasian economies. On April 29, the Eurasian Economic Council approved the document. The parties agreed that costs of the crisis would be higher without joint efforts and cooperation. The countries will con-

России может сократиться на 8% во 2-м квартале по сравнению с годом ранее, а в банковском секторе в 2020 году будет наблюдаться снижение прибыли из-за плохих кредитов [Остроух и Тетро-Фарбер, 2020].

В ЕАЭС только Казахстан для поддержки граждан предоставил безусловные денежные выплаты на сумму 42.5 тыс. тенге (примерно \$100), что является минимальным уровнем заработной платы в стране. Более 4.5 миллионов человек получили этот платеж. Более того, правительство обеспечивает продовольствием и предметами первой необходимости более 1 миллиона человек. Меры правительства также включают отсрочку выплат по кредитам, снижение налогов и поддержку пострадавших предприятий. Недавно президент Казахстана Касым-Жомарт Токаев объявил о новой экономической политике. В частности, президент поручил правительству использовать государственные закупки для поддержки местного бизнеса. В политике особое внимание уделяется поддержке сельского хозяйства, дорожной карте занятости, новым ипотечным программам, прогрессивной шкале нало-

tinue mutual assistance in strengthening healthcare systems and will remain trade and economic interaction [Shayakhmetova, 2020]. However, the recent crises show that there are many issues to solve at both country and regional levels. One of the most important issues is overdependence on foreign supplies and low industrial capacity to produce necessary industrial and medical products, including personal protective equipment. The second issue is lack of policy coordination within the EAEU, which had a negative impact on the region through following channels. Firstly, regional trade in seasonal agricultural products suffered from border closures and disruption of labor supply. This is a case of cabbage producers in Kazakhstan, who previously exported their products to Russia. Secondly, problems of migrants from Kyrgyzstan, who tried to return from Russia but stuck at the border with Kazakhstan due to control measures. These migrants have to live in camps. Other important problems include lack of mutual assistance. It is important to provide regional aid as the EAEU members have different levels of economic development. Finally, countries of the region should pay attention to the issue of regional/local governance. The reported cases of mismanagement significantly affect production and trade indicators, in particular in the agricultural sector. These market disruptions will have long lasting consequences and will influence potential investment decisions. Thus, in order to mitigate effects of external shocks, countries of the EAEU both at country and regional levels should make fast decisions, assist affected people and businesses, use fiscal and monetary measures to support their economies, improve local management to escape market disruptions, support agricultural and industrial producers, coordinate pol-

RUSSIA HAS OVER \$550 BILLION IN RESERVES AND RELATIVELY LOW DEBT, BUT ITS INITIAL RESPONSE TO THE CRISIS LACKED STATE SUPPORT AND CAUSED CRITICISM

РОССИЯ ИМЕЕТ РЕЗЕРВЫ В РАЗМЕРЕ БОЛЕЕ \$550 МИЛЛИАРДОВ И ОТНОСИТЕЛЬНО НИЗКИЙ УРОВЕНЬ ДОЛГА, НО ЕЕ ПЕРВОНАЧАЛЬНЫЕ АНТИКРИЗИСНЫЕ МЕРЫ БЫЛИ НЕДОСТАТОЧНЫМИ В ПЛАНЕ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПОДДЕРЖКИ И ВЫЗВАЛИ КРИТИКУ

гов на заработную плату, а также личной работе с иностранными инвесторами и их поддержке [Акорда, 2020].

На уровне ЕАЭС страны провели несколько видеоконференций. Например, на Евразийском межправительственном совете Премьер-министр Казахстана рассказал о принятых мерах по стабилизации экономики и поддержке населения и бизнеса. Он призвал к региональному сотрудничеству и подчеркнул важность экономической самодостаточности и импортозамещения сельскохозяйственной продукции и других товаров первой необходимости. Он также отметил, что нынешний кризис может стать возможностью для членов ЕАЭС привлечь производственные активы, перемещенные из Китая и Юго-Восточной Азии [Казинформ, 2020]. Главы государств-членов ЕАЭС 14 апреля провели виртуальный онлайн-саммит, на котором обсудили необходимость разработки проекта основных направлений макроэкономической политики на 2020-2021 годы, содержащего меры по спасению и восстановлению экономики ЕАЭС. Евразийский экономический совет утвердил документ 29 апреля. Стороны согласились, что издержки кризиса будут выше без совместных усилий и сотрудничества. Страны продолжают взаимопомощь в укреплении систем здравоохранения и сохранят торгово-экономическое взаимодействие [Шаяхметова, 2020].

Однако недавние кризисы показывают, что есть много проблем, которые необходимо решить, как на страновом, так и на региональном уровнях. Одним из наиболее важных вопросов является чрезмерная зависимость от иностранных поставок и низкая развитость промышленности для производства

ity implementation and provide mutual assistance.

References:

1. Akorda (2020). Speech by the Head of State at the final meeting of the State Commission on the state of emergency. Retrieved from https://www.akorda.kz/ru/speeches/internal_political_affairs/in_speeches_and_addresses/vystuplenie-glavy-gosudarstva-na-zaklyuchitelnom-zasedanii-gosudarstvennoi-komissii-po-chrezvychainomu-polozheniyu. Accessed on 13.05.2020.
2. BelTA (2020). Belarusian government urged to fulfill major economic indicators. Retrieved from <https://eng.belta.by/president/view/belarusian-government-urged-to-fulfill-major-economic-indicators-130012-2020/>. Accessed on 23.04.2020.
3. Kazinform (2020). Kazakh PM takes part in a video conference meeting of Eurasian Intergovernmental Council. Retrieved from https://www.inform.kz/en/kazakh-pm-takes-part-in-video-conference-meeting-of-eurasian-intergovernmental-council_a3636551. Accessed on 10.04.2020.
4. Kolesnikov, Andrey (2020). Why Putin's approval rating is breaking anti-record. Retrieved from <https://carnegie.ru/commentary/81735>. Accessed on 14.05.2020.
5. Korsunskaya, Darya, and Alexander Marrow (2020). Russia's Putin vows more support for smaller businesses after criticism. Retrieved from <https://www.reuters.com/article/us-health-coronavirus-russia-economy/russias-putin-vows-more-support-for-smaller-businesses-after-criticism-idUSKCN21X1XY>. Accessed on 15.04.2020.
6. Ostroukh, Andrey, and Gabrielle Tétrault-Farber (2020). Russian central bank will consider a 100 bp rate cut in June, governor says. Retrieved from <https://www.reuters.com/article/us-russia-cenbank-nabiullina-rates/russian-central-bank-will-consider-100-bp-rate-cut-in-june-governor-says-idUSKBN22K200>. Accessed on 08.05.2020.
7. Paraskova, Tsvetana (2020). Russia Calls for Market Share Target for OPEC+. Retrieved from <https://oilprice.com/Latest-Energy-News/World-News/Russia-Calls-For-Market-Share-Target-For-OPEC.html>. Accessed on 29.04.2020.
8. Shayakhmetova, Zhanna (2020). Eurasian Economic Council Approves Emergency Measure to Save Economies From Collapse! Retrieved from <https://astanatimes.com/2020/05/eurasian-economic-council-approves-emergency-measure-to-save-economies-from-collapse/>. Accessed on 01.05.2020.
9. Tabakh, Anton (2020). Distribution at the exit. What will the May measures to support the economy give. Retrieved from <https://carnegie.ru/commentary/81785>. Accessed on 14.05.2020.

THE RECENT CRISES SHOW THAT IN THE EAEU, THERE ARE MANY ISSUES TO SOLVE AT BOTH THE COUNTRY AND REGIONAL LEVELS, INCLUDING LOW LEVEL OF INDUSTRIAL CAPACITY AND LACK OF POLICY COORDINATION

НЕДАВНИЕ КРИЗИСЫ ПОКАЗЫВАЮТ, ЧТО В ЕАЭС ЕСТЬ МНОГО ПРОБЛЕМ, КОТОРЫЕ НЕОБХОДИМО РЕШИТЬ, КАК НА СТРАНОВОМ, ТАК И НА РЕГИОНАЛЬНОМ УРОВНЯХ, ВКЛЮЧАЯ НИЗКИЙ УРОВЕНЬ ПРОМЫШЛЕННОГО РАЗВИТИЯ И ОТСУТСТВИЕ КООРДИНАЦИИ ПОЛИТИКИ

необходимой индустриальной и медицинской продукции, включая средства индивидуальной защиты. Вторая проблема – отсутствие координации политики в рамках ЕАЭС, что негативно отразилось на регионе по следующим каналам. Во-первых, региональная торговля сезонной сельскохозяйственной продукцией пострадала от закрытия границ и нарушения поставок рабочей силы. Это касается производителей капусты в Казахстане, которые ранее экспортировали свою продукцию в Россию. Во-вторых, проблемы мигрантов из Кыргызстана, которые пытались вернуться из России, но застряли на границе с Казахстаном из-за мер контроля. Эти мигранты вынуждены жить в лагерях. Другие важные проблемы включают в себя отсутствие взаимной помощи. Важно оказывать региональную помощь, поскольку члены ЕАЭС имеют разные уровни экономического развития.

В заключение, страны региона должны обратить внимание на проблему регионального/местного управления. Представленные случаи неправильного управления значительно влияют на производственные и торговые показатели, особенно в сельскохозяйственном секторе. Эти сбои на рынке будут иметь долгосрочные последствия и влиять на потенциальные инвестиционные решения. Таким образом, чтобы смягчить последствия внешних шоков, страны ЕАЭС как на страновом, так и на региональном уровнях должны принимать быстрые решения, помогать людям и пострадавшим предприятиям, использовать фискальные и монетарные меры для поддержки своей экономики, улучшать местное управление, чтобы избежать сбоев на рынке, поддерживать сельскохозяйственных и промышленных

производителей, координировать реализацию политики и оказывать взаимную помощь.

Источники:

1. Акорда (2020). Выступление Главы государства на заключительном заседании Государственной комиссии по чрезвычайному положению. Доступно по адресу https://www.akorda.kz/ru/speeches/internal_political_affairs/in_speeches_and_addresses/vystuplenie-glavy-gosudarstvana-zaklyuchitelnom-zasedanii-gosudarstvennoikomissii-po-chrezvychainomu-polozheniyu. Дата обращения 13.05.2020.
2. БелТА (2020). Правительство Беларуси призвано выполнить основные экономические показатели. Доступно по адресу <https://eng.belta.by/president/view/belarusian-government-urged-to-fulfill-major-economic-indicators-130012-2020/>. Дата обращения 23.04.2020.
3. Казинформ (2020). Премьер-министр Казахстана принял участие в заседании видеоконференции Евразийского межправительственного совета. Доступно по адресу https://www.inform.kz/en/kazakh-pm-takes-part-in-video-conference-meeting-of-eurasian-intergovernmental-council_a3636551. Дата обращения 10.04.2020.
4. Колесников, Андрей (2020). Почему рейтинг одобрения Путина бьет антирекорды. Доступно по адресу <https://carnegie.ru/commentary/81735>. Дата обращения 14.05.2020.
5. Корсунская, Дарья и Александр Марроу (2020). Путин обещает усилить поддержку малого бизнеса после критики. Доступно по адресу <https://www.reuters.com/article/us-health-coronavirus-russia-economy/russias-putin-vows-more-support-for-smaller-busoples-after-criticism-idUSKCN21X1XY>. Дата обращения 15.04.2020.
6. Остроух, Андрей и Габриель Тетро-Фарбер (2020). В июне российский центральный банк рассмотрит вопрос о снижении ставки на 100 б.п. Доступно по адресу <https://www.reuters.com/article/us-russia-cenbank-nabiullina-rates/russian-central-bank-will-consider-100-bp-rate-cut-in-june-governor-says-idUSKBN22K200>. Дата обращения 08.05.2020.
7. Параскова, Цветана (2020). Россия призывает к определению доли рынка для ОПЕК +. Доступно по адресу <https://oilprice.com/Latest-Energy-News/World-News/Russia-Calls-For-Market-Share-Target-For-OPEC.html>. Дата обращения 29.04.2020.
8. Табах, Антон (2020). Раздачи на выходе. Что дадут майские меры поддержки экономики. Доступно по адресу <https://carnegie.ru/commentary/81785>. Дата обращения 14.05.2020.
9. Шаяхметова, Жанна (2020). Евразийский экономический совет утвердил экстренные меры для спасения экономик от краха! Доступно по адресу <https://astanatimes.com/2020/05/eurasian-economic-council-approves-emergency-measure-to-save-economies-from-collapse/>. Дата обращения 01.05.2020.

BRIEF OVERVIEW OF EXTERNAL MIGRATION IN KAZAKHSTAN

KANAT MAKHANOV

EURASIAN RESEARCH INSTITUTE,
SENIOR RESEARCH FELLOW

ЕВРАЗИЙСКИЙ НАУЧНО-
ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИЙ ИНСТИТУТ,
СТАРШИЙ НАУЧНЫЙ СОТРУДНИК

КРАТКИЙ ОБЗОР ВНЕШНЕЙ МИГРАЦИИ В КАЗАХСТАНЕ

By the beginning of 2020, the population of Kazakhstan reached 18,632,169, which is 236,602 increase since January 1 of 2019. The natural increase totaled 269,575 whereas the net migration was negative 32,973 people. Hence, the net out-migration in the population in 2019 increased by 13.2% compared to 2018 [Statistics Committee, 2020]. According to The World Migration Report 2020 published by the International Organization for Migration, Kazakhstan is among the top 20 countries in terms of the migration movement of the population relative to the total population. Interestingly, Kazakhstan was listed among the top 20 countries both in terms of foreign born and emigrated population [IOM, 2020].

Over the 30 years of Kazakhstan's recent history, the outmigration of the population was more predominant in the country. The largest rates of the overall population loss of 7.7% during the 1990s were caused by both natural population decline and large outmigration. However, the effects of outmigration in 1990s were much more pronounced and caused a demographic decline of more than a million all across the country [Rowland, 2001]. This pattern continued

SINCE 2012, THERE HAS BEEN AN ACCELERATING RATE OF NET OUTMIGRATION DUE TO DECLINING IMMIGRATION AND INCREASING EMIGRATION FROM THE COUNTRY

С 2012 ГОДА НАБЛЮДАЕТСЯ ПОВТОРНОЕ УВЕЛИЧЕНИЕ ТЕМПОВ ЧИСТОЙ ЭМИГРАЦИИ ИЗ-ЗА СОКРАЩЕНИЯ ИММИГРАЦИИ И УВЕЛИЧЕНИЯ ЭМИГРАЦИИ ИЗ СТРАНЫ

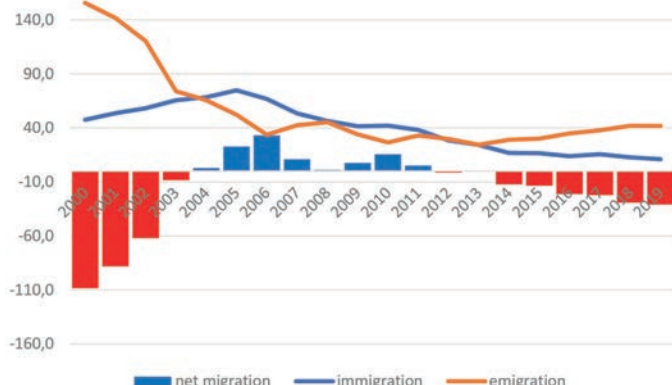

К началу 2020 года население Казахстана составило 18 632 169 человек, что на 236 602 человека больше, чем годом ранее - 1 января 2019 года. Естественный прирост составил 269 575 человек, тогда как сальдо миграции составило -32 973 человека. Таким образом, чистый отток населения в 2019 году увеличился на 13,2% по сравнению с 2018 годом [Статистический комитет, 2020]. Согласно «Докладу о мировой миграции за 2020 год», опубликованному Международной организацией по миграции, Казахстан входит в число 20 стран с точки зрения миграционного движения населения по отношению к общей численности населения. Интересно отметить, что Казахстан был включен в число 20 стран с наибольшей долей родившегося за пределами страны и эмигрировавшего населения [IOM, 2020].

За 30 лет новейшей истории Казахстана в стране преобладала эмиграция населения. Наибольшие темпы общего сокращения численности населения на 7,7% в течение 1990-х годов были вызваны как естественным сокращением населения, так и большой эмиграцией. Однако последствия эмиграции в 1990-х го-

Figure 1. Immigration, emigration and net migration in Kazakhstan during 2000-2019 (thousand people)

Рисунок 1. Иммиграция, эмиграция и чистая миграция в Казахстане в 2000-2019 гг. (тыс. человек)

Source: Statistics Committee

Источник: Комитет статистики

until 2003 and in 2004 the net migration turned positive for the first time since Kazakhstan became independent. Throughout 2004-2011 the yearly number of immigrants entering Kazakhstan outnumbered the emigrants leaving the country, which turned the net migration terms positive. Since 2012, however, there has been an accelerating rate of net outmigration due to declining immi-

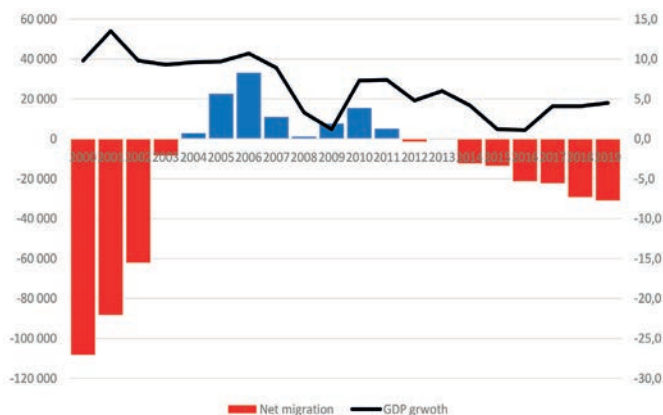
дах были гораздо более выраженными и привели к демографическому спаду более чем на миллион человек по всей стране [Роланд, 2001]. Эта тенденция сохранялась до 2003 года, и в 2004 году чистая миграция впервые стала положительной в период независимости Казахстана. В течение 2004-2011 годов число иммигрантов, прибывающих в Казахстан, в год превышало число эмигрантов, покидающих страну, что положительно сказалось на условиях чистой миграции. Тем не менее, с 2012 года наблюдается повторное увеличение темпов чистой эмиграции из-за сокращения иммиграции и увеличения эмиграции из страны. Количество иммигрантов снижалось в среднем на 12,2% ежегодно с 2005 года, тогда как число эмигрантов росло на 9,6% с 2015 года.

Считается, что экономические факторы занимают место среди главных движущих сил миграционного потока, и в 2019 году около двух третей международных мигрантов в мире (176 миллионов человек) переехали в страны с высоким уровнем дохода [ДЭСВ ООН, 2019]. Однако недавние миграционные данные Казахстана показы-

Figure 2. Migration vs economic growth in Kazakhstan during 2000-2019

Рисунок 2. Темпы миграции и экономического роста в Казахстане в 2000-2019 гг.

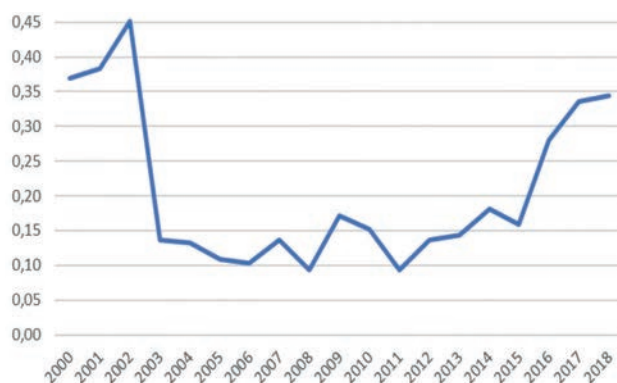
Source: Statistics Committee
Источник: Комитет статистики

gration and increasing emigration from the country. The number of immigrants has been declining on average at 12.2% annually since 2005 whereas the number of emigrants has been growing at 9.6% since 2015.

Economic factors are believed to be one of the main driving forces of migration flow and about two-thirds of international migrants in the world (176 million people) moved to high-income countries in 2019 [UN DESA, 2019]. Recent migration records of Kazakhstan, however, show that apart from the income level the rate of economic growth is more relevant for explaining the migration flows. During 2000-2004 the net outmigration of the population has decreased dramatically as the economic growth rates soared to double-digit rates. Throughout 2004-2007 when the economic growth was still fast, Kazakhstan has seen its largest net immigration of nearly 70 thousand people. During the crisis of 2008, net immigration dropped to slightly over one thousand, and then it started to grow again as the economy recovered in 2009. The net immigration during 2008-2011 has added nearly 30 thousand people to the population of Kazakhstan. In 2012 the emigrants outnumbered the immigrant and the net emigration is growing since then at an increasing rate despite 4-5% of real annu-

Figure 3. Remittances received by Kazakhstan as % of GDP

Рисунок 3. Денежные переводы, полученные Казахстаном в % к ВВП

Source: World Bank data
Источник: данные Всемирного банка

вают, что помимо уровня доходов темпы экономического роста более актуальны для объяснения миграционных потоков. В течение 2000-2004 годов чистая миграция населения резко сократилась, поскольку темпы экономического роста возросли до двузначных показателей. На протяжении 2004-2007 годов, периода быстрого экономического роста, в Казахстане наблюдалась самая большая чистая иммиграция - почти 70 тысяч человек. Во время кризиса 2008 года чистая иммиграция снизилась до чуть более тысячи, а затем она снова начала расти по мере восстановления экономики в 2009 году. Чистая иммиграция в течение 2008-2011 годов добавила почти 30 тысяч человек к населению Казахстана. В 2012 году количество эмигрантов превысило численность иммигрантов, и с тех пор чистая эмиграция увеличивается с нарастающей скоростью, несмотря на 4-5% реального годового роста ВВП. Следовательно, крайне негативные ожидания в отношении экономических перспектив на 2020-2021 годы дают основания говорить о дальнейшем увеличении чистой эмиграции населения в Казахстане в ближайший период.

Иммиграция этнических казахов (кандастар) является одним из наиболее важных факторов, которые значительно со-

al GDP growth. Consequently, highly negative expectations on economic perspectives for 2020-2021 give reasons to expect a further increase in the net emigration of the population in Kazakhstan.

The immigration of ethnic Kazakhs (the Oralmans) is one of the most important factors that greatly reduced the net emigration. Since 1991, nearly one million Oralmans immigrated to Kazakhstan increasing the number of immigrants by several tens of thousands each year. However, the number of Oralmans also presents decreasing trends over the last 5-6 years. In 2019, only 17.6 thousand Oralmans arrived in Kazakhstan, which is almost two times less than in 2013 [Informburo.kz, 2015].

Remittances are one of the most important indicators of global migration. The amount of remittances in 2019 is estimated at \$689 billion [IOM, 2020],

SINCE 2015 THE PERCENTAGE SHARE OF THE REMITTANCES RECEIVED BY KAZAKHSTAN NEARLY DOUBLED FROM 0.16% TO 0.34%

С 2015 ГОДА ПРОЦЕНТАЯ ДОЛЯ ДЕНЕЖНЫХ ПЕРЕВОДОВ, ПОЛУЧЕННЫХ КАЗАХСТАНОМ, ПОЧТИ УДВОИЛАСЬ С 0,16% ДО 0,34%

кратили чистый отток населения. С 1991 года около миллиона этнических казахов иммигрировали в Казахстан, увеличив число иммигрантов на несколько десятков тысяч в год. Однако их число также имеет тенденцию к снижению за последние 5-6 лет. В 2019 году в Казахстан прибыло только 17,6 тыс. этнических казахов, что почти в два раза меньше, чем в 2013 году [Informburo.kz, 2015].

Денежные переводы являются важнейшим показателем глобальной миграции. Объем денежных переводов, сделанных мигрантами в 2019 году по всему миру, оценивается в 689 миллиардов долларов [МОМ, 2020], что составляет почти 0,85% мирового ВВП. С 2000 года доля денежных переводов в мировом ВВП удвоилась. Денежные переводы в размере 550 миллиардов долларов поступают из стран с высоким уровнем дохода в страны со

which accounts for nearly 0.85% of the world's GDP. Since 2000, the share of the remittances in the global GDP has doubled. \$550 billion of all remittances go from high-income countries to middle and low-income countries. In this regard, Kazakhstan receives much fewer remittances (0.34% of GDP) than the world on average. However, since 2015 the percentage share of the remittances received by Kazakhstan nearly doubled from 0.16% to 0.34% [World Bank data, 2020]. Deceleration of economic growth caused by low oil prices in 2015 and resulting depreciation of tenge might well be the factors that contributed to the growth of labor migrants seeking employment outside the country.

In terms of migration flows Kazakhstan is very closely tied to other Post-Soviet countries that account for nearly 80% of all its immigration and over 90% of its emigration. In 2018, 34.4% of all immigrants to Kazakhstan came from Uzbekistan, followed by Russia (30.6%) and China (10.7%). Russia was also the number one destination for the vast majority of emigrants from Kazakhstan (87.8%). Russia remains to be the most influential country relative to Central Asia in terms of migration [Statistics Committee, 2020]. In 2019, almost 5 million migrants born in Central Asia who were living in Russia [UN DESA, 2019]. The patterns of migration from Central Asia to Russia were different for each Central Asian state. For Tajikistan and Kyrgyzstan, the remittances from Russia are essentially important economically and the vast majority of migrants from these two countries as well as from Uzbekistan are low-skilled labor migrants. The majority of migrants from Kazakhstan, on the other hand, were highly skilled labor and students. It should be admitted though that the overall demograph-

**IN TERMS OF
MIGRATION FLOWS
KAZAKHSTAN IS
VERY CLOSELY TIED
TO OTHER POST-
SOVIET COUNTRIES
THAT ACCOUNT FOR
NEARLY 80% OF ALL
ITS IMMIGRATION
AND OVER 90% OF
ITS EMIGRATION**

**С ТОЧКИ ЗРЕНИЯ
МИГРАЦИОННЫХ
ПОТОКОВ
КАЗАХСТАН ОЧЕНЬ
ТЕСНО СВЯЗАН
С ДРУГИМИ
ПОСТСОВЕТСКИМИ
СТРАНАМИ,
НА КОТОРЫЕ
ПРИХОДИТСЯ
ПОЧТИ 80% ВСЕЙ
ИММИГРАЦИИ
И БОЛЕЕ 90%
ЭМИГРАЦИИ**

средним и низким уровнем дохода. Относительно этого показателя Казахстан получает гораздо меньше денежных переводов (0,34% ВВП), чем в среднем в мире. Однако с 2015 года процентная доля денежных переводов, полученных Казахстаном, почти удвоилась с 0,16% до 0,34% [данные Всемирного банка, 2020]. Замедление экономического роста, вызванное низкими ценами на нефть в 2015 году и обусловленное этим снижение курса тенге, вполне могут быть факторами, которые способствовали росту трудовых мигрантов, ищущих работу за пределами страны.

С точки зрения миграционных потоков Казахстан очень тесно связан с другими постсоветскими странами, на которые приходится почти 80% всей иммиграции и более 90% эмиграции. В 2018 году 34,4% всех иммигрантов в Казахстан прибыли из Узбекистана, за которым следуют Россия (30,6%) и Китай (10,7%). Россия также была главной страной, в которую мигрировало большинство эмигрантов из Казахстана (87,8%), и остается самой влиятельной страной по отношению ко всей Центральной Азии с точки зрения миграции [Статистический комитет, 2020]. В 2019 году почти 5 миллионов мигрантов, рожденных в Центральной Азии, проживали в России [ООН ДЭСВ, 2019]. Модели миграции из Центральной Азии в Россию были разными для каждого государства. Для Таджикистана и Кыргызстана денежные переводы из России крайне важны с экономической точки зрения, и подавляющее большинство мигрантов из этих двух стран, а также из Узбекистана являются низкоквалифицированными трудовыми мигрантами. С другой стороны,

ic effect of migration on Kazakhstan reduced greatly in the early 2000s and during the last 15 years the net migration never exceeded the natural population growth. This allowed the total population to maintain an average annual growth of nearly 1.4% from 2004 to 2019.

The patterns of migration in Kazakhstan during 2000-2019 appear to be consistent with the overall economic indicators. The net migration shows increasingly negative dynamics presenting net outmigration 8 years in a row since 2012. Taking into account the current economic situation and negative projections for 2020, we can expect a further continuation of the process of outmigration.

References

1. Informburo.kz (2020). Oralmans are reluctant to move to Kazakhstan. Retrieved from <https://informburo.kz/novosti/oralmany-stali-neohotno-pereselyatsya-v-kazakhstan-.html>. Accessed on 09.05.2020.
2. International Organization for Migration (2020). World Migration Report 2020. Retrieved from <https://publications.iom.int/books/world-migration-report-2020>. Accessed on 10.05.2020.
3. Rowland, R., H. (2001). Regional Population Change in Kazakhstan during the 1990s and the Impact of

большинство мигрантов из Казахстана - высококвалифицированные работники и студенты. Однако следует признать, что общий демографический эффект миграции на Казахстан значительно снизился в начале 2000-х годов, и за последние 15 лет чистая миграция никогда не превышала естественный прирост населения. Это позволило поддерживать среднегодовой рост общей численности населения на уровне 1,4% с 2004 по 2019 год.

Модели миграции в Казахстане в течение 2000-2019 гг. примерно соответствуют общим экономическим показателям. Чистая миграция демонстрирует в большей степени отрицательную динамику, показывая чистый отток населения за 8 лет подряд с 2012 года. Учитывая текущую экономическую ситуацию и негативные прогнозы на 2020 год, можно ожидать дальнейшего продолжения преобладания эмиграции из страны.

Источники

1. Informburo.kz (2020). Оралманы неохотно переезжают в Казахстан. Доступен по адресу: <https://informburo.kz/novosti/oralmany-stali-neohotno-pereselyatsya-v-kazakhstan-.html>. Дата обращения: 09.05.2020.

Nationality Population Patterns: Results from the Recent Census of Kazakhstan. Post-Soviet Geography and Economics 42: 571-614.

4. Statistics Committee (2020). Demographic Statistics. Retrieved from <https://stat.gov.kz/official/industry/61/statistic/6>. Accessed on 10.05.2020.
5. United Nations Department of Economic and Social Affairs (2019). International Migrant Stock 2019. UN DESA, Population Division, New York. Retrieved from www.un.org/en/development/desa/population/migration/data/estimates2/estimates19. Accessed on 10.05.2020.
6. World Bank data (2020). Personal transfers, receipts (BoP, current US\$). Retrieved from <https://data.worldbank.org/indicator/BX.TRF.PWKR.CD>. Accessed on 10.05.2020.

**THE OVERALL
DEMOGRAPHIC
EFFECT OF
MIGRATION ON
KAZAKHSTAN
REDUCED GREATLY IN
THE EARLY 2000S**

**ОБЩИЙ ДЕМОГРА-
ФИЧЕСКИЙ ЭФФЕКТ
МИГРАЦИИ НА
КАЗАХСТАН ЗНАЧИ-
ТЕЛЬНО СНИЗИЛСЯ
В НАЧАЛЕ 2000-Х
ГОДОВ**

2. Международная организация по миграции (2020). World Migration Report 2020. Доступен по адресу: <https://publications.iom.int/books/world-migration-report-2020>. Дата обращения: 10.05.2020.
3. Роланд, Р.Х. (2001). Региональные изменения населения в Казахстане в 90-е годы и влияние моделей народонаселения: результаты недавней переписи населения Казахстана. Post-Soviet Geography and Economics 42: 571-614.
4. Комитет по статистике (2020). Демографическая статистика. Доступен по адресу: <https://stat.gov.kz/official/industry/61/statistic/6>. Дата обращения: 10.05.2020.
5. Департамент Организации Объединенных Наций по экономическим и социальным вопросам (2019 год). Международный фонд для мигрантов 2019 года. ДЭСВ, Отдел народонаселения, Нью-Йорк. Доступен по адресу: www.un.org/en/development/desa/population/migration/data/estimates2/estimates19. Дата обращения: 10.05.2020.
6. Данные Всемирного банка (2020). Персональные переводы, квитанции (ПБ, текущие цены в долларах США). Доступен по адресу: <https://data.worldbank.org/indicator/BX.TRF.PWKR.CD>. Дата обращения: 10.05.2020.

DIGITAL SURVEILLANCE SOLUTIONS IN CENTRAL ASIAN STATES

ALBINA MURATBEKOVA

EURASIAN RESEARCH INSTITUTE,
JUNIOR RESEARCH FELLOW

ЕВРАЗИЙСКИЙ НАУЧНО-
ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИЙ ИНСТИТУТ,
МЛАДШИЙ НАУЧНЫЙ СОТРУДНИК

РЕШЕНИЯ ПО ЦИФРОВОМУ НАБЛЮДЕНИЮ В СТРАНАХ ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ

The COVID-19 pandemic revealed the importance of digital solutions in our everyday activities and opened new horizons of digitalization. The total quarantine regime boosted the importance of monitoring technologies, which subsequently enhanced opportunities for providers of digital infrastructure. The Central Asian states, in accordance with the global practice, have also ensured control during the quarantine regime by using different digital solutions, including digital surveillance.

The experience of China, Singapore, South Korea, and Taiwan shows that effective implementation of digital solutions helps to control and limit the spread of the disease. Following that Asian experience of digital tracking via using applications or through mobile operators, Kazakhstan became a pioneer in the region in the implementation of the movement control system during the quarantine. According to the April 1, 2020 resolution of the country's chief sanitary officer, persons potentially exposed to COVID-19 are obliged to install a mobile application for monitoring and not to turn off Wi-Fi, Bluetooth, and geolocation. In case of non-compliance, a person will face a fine or

**THE TOTAL
QUARANTINE
REGIME BOOSTED
THE IMPORTANCE
OF MONITORING
TECHNOLOGIES**

**КАРАНТИННЫЙ
РЕЖИМ УСИЛИЛ
ЗНАЧЕНИЕ
ТЕХНОЛОГИИ
НАБЛЮДЕНИЯ**

Пандемия COVID-19 показала важность цифровых решений в повседневной деятельности и открыла неизведанные горизонты цифровизации. Режим карантина повысил важность технологий мониторинга, что впоследствии расширило возможности поставщиков цифровой инфраструктуры. Страны Центральной Азии, в соответствии с мировой практикой, также обеспечивали контроль во время карантинного режима, используя различные цифровые решения, включая цифровое наблюдение.

Опыт Китая, Сингапура, Южной Кореи и Тайваня показал, что эффективное внедрение цифровых решений помогает контролировать и ограничивать распространение случаев заболевания. Следуя азиатскому опыту цифрового отслеживания с использованием приложений или операторов мобильной связи, Казахстан стал пионером в регионе, внедрив систему управления движением во время карантина. В соответствии с решением главного санитарного врача страны от 1 апреля 2020 года, контактные лица с больными COVID-19 обязаны установить мобильное

an arrest for up to 15 days [Turkayev, 2020]. Although Kazakhstan's Central Asian neighbors are ensuring the quarantine regime using conventional measures of control through police, all of them are steadily moving towards the digitalization of such procedures. Besides, Central Asian authorities have been using their video surveillance systems, which were originally aimed to control the traffic, but were adapted to control car owners for compliance with the quarantine regime.

The prototype of tracking epidemic contacts was developed in 2011 by the FluPhone project, which was tested during the outbreak of swine flu [Atanesyan, 2020]. Monitoring systems, such as face recognition cameras transmitting information from mobile operators, and social networks are already actively used in some countries. Previously, the introduction of surveillance systems caused suspicions in society due to personal data and security issues, but there is almost no opposition to new measures of tracking related to the COVID-19 quarantine regime. Thus, the pandemic has demonstrated not only the need for such surveillance technologies but also the importance of up-to-date systems in the fight against the mass epidemic.

Meanwhile, the consequences of this fight bring new opportunities for Chinese digital companies in transition economies. Well-known advanced Chinese technologies that combine affordable prices and decent quality are likely to remain attractive for developing markets, despite the global campaign launched by the United States against Chinese technology companies. While understanding the importance of digital technologies underscored by the pandemic, emerging markets have few alternatives other than China. Among them

THE CENTRAL ASIAN STATES, IN ACCORDANCE WITH THE GLOBAL PRACTICE, HAVE ALSO ENSURED CONTROL DURING THE QUARANTINE REGIME BY USING DIFFERENT DIGITAL SOLUTIONS

СТРАНЫ ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ В СООТВЕТСТВИИ С ГЛОБАЛЬНОЙ ПРАКТИКОЙ ОБЕСПЕЧИВАЮТ КОНТРОЛЬ НАСЕЛЕНИЯ ВО ВРЕМЯ КАРАНТИНА С ПОМОЩЬЮ РАЗНЫХ ЦИФРОВЫХ РЕШЕНИЙ

приложение для мониторинга, и не отключать Wi-Fi, Bluetooth и геолокацию. В случае несоблюдения, им грозит штраф или арест на срок до 15 дней [Туркаев, 2020]. При этом, несмотря на то, что соседи Казахстана в Центральной Азии обеспечивают карантинный режим, используя обычные меры контроля через полицию, все они неуклонно двигаются к цифровизации таких процессов. Кроме того, центральноазиатские власти используют системы видеонаблюдения, которые изначально были предназначены для контроля за движением, но были адаптированы для контроля автовладельцев при нарушении режима карантина.

Прототип отслеживания эпидемических контактов был разработан в 2011 году проектом FluPhone, который был протестирован во время вспышки свиного гриппа [Атанесян, 2020]. Системы мониторинга, такие как камеры распознавания лиц, передача информации от операторов мобильной связи и социальных сетей, уже активно используются в некоторых странах. Если ранее внедрение систем наблюдения вызвало подозрения в обществе из-за личных данных и проблем безопасности, то сейчас практически нет возражений против новых мер по отслеживанию, связанных с карантинным режимом COVID-19. То есть, пандемия продемонстрировала не только необходимость таких систем наблюдения, но и важность современного оборудования для борьбы с массовой эпидемией.

Между тем, последствия борьбы с пандемией открывают новые возможности для китайских цифровых компаний среди транзитных экономик. Хорошо известные передовые китайские технологии, сочетающие

is the Central Asian region, where Chinese companies have the strongest presence due to their long-term credit structures and high tolerance for financial risk [Marat, 2018].

As a result, the Central Asian countries have been actively using Chinese technologies in their digital surveillance. Leading Chinese surveillance companies such as Hikvision, Dahua and Huawei that are sanctioned by the United States are among the major providers of surveillance services and technology in the region as part of the Smart or Safe City programs. In particular, Kazakhstan purchased equipment from Hikvision and Dahua Technology while installing its video surveillance systems Sergek. In April 2019, Uzbekistan signed an agreement with Huawei worth \$1 billion to build surveillance operations in the country. In addition, the Safe Cities surveillance project has been implemented with the Chinese CITIC Group и COSTAR Group using Huawei equipment. The Chinese companies

доступные цены и достойное качество, вероятно, останутся привлекательными, несмотря на глобальную кампанию США против китайских технологических компаний. Осознавая, что пандемия подчеркнула важность цифровых технологий, у развивающихся рынков мало альтернатив, кроме китайских. Таковой является регион Центральной Азии, где китайские компании имеют наибольшее присутствие благодаря своим долгосрочным кредитным структурам и высокой толерантности к финансовому риску [Марат, 2018].

В результате, страны Центральной Азии активно используют китайские технологии в своем цифровом наблюдении. Ведущие китайские компании по видеонаблюдению, такие как Hikvision, Dahua и Huawei, санкционированные в США, входят в число основных поставщиков услуг и технологий видеонаблюдения, которые реализуются

committed to invest \$300 million in the first stage with a possibility of increasing investments up to \$1 billion [Yan, 2019]. Kyrgyzstan also opted towards Chinese companies for the implementation of the second stage of its Safe City project. A new police command center opened in Bishkek operates advanced facial recognition cameras supplied by the China National Electronics Import and Export Corporation free of charge [Jardine, 2019]. Tajikistan uses Huawei-produced Chinese traffic cameras, and it will reportedly take Dushanbe two decades to pay off its \$20.9 million loan to Huawei [Marat, 2018]. As seen from the above examples, the Central Asian states have been largely using Chinese equipment in their traffic surveillance, whilst planning to test face recognition functions for future mass implementation.

в рамках программ «Умный или безопасный город». В частности, Казахстан поставляет оборудование Hikvision и Dahua Technology при эксплуатации своей системы видеонаблюдения Сергек. В апреле 2019 года, Узбекистан подписал соглашение с Huawei на сумму 1 миллиард долларов США для установки видеонаблюдения по всей стране. Кроме того, проект по видеонаблюдению «Безопасный город» осуществлялся китайской группой компании CITIC и COSTAR Group, с оборудованием от Huawei. Китайские компании взяли на себя обязательство инвестировать, в первую очередь 300 миллионов долларов, с последующей целью увеличения до 1 миллиарда долларов [Ян, 2019]. Кыргызстан выбрал китайские компании для ре-

It is noteworthy that initially Russian companies had more advantageous conditions for introducing their equipment in the region because of the common market and language. However, due to the lack of appropriate technical capabilities they were unable to compete with Chinese companies. The case of the Russian Vega, which had implemented the initial stage of traffic surveillance in Bishkek, but lost the bid for the second, larger stage of its implementation, exemplifies the technical unpreparedness of Russian companies.

China aims to become a global leader in artificial intelligence technologies by 2030 and will push forward

WHILE UNDERSTANDING THE IMPORTANCE OF DIGITAL TECHNOLOGIES UNDERSCORED BY THE PANDEMIC, EMERGING MARKETS HAVE FEW ALTERNATIVES OTHER THAN CHINA

УЧИТЫВАЯ ЗНАЧЕНИЕ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ, ПОДЧЕРКНУТОЙ ВО ВРЕМЯ ПАНДЕМИИ, РАЗВИВАЮЩИЕСЯ РЫНКИ ИМЕЕТ МАЛО АЛЬТЕРНАТИВ, КРОМЕ КИТАЙСКИХ

ализации второго этапа проекта «Безопасный город». Усовершенствованные камеры распознавания лиц и новый полицейский командный центр внедрены в Бишкеке Китайской национальной корпорацией по импорту и экспорту электроники с предоставлением бесплатного оборудования [Джардин, 2019]. Таджикистан использует китайские камеры Huawei на дорогах, для которого потребуется два десятилетия, чтобы погасить кредит в 20,9 млн. Долл. США компании Huawei [Марат, 2018]. Как видно на вышеупомянутых примерах, государства Центральной Азии используют в основном китайское оборудование для наблюдения за дорожным движением, планируя при этом функции распознавания лиц для массового внедрения.

Примечательно, что изначально российские компании имели больше преимуществ для внедрения своего оборудования в регионе из-за общего рынка и языка. Однако из-за отсутствия соответствующих технических возможностей, они не могут конкурировать с китайскими компаниями. Случай с российской Vega, которая внедрила начальный этап наблюдения за дорожным движением в Бишкеке, но проиграла второй, более крупный этап внедрения, свидетельствует о его технической неготовности.

Китай стремится к 2030 году стать мировым лидером в области технологий искусственного интеллекта и будет продвигать экспорт своего оборудования, технологий и программного обеспечения. Таким образом, ожидается, что рынок Центральной Азии будет оставаться одним из приоритетных рынков для Китая, в том числе в рамках его программы Цифрового Шел-

with exports of its equipment, technology, and software. Therefore, it is expected that the Central Asian market will continue to be among the priority markets for China, including within its Digital Silk Road program. The Central Asian states, in their turn, also encourage the implementation of smart technologies with reasonable quality and price. Yet, the introduction of intelligent surveillance systems such as video monitoring, recording, and image recognition puts into question the issue of personal data protection. In line with the warnings of the United States and other Western countries, the Central Asian states have to consider the protection of personal data. The risk of data transfer to Beijing and the growing impact of Chinese tech companies threaten the Central Asian states as well. Therefore, while controlling people's activities through surveillance systems, regional authorities have to remember that the protection of personal data is a core of both private and national security.

кового пути. Государства Центральной Азии, в свою очередь, также поощряют внедрение интеллектуальных технологий с разумным качеством и ценой. Тем не менее, реализация интеллектуальных систем видеонаблюдения, таких как видеонаблюдение, запись и распознавание изображений, ставит по сомнению вопрос о защите личных данных. В соответствии с предупреждениями США и других западных стран, государства Центральной Азии должны рассмотреть вопрос защиты персональных данных. Риск передачи данных в Пекин и растущее влияние китайских компаний также имеют риски для стран Центральной Азии. Поэтому, контролируя деятельность людей с помощью систем наблюдения, региональные власти должны помнить, что защита личных данных является основой как личной, так и национальной безопасности.

References:

1. Atanesyan, Grigor (2020). Corona-surveillance: "Big Brother" as a way out of the quarantine. Retrieved from <https://www.bbc.com/russian/features-52234723>. Accessed on 13.05.2020.
2. Jardine, Bradley (2019). China's Surveillance State Has Eyes on Central Asia. Retrieved from <https://foreignpolicy.com/2019/11/15/huawei-xinjiang-kazakhstan-uzbekistan-china-surveillance-state-eyes-central-asia/>. Accessed on 13.05.2020.
3. Marat, Erica (2018). Chinese Artificial Intelligence Projects Expand in Eurasian Cities. PONARS Eurasia Policy Memo No. 540.
4. Turkayev, Adi (2020). In Kazakhstan, during the quarantine, surveillance of people was practically legalized. Should we be afraid? Retrieved from <https://informburo.kz/stati/v-kazahstane-vo-vremya-karantina-prakticheski-uzakonili-slezhku-za-lyudmi-stoit-li-etogo-boyatsya.html>. Accessed on 13.05.2020.
5. Yan, Yau Tsz (2019). China taking Big Brother to Central Asia. Retrieved from <https://eurasianet.org/china-taking-big-brother-to-central-asia>. Accessed on 13.05.2020.

**RUSSIAN COMPANIES
WERE UNABLE TO
COMPETE WITH
CHINESE COMPANIES
DUE TO THE LACK
OF APPROPRIATE
TECHNICAL
CAPABILITIES**

**РОССИЙСКИЕ КОМ-
ПАНИИ НЕ СМОГЛИ
КОНКУРИРОВАТЬ
С КИТАЙСКИМИ
КОМПАНИЯМИ ИЗ-ЗА
ОТСУТСТВИЯ СООТ-
ВЕТСТВУЮЩИХ ТЕХ-
НИЧЕСКИХ ВОЗМОЖ-
НОСТЕЙ**

Источники:

1. Атанесян, Григор (2020). Коронаслежка: "Большой брат" как выход из каранти-на. Доступен по адресу: <https://www.bbc.com/russian/features-52234723>. Дата об-ращения: 13.05.2020.
2. Джардин, Брэдли (2019). Государство на-блюдения Китая смотрит на Централь-ную Азию. Доступен по адресу: <https://foreignpolicy.com/2019/11/15/huawei-xinjiang-kazakhstan-uzbekistan-china-surveillance-state-eyes-central-asia/>. Дата обращения: 13.05.2020.
3. Марат, Эрика (2018). Китайские проекты по искусственному интеллекту расши-ряются в евразийских городах. PONARS Евразийская политика № 540.
4. Туркаев, Ади (2020). В Казахстане во время карантина практически узакони-ли слежку за людьми. Стоит ли этого бояться? Доступен по адресу: <https://informburo.kz/stati/v-kazahstane-vo-vremya-karantina-prakticheski-uzakonili-slezhku-za-lyudmi-stoit-li-etogo-boyatsya.html>. Дата обращения: 13.05.2020.
5. Ян, Яу Цз (2019). Китай везет Большого Брата в Центральную Азию. Доступен по адресу: <https://eurasianet.org/china-taking-big-brother-to-central-asia>. Дата обращения: 13.05.2020.

ASTANA HUB: KAZAKHSTAN'S SILICON VALLEY

ILANA DAUTOVA

EURASIAN RESEARCH INSTITUTE,
JUNIOR RESEARCH FELLOW

ЕВРАЗИЙСКИЙ НАУЧНО-
ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИЙ ИНСТИТУТ,
МЛАДШИЙ НАУЧНЫЙ СОТРУДНИК

АСТАНА ХАБ: КАЗАХСТАНСКАЯ СИЛИКОНОВАЯ ДОЛИНА

Society has drastically changed with the advent and evolution of technology. Colossal opportunities are provided by technology that plays a significant role in people's everyday lives. Modern-day technology simplified the access to medicine, education, industry and transportation. At the present time people use technology in their life activities just as they wake up in the morning to check the latest news, text and chat with their friends and counterparts or even put an alarm at night not to oversleep at the beginning of the working day. In the last century and particularly in the last decades astounding progress has been made in technology so it is argued that this progress might have brought a lot of good opportunities to society since there were many advancements registered in the information technology (IT).

The largest area of concentration of IT and the global epicenter of technological innovations is the Silicon Valley. Silicon Valley is the region in the southern part of San Francisco in Northern California, United States, where there are the research and educational centers, electronic industry enterprises and leading technological companies in the field of IT. Thanks to

**THE SOCIETY HAS
DRASTICALLY
CHANGED WITH
THE ADVENT AND
EVOLUTION OF
TECHNOLOGY**

**ОБЩЕСТВО
КАРДИНАЛЬНО
ИЗМЕНИЛОСЬ
С ПОЯВЛЕНИЕМ
И РАЗВИТИЕМ
ТЕХНОЛОГИИ**

Общество кардинально изменилось с появлением и развитием технологии. Технологии предоставили колоссальные возможности, которые играют важную роль в повседневной жизни людей. Современные технологии упростили доступ к медицине, образованию, промышленности и транспорту. В настоящее время люди используют технологии в своей жизни - они просыпаются по утрам, чтобы проверить последние новости, отправить сообщение и пообщаться со своими друзьями и коллегами или даже поставить будильник ночью, чтобы не пропустить начало рабочего дня. В прошлом столетии и в особенности в последние десятилетия был достигнут поразительный прогресс в области технологий, поэтому бытует утверждение, что этот прогресс мог принести много хороших возможностей для общества, поскольку было зарегистрировано много достижений в области информационных технологий (ИТ).

Самая большой концентрацией информационных технологий и глобальным эпицентром технологических инноваций является Силиконовая долина. Силиконовая долина – это регион в южной части

Silicon Valley inventions like personal computers, microprocessors, contact lenses and others have entered our lives making it more comfortable. Silicon Valley is home for many worldwide known technology companies including Apple, Google, HP, Intel and eBay. Moreover, Silicon Valley is the global generator of IT startups. Many countries such as China, Japan, the United Kingdom, South Korea and India tried to repeat the experience of Silicon Valley. Kazakhstan also attempted to found the ground for IT startups by creating the international technology park named Astana Hub.

Astana Hub was created on behalf of the First President of Kazakhstan Nursultan Nazarbayev according to the state program of Digital Kazakhstan for free development of domestic and foreign technology companies [Official Site of the President of the Republic of Kazakhstan, 2018]. At the present time, Astana Hub is the priority project of digital modernization of the country. The hub aims to develop innovative IT projects, produce and support IT companies and become the eye of attracting IT professionals from around the

Сан-Франциско в Северной Калифорнии, США, где расположены исследовательские и образовательные центры, предприятия электронной промышленности и ведущие технологические компании в области информационных технологий. Благодаря Силиконовой долине изобретения, такие как персональные компьютеры, микропроцессоры, контактные линзы и другие, вошли в нашу жизнь и сделали ее более комфортной. Силиконовая долина является домом для многих всемирно известных технологических компаний, включая Apple, Google, HP, Intel и eBay. Кроме того, Силиконовая долина является мировым генератором ИТ-стартапов. Многие страны, такие как Китай, Япония, Англия, Южная Корея и Индия, пытались повторить опыт Силиконовой долины. Казахстан также попытался создать почву для ИТ-стартапов, основав международный технологический парк Астана Хаб.

Астана Хаб создан по поручению Первого Президента Казахстана Нурсултана Назарбаева в соответствии с государственной программой «Цифровой Казахстан» для свободного развития отечественных и

globe. Therefore, Astana Hub could be considered as Kazakhstan's Silicon Valley.

Astana Hub has two development programs for startups – Acceleration and Incubation development programs. The Acceleration development program is the first stage of IT startups, in which projects that meet the selection criteria and requirements are provided mentoring of high-qualified professionals in the field of IT, hours of training, networking, office space and promotion in media. The Incubation development program is a more general and comprehensive program that assists participants with attraction of investment and provides expert advice and access to information base. Moreover, the Astana Hub conducts activities to support IT startups to work with corporations in the long-time perspective and implements educational activities. Training takes place both offline and online where the educational program is based on the best world practices and according to the latest market demand. Moreover, during the spread of COVID-19 pandemic, the Astana Hub launched a new program “Startup in a pandemic” in which selected participants will be able to realize their startup online without leaving home in one month [Astana Hub, 2020].

Despite the multiple programs for IT startups, the Astana Hub launches social programs. For instance, Astana Hub and UNICEF are going to create the Social Innovation Laboratory, the purpose of which is to build up programs in the area of social innovation focused on the interests of children of Kazakhstan [UNICEF, 2019].

International openness is the main feature of the hub since foreign companies and IT professionals are

**KAZAKHSTAN
ALSO ATTEMPTED
TO FOUND THE
GROUND FOR
IT STARTUPS BY
CREATING THE
INTERNATIONAL
TECHNOLOGY PARK
NAMED ASTANA
HUB**

**КАЗАХСТАН ТАКЖЕ
ПОПЫТАЛСЯ
СОЗДАТЬ ПОЧВУ
ДЛЯ ИТ-СТАРТАПОВ,
ОСНОВАВ
МЕЖДУНАРОДНЫЙ
ТЕХНОЛОГИЧЕСКИЙ
ПАРК АСТАНА ХАБ**

зарубежных технологических компаний [Официальный Сайт Президента Республики Казахстан, 2018]. В настоящий момент Астана Хаб является приоритетным проектом цифровой модернизации страны. Целью хаба является разработка инновационных ИТ-проектов, создание и поддержка ИТ-компаний и привлечение ИТ-специалистов со всего мира. Таким образом, Астана Хаб можно рассматривать как Силиконовую долину Казахстана.

Астана Хаб имеет две программы развития стартапов – программа Акселерации и Инкубации. Программа развития Акселерация – это первый этап ИТ-стартапов, во время которого проектам, отвечающим критериям и требованиям отбора, предоставляется наставничество высококвалифицированных специалистов в области информационных технологий, часы обучения, нетворкинг, офисное помещение и продвижение в СМИ. Программа развития Инкубация является более общей программой, которая помогает участникам в привлечении инвестиций и предоставляет консультации у экспертов и доступ к информационной базе. Кроме того, Астана Хаб проводит мероприятия по поддержке ИТ-стартапов для работы с корпорациями в долгосрочной перспективе и осуществляет образовательную деятельность. Обучение проходит как в офлайн, так и онлайн, и образовательная программа основана на лучших мировых практиках и в соответствии с последними требованиями рынка. Во время распространения коронавирусной инфекции COVID-19, Астана Хаб запустил новую программу «Стартап в условиях пандемии», в которой отобранные участники смогут реализовать свой стартап онлайн в течение одного месяца, не выходя из дома [Астана Хаб, 2020].

Несмотря на многочисленные про-

actively involved in its work. Special tax regime applies for both Kazakhstani and foreign companies. On December 27, 2018, the First President of Kazakhstan Nursultan Nazarbayev signed a law that exempts participants and companies of Astana Hub from paying several taxes – individual income tax, corporate income tax, VAT and social tax on non-residents of the country. According to the Astana Hub administration, this measure saved approximately 807 million tenge (1,93 million dollar) in 2019 for companies-participants of the hub [Business Kazakhstan, 2020]. Furthermore, the Astana Hub provides a simplified visa and labor regimes for foreign professionals [Florinsky, 2020]. These measures allow Kazakhstan to become a more attractive country for international investors, specialists and participants. During the first two years, Astana Hub attracted 29 billion tenge

граммы для ИТ-стартапов, Астана Хаб и ЮНИСЕФ планируют создать Лабораторию социальных инноваций, целью которой является создание программ в области социальных инноваций, ориентированных на интересы детей Казахстана [ЮНИСЕФ, 2019].

Международная открытость является главной особенностью хаба, поскольку в его работе участвуют иностранные компании и ИТ-специалисты. Специальный налоговый режим распространяется как на казахстанские, так и на иностранные компании. 27 декабря 2018 года Первый Президент Казахстана Нурсултан Назарбаев подписал закон, который освобождает участников и компании Астана Хаба от уплаты некоторых видов налогов – индивидуального подоходного налога, корпоративного подоходного налога, НДС и социального

(55,1 million dollar), which proves the investment attractiveness of technology park programs and policies [Official Source of the Prime Minister of the Republic of Kazakhstan, 2019]. Moreover, the attractiveness of the hub to international specialists will increase the competence of domestic professionals and improve the work and knowledge of Kazakhstani participants of the hub's development programs.

On November 6, 2018, Astana Hub began to conduct its activities. For the first year of work, the hub collected over 130 applications from all over Kazakhstan, of which twelve best startups were selected to participate in the acceleration development program. The startups included mobile and online services for searching automobile spare parts, returning cashback by phone number and medicine. About 17,000 participants attended over 600 hours of lectures. In total, more than 400 participants and 200 startup projects completed educational programs in the first year of Astana Hub [Kursiv, 2019]. Moreover, the Astana Hub created 1,182 workplaces, which is one of the most significant results of the hub [Kapital, 2019].

One of the successful and well-known projects created under the Astana Hub is a non-integration service for delivery of parcels Tastamat [Zakon, 2019]. Tastamat is mobile postamats in which individuals can receive the parcel 24/7. This feature makes a startup unique, because an individual can pick up his parcel at a convenient time in a convenient place. Another well-known startup is Clockster, a service that allows employers to monitor the working hours of employees [Usenova, 2018]. This startup worked with KFC and the clients of startups are not only Kazakhstani companies, but also from Russia, UK, Singapore

THE HUB AIMS TO DEVELOP INNOVATIVE IT PROJECTS, PRODUCE AND SUPPORT IT COMPANIES AND BECOME THE EYE OF ATTRACTING IT PROFESSIONALS FROM AROUND THE GLOBE

ЦЕЛЬЮ ХАБА ЯВЛЯЕТСЯ РАЗРАБОТКА ИННОВАЦИОННЫХ ИТ-ПРОЕКТОВ, СОЗДАНИЕ И ПОДДЕРЖКА ИТ-КОМПАНИЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЕ ИТ-СПЕЦИАЛИСТОВ СО ВСЕГО МИРА

налога с нерезидентов страны. По данным администрации Астана Хаб, эта мера сэкономила примерно 807 миллионов тенге в 2019 году для компаний-участников хаба [Деловой Казахстан, 2020]. К тому же, Астана Хаб предоставляет упрощенное получение визы для иностранных специалистов [Флоринский, 2020]. Эти меры позволяют Казахстану стать более привлекательной страной для международных инвесторов, специалистов и компаний-участников. В течение первых двух лет Астана Хаб привлек 29 миллиардов тенге, что доказывает инвестиционную привлекательность программ и политики технопарка [Официальный Ресурс Премьер-Министра Республики Казахстан, 2019]. Притом, привлекательность хаба для международных специалистов повысит компетентность отечественных профессионалов и улучшит работу и знания казахстанских участников программ развития хаба.

Астана Хаб начал свою деятельность 6 ноября 2018 года. За первый год работы хаб собрал более 130 заявок со всего Казахстана, из которых двенадцать лучших стартапов были отобраны для участия в программе Акселерации. В список участников вошли мобильные и онлайн-сервисы для поиска автозапчастей, возврата кешбэка по номеру телефона и для медицины. Около 17,000 участников прослушали более 600 часов лекций. Всего более 400 участников и 200 стартап-проектов завершили образовательные программы в первый год работы Астана Хаба [Курсив, 2019]. Кроме того, в Астана Хаб создано 1,182 рабочих места, что является одним из наиболее значительных результатов работы хаба [Капитал, 2019].

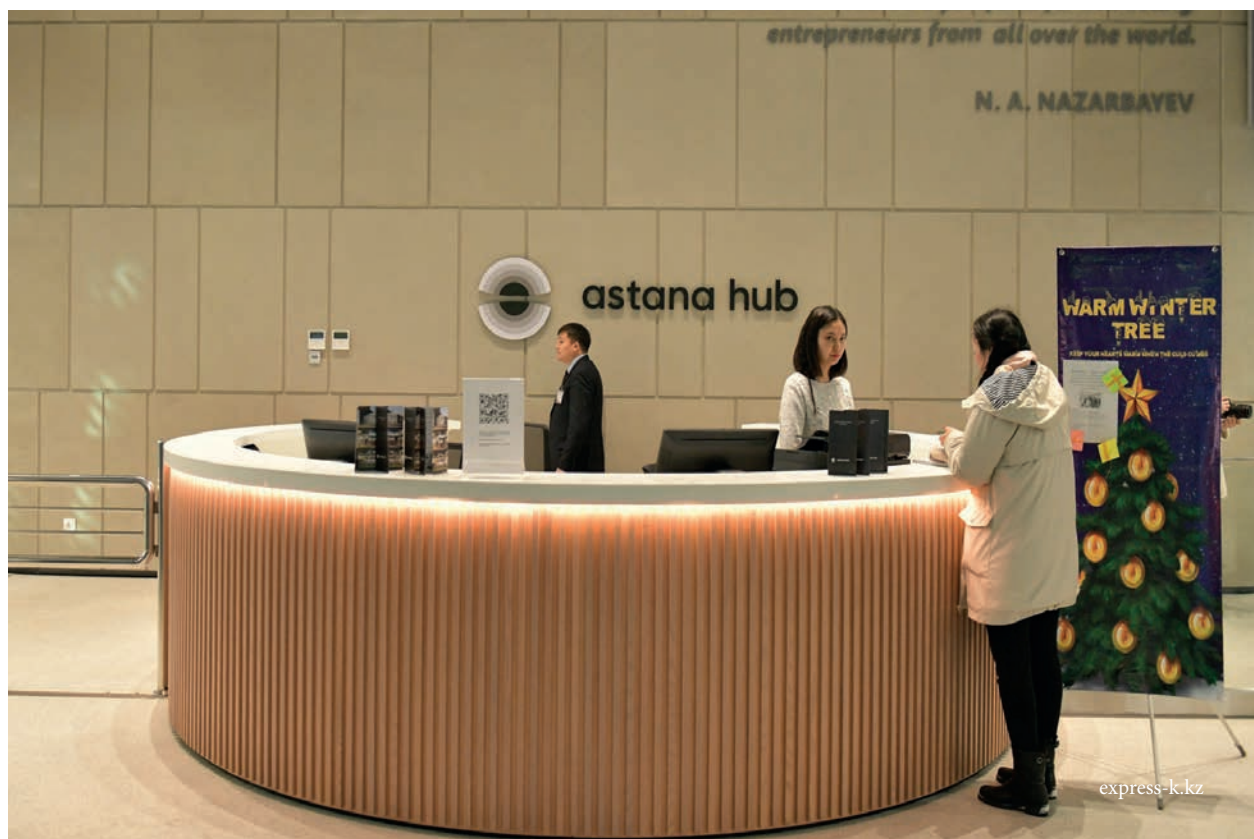
Одним из успешных и известных проектов, созданных в рамках Астана Хаба, является не инте-

and Czech Republic. These representative examples demonstrate the effectiveness of the Astana Hub and its work of developing and supporting startups.

Overall, technology has become an integral part of the life of a modern individual, and undoubtedly the future of humanity depends on the development of technology and startups. Governments in all countries are attempting to assist startups by creating an attractive investment environment and providing expert support. According to the state program of digitalization, the government of Kazakhstan is actively developing the field of IT by opening the Astana Hub technology park, which actively supports the startups. For three years of its activity, the Astana Hub has attracted foreign investment and created many workplaces. Startups implemented under the Astana Hub were given to be known and opportunity to work with international companies. Slowly but surely the Astana Hub becomes Kazakhstan's Silicon Valley, the epicenter of progress, development and technology.

грационная услуга по доставке посылок Тастамат [Закон, 2019]. Тастамат – это мобильные постаматы, в которых человек может получить посылку 24/7. Эта особенность делает стартап уникальным, так как человек может забрать свою посылку в удобное время в удобном месте. Еще одним известным стартапом является Клокстер, сервис, позволяющий работодателю отслеживать рабочее время сотрудников [Усенова, 2018]. Этот стартап работал с KFC, а клиентами стартапов являются не только казахстанские компании, но и из России, Великобритании, Сингапура и Чехии. Эти показательные примеры демонстрируют эффективность Астана Хаба и его работы по развитию и поддержке стартапов.

В целом, технологии стали неотъемлемой частью жизни современного человека, и, несомненно, будущее человечества зависит от развития технологий и стартапов. Правительства во всех странах пытаются поддерживать стартапы, создавая привлекательную инвестиционную среду и предоставляя экспертные советы. Соглас-

References:

1. Astana Hub (2020). The International Technology Park Astana Hub Has Developed a New Program "Startup in Pandemic". Retrieved from <https://astanahub.com/ru/news/show/577>. Accessed on 10.05.2020.
2. Business Kazakhstan (2020). The Number of Companies Receiving Tax Preferences in Astana Hub Exceeded 200. Retrieved from https://www.dknews.kz/inner-news.php?id_cat=15%20&&%20id=61070. Accessed on 10.05.2020.
3. Florinsky, Vladislav (2020). Answer by Astana Hub: What Model of Startups Development in Kazakhstan Was Formed in Two Years. Retrieved from <https://the-steppe.com/business/otvet-astana-hub-kakaya-model-razvitiya-startapov-v-kazakhstan-sformirovalas-za-dva-goda>. Accessed on 10.05.2020.
4. Kapital (2019). Results of the First Year of Operation of Astana Hub. Retrieved from <https://kapital.kz/tehnology/82474/rezul-taty-pervogo-goda-raboty-astana-khub.html>. Accessed on 10.05.2020.
5. Kursiv (2019). Astana Hub Companies Raise Over 17 Billion Tenge. Retrieved from <https://kursiv.kz/news/kompanii/2019-11/kompanii-tehnoparka-astana-hub-privlekli-bolee-17-mlrd-tenge>. Accessed on 10.05.2020.
6. Official Site of the President of the Republic of Kazakhstan (2018). Participation in the Official Opening Ceremony of the International Technology Park of IT Startups "Astana Hub". Retrieved from https://www.akorda.kz/ru/events/astana_kazakhstan/participation_in_events/uchastie-v-ceremonii-oficialnogo-otkrytiya-mezhdunarodnogo-tehnologicheskogo-parka-it-startapov-astana-hub?q=astana%20хаб. Accessed on 10.05.2020.
7. Official Source of the Prime Minister of the Republic of Kazakhstan (2019). IT Startups Attracted 29 Billion Tenge of Investments in Two Years of Astana Hub's work. Retrieved from <https://primeminister.kz/ru/news/29-mlrd-tenge-investitsiy-privlekli-it-startapy-za-2-goda-raboty-astana-hub>. Accessed on 10.05.2020.
8. UNICEF (2019). UNICEF and Astana Hub launch Social Innovation Lab. Retrieved from <https://www.unicef.org/kazakhstan/Пресс-релизы/unicef-и-astana-hub-запускают-лабораторию-инноваций-social-innovation-lab>. Accessed on 10.05.2020.
9. Usenova, Dariya (2018). Clockster: How a Startup for Time Tracking Works. Retrieved from <https://the-steppe.com/business/clockster-kak-rabotaet-startap-po-uchetu-rabocheho-vremeni>. Accessed on 10.05.2020.
10. Zakon (2019). How Have Residents of Astana Hub Surprised Tokayev. Retrieved from <https://www.zakon.kz/4995685-chem-rezidenty-astana-hub-udivil.html>. Accessed on 10.05.2020.

**SLOWLY BUT SURELY
THE ASTANA
HUB BECOMES
KAZAKHSTAN'S
SILICON VALLEY,
THE EPICENTER
OF PROGRESS,
DEVELOPMENT AND
TECHNOLOGY**

**МЕДЛЕННО, НО
ВЕРНО АСТАНА
ХАБ СТАНОВИТСЯ
КАЗАХСТАНСКОЙ
СИЛИКОНОВОЙ
ДОЛИНОЙ,
ЭПИЦЕНТРОМ
ПРОГРЕССА,
РАЗВИТИЯ И
ТЕХНОЛОГИЙ**

но государственной программе по цифровизации, правительство Казахстана активно развивает сферу информационных технологий, создав технологический парк Астана Хаб, который активно поддерживает стартапы. За три года своей деятельности Астана Хаб привлек иностранные инвестиции и создал множество рабочих мест. Стартапы, внедренные в рамках Астана Хаба, получили известность и возможность работать с международными компаниями. Медленно, но верно Астана Хаб становится казахстанской Силиконовой долиной, эпицентром прогресса, развития и технологий.

Источники:

1. Астана Хаб (2020). Международный Технопарк Astana Hub Разработал Новую Программу «Стартап в Условиях Пандемии». Доступен по адресу: <https://astanahub.com/ru/news/show/577>. Дата обращения: 10.05.2020.
2. Деловой Казахстан (2020). Количество Компаний Получающих Налоговые Преференции в Astana Hub Превысило 200 Компаний. Доступен по адресу: https://www.dknews.kz/inner-news.php?id_cat=15%20&&%20id=61070. Дата обращения: 10.05.2020.
3. Закон (2019). Чем Резиденты Astana Hub Удивили Токаева. Доступен по адресу: <https://www.zakon.kz/4995685-chem-rezidenty-astana-hub-udivil.html>. Дата обращения: 10.05.2020.
4. Капитал (2019). Результаты Первого Года Работы Astana Hub. Доступен по адресу: <https://kapital.kz/tehnology/82474/rezul-taty-pervogo-goda-raboty-astana-khub.html>. Дата обращения: 10.05.2020.
5. Курсив (2019). Компании Технопарка Astana Hub Привлекли Более 17 Млрд Тенге. Доступен по адресу: <https://kursiv.kz/news/kompanii/2019-11/kompanii-tehnoparka-astana-hub-privlekli-bolee-17-mlrd-tenge>. Дата обращения: 10.05.2020.
6. Официальный Ресурс Премьер-Министра Республики Казахстан (2019). 29 Млрд Тенге Инвестиций Привлекли ИТ-Стартапы за 2 Года Работы Astana Hub. Доступен по адресу: <https://primeminister.kz/ru/news/29-mlrd-tenge-investitsiy-privlekli-it-startapy-za-2-goda-raboty-astana-hub>. Дата обращения: 10.05.2020.
7. Официальный Сайт Президента Республики Казахстан (2018). Участие в Церемонии Официального Открытия

Технологического Парка IT-стартапов «Астана Хаб». Доступен по адресу: https://www.akorda.kz/ru/events/astana_kazakhstan/participation_in_events/uchastie-v-ceremonii-oficialnogo-otkrytiya-mezhdunarodnogo-tehnologicheskogo-parka-it-startapov-astana-hab?q=астана%20хаб. Дата обращения: 10.05.2020.

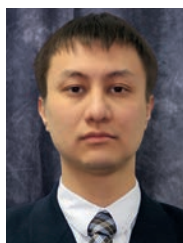
8. Усенова, Дария (2018). Clockster: Как Работает Стартап по Учету Рабочего Времени. Доступен по адресу: <https://the-steppe.com/business/clockster-kak-rabotaet-startap-po-uchetu-rabochego-vremeni>. Дата обращения: 10.05.2020.
9. Флоринский, Владислав (2020). Ответ Astana

Hub: Какая Модель Развития Стартапов в Казахстане Сформировалась за Два Года. Доступен по адресу: <https://the-steppe.com/business/otvet-astana-hub-kakaya-model-razvitiya-startapov-v-kazahstane-sformirovalas-za-dva-goda>. Дата обращения: 10.05.2020.

10. ЮНИСЕФ (2019). UNICEF и Astana Hub Запускают Лабораторию Инноваций Social Innovation Lab. Доступен по адресу: <https://www.unicef.org/kazakhstan/Пресс-релизы/unicef-и-astana-hub-запускают-лабораторию-инноваций-social-innovation-lab>. Дата обращения: 10.05.2020.

COVID-19 AND ITS IMPACT ON CHINA'S BELT AND ROAD INITIATIVE: THE CASE OF CENTRAL ASIA

ASSET ORDABAYEV

EURASIAN RESEARCH INSTITUTE,
JUNIOR RESEARCH FELLOW

ЕВРАЗИЙСКИЙ НАУЧНО-
ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИЙ ИНСТИТУТ,
МЛАДШИЙ НАУЧНЫЙ СОТРУДНИК

COVID-19 И ЕГО ВЛИЯНИЕ НА ИНИЦИАТИВУ ПОЯСА И ПУТИ В ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ

When, in mid-January 2020, President of China Xi Jinping paid a visit to Myanmar, where he signed agreements on new infrastructure projects, it seemed that nothing could interfere with the Chinese Belt and Road initiative (BRI) [Koh, 2020]. Then, the probability of a global pandemic was low and China was fighting coronavirus by itself. However, COVID-19 has spread rapidly around the world, and countries introduced quarantine measures, putting any joint economic activity on pause. As of today, the COVID-19 pandemic is likely to lead the world into an economic crisis comparable to the times of the Great Depression. This situation would surely affect China's active economic promotion of the BRI. Even though many countries prepare to experience turbulence, it now seems possible to outline some future directions for the development of the BRI. In this article, the author focuses on Central Asia and attempts to understand the future of the Chinese initiative in the region.

The BRI is a kind of an umbrella brand, which includes different projects that are credited or invested by China. Time has shown that the main objec-

**THE BRI IS A KIND
OF AN UMBRELLA
BRAND, WHICH
INCLUDES DIFFERENT
PROJECTS THAT
ARE CREDITED OR
INVESTED BY CHINA**

**ПОЯС И ПУТЬ
ЯВЛЯЕТСЯ СВОЕГО
РОДА ЗОНТИЧНЫМ
БРЕНДОМ, КОТОРЫЙ
ВКЛЮЧАЕТ В
СЕБЯ РАЗЛИЧНЫЕ
ПРОЕКТЫ, КОТОРЫЕ
КРЕДИТУЮТСЯ ИЛИ
ИНВЕСТИРУЮТСЯ
КИТАЕМ**

В середине января 2020 года президент Си Цзиньпин посетил Мьянму, где он подписал соглашения о новых инфраструктурных проектах, тогда казалось, что ничто не может помешать китайской инициативе Пояса и Пути [Кох, Колин 2020]. Тогда вероятность глобальной пандемии была низкой, и Китай боролся с коронавирусом самостоятельно. Однако COVID-19 быстро распространился по всему миру, и страны ввели карантинные меры, приостановив совместную экономическую деятельность. На сегодняшний день пандемия COVID-19 может привести мир к экономическому кризису, сопоставимому со временами Великой депрессии. Эта ситуация, безусловно, повлияет на активное экономическое продвижение Китая в регионе Пояса и Пути. Несмотря на то, что многие страны готовятся испытать турбулентность, сейчас представляется возможным наметить некоторые будущие направления развития Пояса и Пути. В этой статье автор сфокусируется на Центральной Азии и попытается понять будущее китайской инициативы в регионе.

Пояс и Путь является своего рода

CORONAVIRUS (COVID-19)

opalania.ru

tive of the initiative is the development of the Chinese economy. Regarding Central Asia, the BRI's primary goal is the development of Western China, which is one of Xi Jinping's domestic policy priorities [Takeuchi, 2019]. The second goal of the BRI in the region is to create a friendly environment around China. Beijing needs to pacify the country's most troubled region, Xinjiang, and in the longer term keep the Central Asian region from joining the anti-Chinese camp.

Both of these goals will not lose relevance due to coronavirus. Moreover, the People's Republic of China (PRC) can redouble its attention to the region, because the economic crisis will cause a contraction of the Central Asian states' budget incomes, which means a decrease in living standards and an increase in risks of various social upheavals. However, in this case, anti-Chinese sentiments may intensify in the region. Economic cooperation with China has already become a constant cause of dissatisfaction with authorities in Central Asia [Fergana, 2019; EurAsia Daily, 2020a]. The resulting protests lead to real economic consequences. For example, because of the protests in Kyrgyzstan, a Chinese company abandoned plans to invest \$280 million in the construction of a trade-logistics center in the Naryn region [EurAsia Daily, 2020b]. Growing anti-Chinese sentiments will also be helped by the spread of anti-Chinese information propaganda in the world, which

зонтным брендом, который включает в себя различные проекты, которые кредитуются или инвестируются Китаем. Время показало, что основной целью инициативы является развитие экономики Китая. Что касается Центральной Азии, основной целью Пояса и Пути является развитие Западного Китая, что является одним из приоритетов внутренней политики Си Цзиньпина [Такеучи, 2019]. Вторая цель Пояса и Пути в регионе - создать дружественную среду вокруг Китая. Пекин должен успокоить самый проблемный регион страны - Синьцзян, и в долгосрочной перспективе не дать центрально-азиатскому региону присоединиться к антикитайскому лагерю.

Обе эти цели не потеряли актуальности из-за коронавируса. Более того, Китайская Народная Республика (КНР) может удвоить свое внимание к региону, потому что экономический кризис приведет к падению доходов бюджета стран Центральной Азии, что означает снижение уровня жизни и увеличение рисков различных социальных потрясений. Однако, в этом случае антикитайские настроения в регионе могут усилиться. Экономическое сотрудничество с Китаем уже стало постоянной причиной недовольства властями в Центральной Азии [Фергана, 2019, Евразия дейли, 2019]. В результате протесты приводят к реальным экономическим последствиям. Например, из-за протестов в Кыргызстане

may increase popular pressure on regional authorities. For example, as part of the ongoing information war, China is accused of creating the pandemic.

Beijing fears that instability may arise on the border with Xinjiang, and this is an essential issue for China's security. Therefore, the PRC is compelled to provide support to the Central Asian countries to preserve and maintain stability. Moreover, it is possible that Chinese support will not be confined to investments in infrastructure projects but will even include indirect financial injections to fulfill budgetary obligations of Central Asian authorities. In addition, China can provide technology services to ensure effective security. Huawei has already installed a "safe city" system in Tajikistan and signed a similar contract with Uzbekistan [Huawei, 2019; Ozodi, 2019].

At the same time, the pandemic and the economic crisis have opened for China a "window of opportunity" to increase its political and economic

BOTH GOALS, DEVELOPING WESTERN CHINA AND CREATING A FRIENDLY ENVIRONMENT, WILL NOT LOSE RELEVANCE DUE TO CORONAVIRUS

ОБА ЦЕЛИ, РАЗВИТИЕ ЗАПАДНОГО КИТАЯ И СОЗДАНИЕ ДРУЖЕСТВЕННОЙ СРЕДЫ, НЕ ПОТЕРЯЮТ РЕЛЕВАНТНОСТЬ ИЗ-ЗА КОРОНАВИРУСА

китайская компания отказалась от планов инвестировать 280 миллионов долларов в строительство торгово-логистического центра в Нарынской области [Евразия дейли, 2020]. Растущим антикитайским настроениям также поможет распространение антикитайской информационной пропаганды в мире, что может усилить давление населения на региональные власти. Например, в рамках продолжающейся информационной войны - Китай обвиняют в создании пандемии.

Пекин опасается, что на границе с Синьцзяном может возникнуть нестабильность, и это является важным вопросом для безопасности Китая. Поэтому КНР вынуждена оказывать поддержку странам Центральной Азии в сохранении и поддержании стабильности. Более того, возможно, что китайская поддержка не будет ограничиваться инвестициями в инфраструктурные проекты, но даже будут косвенные финансовые вливания

presence in Central Asia at the expense of other external players. In the near future, the European Union will fully concentrate on its own problems, the United States will continue to lose its global leadership, and Russia will not have enough resources to help the Central Asian states recover from the economic shock. Consequently, China will be the only source of assistance for the region. Chinese business has a chance to increase its importance in the manufacturing sector in Central Asia. As the collapse in commodity prices has led to a sharp decrease in budget revenues, the Central Asian countries need to increase the export potential of other industries. For example, Kazakhstan can increase exports in metallurgy and the mining sector. Prices in these sectors have also fallen, but not so significantly, and it appears that the Chinese industry has no plans to reduce metal consumption. Without doubt, all such activities by China will take place under the BRI's "umbrella".

Increasing China's political presence in Central Asia becomes possible amid an accelerating rapprochement with Russia. China has become a key economic partner for Russia in some areas, significantly narrowing Moscow's ability to counteract Beijing's policies in Central Asia. Currently, guaranteeing security and stability remains one of the important directions of the Russian policy in the region. However, the introduction of Chinese technology can reduce the Russian weight in this area. At the same time, Moscow is still the most important player in providing security of the region against external threats.

Forecasting the future of the BRI requires the assumption that China will be able to recover its economy relatively quickly. In this case, the development path of the BRI will not undergo significant changes. Today,

BEIJING FEARS THAT INSTABILITY MAY ARISE ON THE BORDER WITH XINJIANG, AND THIS IS AN ESSENTIAL ISSUE FOR CHINA'S SECURITY

ПЕКИН ОПАСАЕТСЯ, ЧТО НЕСТАБИЛЬНОСТЬ МОЖЕТ ВОЗНИКНУТЬ НА ГРАНИЦЕ С СИНЬЦЗЯНОМ, А ЭТО ВАЖНЫЙ ВОПРОС БЕЗОПАСНОСТИ КИТАЯ

для выполнения бюджетных обязательств властей Центральной Азии. Кроме того, Китай может предоставлять технологические услуги для обеспечения эффективной безопасности. Huawei уже установила систему «безопасного города» в Таджикистане и подписала аналогичный договор с Узбекистаном [Хуавей, 2019, Озоди, 2019].

В то же время пандемия и экономический кризис открыли для Китая «окно возможностей» для расширения своего политического и экономического присутствия в Центральной Азии за счет других внешних игроков. В ближайшем будущем Европейский Союз полностью сосредоточится на собственных проблемах, Соединенные Штаты будут продолжать терять свое глобальное лидерство, а у России не будет достаточно ресурсов, чтобы помочь государствам Центральной Азии оправиться от экономического шока. Следовательно, Китай будет единственным источником помощи для региона. У китайского бизнеса есть шанс повысить свою значимость в производственном секторе Центральной Азии. Поскольку обвал цен на сырьевые товары привел к резкому снижению доходов бюджета, странам Центральной Азии необходимо наращивать экспортный потенциал других отраслей. Например, Казахстан может увеличить экспорт в металлургии и горнодобывающей отрасли. Цены в этих секторах также упали, но не так значительно, и, похоже, что китайская промышленность не планирует сокращать потребление металла. Без сомнения, все такие действия Китая будут проходить под «зонтиком» Пояса и Пути.

Расширение политического присутствия Китая в Центральной Азии становится возможным на фоне

the BRI is suspended due to interruptions in transport communications, as well as the diversion of China's resources to fight the virus. Thus, an increase in Chinese investment in Central Asia will be a signal that the PRC is ready to return to the active implementation of the BRI. At the same time, Beijing will be able to impose its conditions upon the regional governments more easily, but the main thing is to maintain a balance to build up China's reputation as a responsible power. Simultaneously, the Central Asian states need to take advantage of low hydrocarbon prices and create new industries with the help of Chinese investments. Interaction with China will reduce effects of the crisis on the Central Asian countries, as well as give hope for the diversification of economies. However, it can lead to an even greater dependence on Chinese investment and loans, and Kyrgyzstan and Tajikistan, which already have a significant external debt to China, may permanently fall into a debt trap. New circumstances increase dependence of Central Asia on the BRI and open up new opportunities for Beijing. Therefore, the Central Asian governments need to pursue a clearer and more precise policy. It is necessary to prepare for this process and cal-

ускоряющегося сближения с Россией. Китай стал ключевым экономическим партнером для России в некоторых областях, значительно сужая способность Москвы противодействовать политике Пекина в Центральной Азии. В настоящее время обеспечение безопасности и стабильности остается одним из важных направлений российской политики в регионе. Однако внедрение китайских технологий может снизить российский вес в этой области. В то же время Москва по-прежнему является важнейшим игроком в обеспечении безопасности региона от внешних угроз.

Прогнозирование будущего Пояса и Пути требует предположения, что Китай сможет относительно быстро восстановить свою экономику. В этом случае путь развития Пояса и Пути не претерпит существенных изменений. Сегодня, Пояс и Путь приостановлено из-за перебоев в транспортных коммуникациях, а также из-за отвлечения ресурсов Китая для борьбы с вирусом. Таким образом, увеличение китайских инвестиций в Среднюю Азию станет сигналом того, что КНР готова вернуться к активной реализации Пояса и Пути. В то же время Пекин сможет легче навязывать свои усло-

culate possible consequences of the increasing presence of Chinese business for the region.

To conclude, coronavirus and its consequences will increase the convergence of Central Asia and China. This will happen despite a significant level of mistrust towards China that exists in the region. To overcome this mistrust, a number of problems need to be solved. For example, Kazakhstan should handle the corruption scandal around the construction of a monorail in Nur-Sultan that involved a Chinese company. If not addressed, the mistrust will cause various disagreements. Recently, the Ministry of Foreign Affairs of Kazakhstan voiced a protest against an article posted on a Chinese website under a very provocative title [Tengrinews, 2020]. This incident has prompted the parties to reassure each other in their commitment to strategic partnership. In any case, at the moment, despite all potential negative consequences, the region has no choice but to work more closely with China.

References:

1. EurAsia Daily (2020a). About a thousand people attended an anti-Chinese rally in Kyrgyzstan. Retrieved from <https://eadaily.com/ru/news/2020/02/17/na-antikitayskiy-miting-v-kirgizii-vyshli-okolo-tysyachi-chelovek>. Accessed on 13.05.2020.
2. EurAsia Daily (2020b). Rallies in Kyrgyzstan scared away Chinese investors. Retrieved from <https://eadaily.com/ru/news/2020/02/18/mitingi-v-kirgizii-otpugnuli-kitayskih-investorov>. Accessed on 14.05.2020.
3. Fergana (2019). Anti-Chinese rallies in Kazakhstan. Retrieved from https://fergana.ru/stories/antikitajskie-mitingi_v_kazakhstan/. Accessed on 13.05.2020.
4. Huawei (2019). President of Uzbekistan visits Huawei Research and Development Center in Beijing. Retrieved from <https://www.huawei.com/uz/press-events/news/uz/2019/uzbekistan-president-visited-huawei>. Accessed on 14.05.2020.
5. Koh, Collin (2020). Can Xi Jinping's visit help China cash in on Myanmar's image crisis? Retrieved from <https://www.scmp.com/news/china/diplomacy/article/3046656/can-xi-jinpings-visit-help-china-cash-myanmar-image-crisis>. Accessed on 13.05.2020.

CHINA HAS BECOME A KEY ECONOMIC PARTNER FOR RUSSIA IN SOME AREAS, SIGNIFICANTLY NARROWING MOSCOW'S ABILITY TO COUNTERACT BEIJING'S POLICIES IN CENTRAL ASIA

КИТАЙ СТАЛ КЛЮЧЕВЫМ ЭКОНОМИЧЕСКИМ ПАРТНЕРОМ РОССИИ В НЕКОТОРЫХ ОБЛАСТЯХ, ЗНАЧИТЕЛЬНО СУЖАЯ СПОСОБНОСТЬ МОСКВЫ ПРОТИВОДЕЙСТВОВАТЬ ПОЛИТИКЕ ПЕКИНА В ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ

вия региональным правительствам, но главное - поддерживать баланс, чтобы укрепить репутацию Китая как ответственной державы. Одновременно с этим центральноазиатские государства должны использовать низкие цены на углеводороды и создавать новые отрасли промышленности с помощью китайских инвестиций. Взаимодействие с Китаем уменьшит влияние кризиса на страны Центральной Азии, а также даст надежду на диверсификацию экономики. Однако это может привести к еще большей зависимости от китайских инвестиций и кредитов, и Кыргызстан и Таджикистан, которые уже имеют значительный внешний долг перед Китаем, могут навсегда оказаться в долговой ловушке. Новые обстоятельства усиливают зависимость Центральной Азии от Пояса и Пути и открывают новые возможности для Пекина. Поэтому правительствам стран Центральной Азии необходимо проводить более четкую и точную политику. Необходимо подготовиться к этому процессу и рассчитать возможные последствия растущего присутствия китайского бизнеса в регионе.

В заключение, коронавирус и его последствия увеличат скорость сближения Центральной Азии и Китая. Это произойдет, несмотря на значительный уровень недоверия к Китаю, который существует в регионе. Чтобы преодолеть это недоверие, необходимо решить ряд проблем. Например, Казахстан должен разобраться с коррупционным скандалом вокруг строительства монорельсовой дороги в Нур-Султане с участием китайской компании. Если не устранить, недоверие приведет к различным разногласиям. Недавно Министерство иностранных дел Казахстана выразило протест против статьи, размещенной на китайском сайте под весьма провокационным

6. Takeuchi, Hiroki (2019). Domestic politics of Chinese foreign policy: where will Xi Jinping bring China? Retrieved from <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/14799855.2019.1594782>. Accessed on 14.05.2020.
7. Tengrinews (2020). Kazakhstan sent a protest to China. Retrieved from <https://tengrinews.kz/news/kazakhstan-napravil-notu-protesta-kitayu-398653/>. Accessed on 14.05.2020.
8. Ozodi (2019). In Dushanbe, street cameras will begin to recognize faces. Retrieved from <https://rus.ozodi.org/a/30003322.html>. Accessed on 14.05.2020.

названием [Tengrinews, 2020]. Этот инцидент побудил стороны заверить друг друга в их приверженности стратегическому партнерству. В любом случае, на данный момент, несмотря на все возможные негативные последствия, у региона нет иного выбора, кроме как более тесно сотрудничать с Китаем.

Источники:

1. Евразия дейли (2020a). На антикитайский митинг в Киргизии вышли около тысячи человек. Доступен по адресу: <https://eadaily.com/ru/news/2020/02/17/na-antikitayskiy-miting-v-kirgizii-vyshli-okolo-tysyachi-chelovek>. Дата обращения 13.05.2020.
2. Евразия дейли (2020b). Митинги в Киргизии отпугнули китайских инвесторов. Доступен по адресу: <https://eadaily.com/ru/news/2020/02/18/mitingi-v-kirgizii-otpugnuli-kitayskih-investorov>. Дата обращения 14.05.2020.
3. Кох, Колин (2020). Может ли визит Си Цзиньпина помочь Китаю заработать на кризисе имиджа Мьянмы? Доступен по адресу: <https://www.scmp.com/news/china/diplomacy/article/3046656/can-xi-jinpings-visit-help-china-cash-myanmar-image-crisis>. Дата обращения 13.05.2020.
4. Озоди (2019). В Душанбе уличные камеры начнут распознавать лица. Доступен по адресу: <https://www.scmp.com/news/china/diplomacy/article/3046656/can-xi-jinpings-visit-help-china-cash-myanmar-image-crisis>. Дата обращения 14.05.2020.
5. Такеучи, Хироки (2019). Внутренняя политика китайской внешней политики: куда приведет Си Цзиньпин Китай? Доступен по адресу: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/14799855.2019.1594782?src=recsys&journalCode=fasi20>. Дата обращения 14.05.2020.
6. Тенгриныйс (2020). Казахстан направил ноту протеста Китаю. Источник <https://tengrinews.kz/news/kazakhstan-napravil-notu-protesta-kitayu-398653/>. Дата обращения 14.05.2020.
7. Фергана (2020). Антикитайские митинги в Казахстане. Доступен по адресу: https://fergana.ru/stories/antikitajskie_mitingi_v_kazakhstane/. Дата обращения 14.05.2020.
8. Хуавей (2019). Президент Узбекистана посетил Центр исследований и разработок компании Huawei в Пекине. Доступен по адресу: <https://www.huawei.com/uz/press-events/news/uz/2019/uzbekistan-president-visited-huawei>. Дата обращения 14.05.2020.

KAZAKİSTAN'DA MEDYA SEKTÖRÜNÜN GELİŞİMİ

ZHANDOS RANOV

AVRASYA ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ,
UZMAN ARAŞTIRMACI

ЕУРАЗИЯ ҒЫЛЫМИ-ЗЕРТТЕУ
ИНСТИТУТЫ, АҒА ҒЫЛЫМИ ҚЫЗМЕТКЕР

ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ МЕДИА СЕКТОРЫНЫҢ ДАМУЫ

Günlük hayatımızı artık sosyal medya olmaksızın hayal etmek mümkün değildir. Medya, genellikle toplumun yaşantısının bir göstergesi olarak o ülkedeki durumun gelişimini ve toplumsal dönüşümleri yansıtmaktadır. Kazakistan'da piyasa ekonomisine geçiş ile ilişkili olarak, medya da dahil olmak üzere tüm alanlarda ciddi değişimler meydana geldiğini rahatlıkla söyleyebiliriz. Bağımsızlık sonrasında medyanın geliştirilmesi adına yasal dayanak olarak 28 Haziran 1991 yılında "Basın ve Medya Kanunu" kabul edilmiştir. Bu Kanun, Kazakistan'daki medyanın genel çerçevesi için gerekli standartları belirlemiştir (N.A.Askarov, 2016). Kazakistan Cumhuriyeti'nin 23 Temmuz 1999 tarihli Medya ve iletişim araçlarına ilişkin Yasası uyarınca medya, periyodik basılı yayın, televizyon ve radyo kanalı, film belgeseli, sesli veya internet kaynakları da dahil olmak üzere diğer iletişim araçları olarak tanımlanmaktadır (Aqmola.ortcom.kz, 2019).

1990'lardan günümüze medya ve iletişim sektörünün gelişimi çeşitli aşamalara bölünerek incelenebilir. 1992-1996 yılları arası dönem, medyanın oluşum ve büyüme aşaması olarak kabul edilebilir. Bu dönemde devletin

**KAZAKİSTAN'DA
PİYASA EKONOMİSİNE
GEÇİŞ İLE BAĞLANTILI
OLARAK, MEDYA DA
DAHİL OLMAK ÜZERE
TÜM ALANLARDA
CİDDİ DEĞİŞİKLİKLER
MEYDANA GELMİŞTİR**

**ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ
НАРЫҚТЫҚ
ЭКОНОМИКАҒА
КӨШУГЕ
БАЙЛАНЫСТЫ
БАРЛЫҚ САЛАЛАРДА,
СОНЫМЕН ҚАТАР
БҰҚАРАЛЫҚ АҚПАРАТ
ҚҰРАЛДАРЫНДА ДА
ЕЛЕУЛІ ӨЗГЕРІСТЕР
БОЛДЫ**

Кәзіргі таңда күнделікті өмірімізді әлеуметтік желілерсіз елестете алмаймыз. Бұқаралық ақпарат құралдары көбінесе ел тарихының табиғи дамуын анықтайтын қоғамның жай-күйінің көрсеткіші болып табылады. Қазақстандағы нарықтық экономикаға көшуге байланысты барлық салаларда, сонымен қатар бұқаралық ақпарат құралдарында да елеулі өзгерістер болды деп айтуға болады. Еліміз тәуелсіздік алғаннан кейін БАҚ-ты дамытудың құқықтық негізі ретінде 28 маусым 1991 жылы «Баспасөз және БАҚ туралы» Заң қабылданды. Осы Заңда қазақстандық БАҚ-ты дамытуды жалғастыру үшін стандарттар белгіленген (Н.А.Аскар-ов, 2016). Қазақстан Республикасының 1999 жылғы 23 шілдедегі «Бұқаралық ақпарат құралдары және байланыс құралдары туралы» Заңына сәйкес, бұқаралық ақпарат құралдары мерзімді баспа, теледидар және радиоарнасы, кино, деректі, аудио немесе басқа байланыс құралдары, соның ішінде интернет-ресурстар ретінде анықталған (Aqmola.ortcom.kz, 2019).

Қазақстан Республикасында тәуелсіздік жарияланғаннан бері БАҚ пен байланыс нарығын бірнеше

medya üzerindeki kontrolünün azalmaya başladığı ve özel sektördeki firmaların büyümeye başladığı görülmektedir. 1997'den itibaren ise medya sektöründe özelleştirmeler başlatılmıştır. Böylece yerli medyanın gelişim süreci medya sektörünün ekonomik olarak desteklenmesi ve yerel medya pazarının rekabet gücünü artıracak (Sürelî yayınlar KDV'den muaf tutulmuştur, son beş yılda, radyo frekanslarının kullanım ücretleri yıllık olarak azaltılmıştır) gibi tedbirlerin alınması ile istikrarlı bir büyüme dönemine girilmiştir.

2001-2004 yılları arasında sürelî yayınlar katma değer vergisinden (KDV) muaf tutulmuştur. 2002 yılından bu yana, radyo frekanslarının kullanımı için yıllık ücretler kaldırılmıştır. Televizyon yayınları için frekans alma sürecindeki şeffaflığı sağlamak amacıyla, radyo frekanslarını kullanma hakkının verilmesi için rekabet komisyonuna milletvekilleri ve sivil toplum örgütlerinin temsilcileri dahil edilmiştir. 2008 yılından bu yana, çeşitli medya şirketlerinin birleştirilmesi ile büyük medya

keзеңге бөлу арқылы зерттеу жұмыстары жүргізу қажет. Оны посткеңестік кезеңдегі 1992-1996 жылдар аралығында бұқаралық ақпарат құралдарының қалыптасуы мен өсу кезеңі деп екі кезеңге бөлуге болады. Осы кезеңде мемлекеттің БАҚ-қа бақылау дәрежесінің төмендей бастағаны және жеке меншік компаниялар көбейе бастағандығы байқалады. 1997 жылдан бастап медиа нарығында саны және сапа тұрғысынан өзгерістер көріне бастады сондайақ медиа саласында жекешелендіру жүйесіде осы кезеңде жүзеге асырылы бастады. Осылайша, отандық бұқаралық ақпарат құралдарының даму процесі медиа-саласының экономикалық қолдауға ие болуы және жергілікті медиа-нарықтың бәсекеге қабілеттілігін арттыру бойынша (Мерзімді басылымдар ҚҚС төлеуден босатылған және соңғы бес жылда радиожіліліктерді пайдалану ақысы жыл сайын төмендетілген) сияқты шаралар қабылдауы арқылы тұрақты және

kuruluşları bireysel büyük finansal, endüstriyel ve politik grupların inisiyatifiyle Kazakistan'ın iletişim pazarında yer almıştır. Böylece rekabet gücü zayıf olan medya şirketleri pazardan çekilerek yerini oldukça güçlü ve rekabetçi medya kuruluşlarına bırakmıştır. Bu tür medya şirketlerinin kurulması, Kazakistan'da yürütülen sosyo-ekonomik ve demokratik reformların önemli başarılarından biri olmuştur (Medialaw.asia, 2012).

Son yıllarda Kazakistan medya pazarında niteliksel değişiklikler meydana gelmektedir. Birincisi, genel olarak medyanın doğası değişmiştir. Modern medyadaki tüketicilerle etkileşim modellerindeki değişim, geleneksel medyanın internet ile bütünleşmesine, geleneksel medyadaki iletişim tarzında bir değişikliğe, sosyal ağların hem iletişim hem de bilgilendirici rolünde radikal bir yükselişe neden olmuştur. Bununla birlikte, uzmanlara ve iletişim kaynaklarına göre, bunların hepsi

жылдам даму кезеңіне өтті.

2001-2004 жылдар аралығындағы мерзімді басылымдар қосылған құн салығынан босатылды (ҚҚС). 2002 жылдан бастап радиожилікті пайдаланғаны үшін жыл сайынғы төлемдер алынып тасталды. Телерадио хабарларын тарату жиілігін алу процесінің транспаренттік жағдайын қамтамасыз ету үшін, депутаттарымен үкіметтік емес ұйымдардың өкілдері радиожиліктерді пайдалану құқығын беру үшін конкурстық комиссияның құрамына кіреді. 2008 жылдан бастап әр түрлі медиа компанияларының бірігуі арқылы ірі БАҚ жекелеген ірі қаржылық, өндірістік және саяси топтардың бастамасы бойынша Қазақстанның байланыс нарығына өз орнан алды. Осылайша, бәсекеге қабілеттілігі әлсіз медиа-компаниялар нарықтан шығып, олардың орнына өте күшті және бәсекеге қабілетті медиа-ұйымар құрылды. Мұндай меди-

SON YILLARDA KAZAKISTAN MEDYA PAZARINDA NİTELİKSEL DEĞİŞİKLİKLER MEYDANA GELMEKTEDİR

СОҢҒЫ ЖЫЛДАРЫ ҚАЗАҚСТАНДЫҚ МЕДИА НАРЫҒЫ САПАСЫ ЖӨНІНДЕН МАҢЫЗДЫ ӨЗГЕРІСТЕП КӨРСЕТУДЕ

devlet bilgilendirme politikasına tam olarak yansıtılamamıştır. Kazakistan medya pazarının yapısı, medya tüketimi ve algısının doğasındaki niteliksel değişikliklere oldukça yavaş tepki vermektedir. Hücresel ve internet yayınları, toplam Kazakistan medyasının sadece %7'sini oluşturmaktadır. İnternet, tüm özelliklerine ve yeteneklerine rağmen Kazakistan'da bir iletişim aracından ziyade bilgilendirici olmaya devam etmektedir. Ülkenin iletişim politikasında özellikle dikkat edilmesi gereken bir diğer faktör de mobil internet bağlantısının genişlemesidir. Bu yöntem zaten Kazakistan'daki hanelerin yaklaşık %60'ı tarafından kullanılmaktadır (Ru.internews.kz, 2019). Genel olarak, Kazakistan'da medya pazarının büyüme trendinde olduğu kabul edilmektedir.

15 Ocak 2019 itibarıyla Kazakistan'da, 2790'ı süreli yayın, 128 televizyon kanalı, 70 radyo istasyonu, 340 haber ajansı ve çevrimiçi yayın olmak üzere 3328 medya kuruluşu kaydedilmiştir. Yine aynı tarih itibarıyla medya kaydında 225 yabancı televizyon ve radyo kanalı bulunmaktadır. Ülkelere göre, 161'i Rus televizyon kanalı olup 15'i ABD'ye, 16'sı Estonya'ya, 20'si İngiltere'ye, 6'sı Fransa'ya ve 1'i Güney Kıbrıs'a ait yabancı kanallar da bulunmaktadır. Son beş yılda, bölgesel ve ulusal çaptaki medya sayısı eşit oranda artış göstermiştir (Qogam.gov.kz, 2019). Resmi dil olan Kazakça ve iletişim dili olarak hala yaygın bir şekilde kullanılan Rusça'ya ek olarak medya kuruluşları, Ukraynaca, Lehçe, Almanca, Korece, Uygurca, Dunganca ve diğer dillerde yayınlarını yapmaktadır (Articlekz.com, 2018).

Medyanın doğasında meydana gelen değişimlere gelince, bunlar kapsam olarak küreseldir. Kazak medyası ülkenin çıkarlarını savunmayı, dünyanın siyasi arenasında kendi bilgi alanlarını

**2001-2004 YILLARI
ARASINDA SÜRELİ
YAYINLAR KATMA
DEĞER VERGİSİNDEN
(KDV) MUAF
TUTULMUŞTUR**

**2001-2004 ЖЫЛДАР
АРАЛЫғыНДАғы
МЕРЗІМДІ
БАСЫЛЫМДАР
ҚОСЫЛҒАН ҚҰН
САЛЫғыНАН
БОСАТЫЛДЫ**

а-компаниялардың құрылуы - Қазақстанда жүргізіліп жатқан әлеуметтік-экономикалық және демократиялық реформалардың маңызды жетістіктерінің бірі (Medialaw.asia, 2012).

Соңғы жылдары Қазақстандық медиа нарығы сапасы жөнінен маңызды өзгерістеп көрсетуде. Біріншіден, жалпы ақпарат құралдарының сипаты яғни табиғаты өзгерді. Заманауи БАҚ-та тұтынушылармен өзара қарым-қатынас жүйелерінің өзгеруі дәстүрлі БАҚ-тың Интернетпен интеграциялануына, дәстүрлі БАҚ-тың қарым-қатынас стилінің өзгеруіне, әлеуметтік желілердің коммуникациялық және ақпараттық рөлінің түбегейлі өсуіне әкелді.

Қазіргі заманғы БАҚ-та тұтынушылармен өзара әрекеттесу үлгілерінің өзгеруі дәстүрлі БАҚ-тың Интернетпен интеграциялануына, дәстүрлі БАҚ-тың қарым-қатынас стилінің өзгеруіне, әлеуметтік желілердің коммуникациялық және ақпараттық рөлінің түбегейлі өсуіненің бірден бір себебі болды. Сонымен қатар, сарапшылар мен коммуникациялық ақпараткөздерінің айтуынша, олардың барлығы да мемлекеттік ақпараттық саясатта толық көрсетілмеген. Қазақстандық медиа нарығының құрылымы, бұқаралық ақпарат құралдарын пайдалану және қабылдау сипатындағы сапалы өзгерістерге өте баяу жауап қатады. Желілік және интернеттегі хабарлар жалпы қазақстандық бұқаралық ақпарат құралдарының 7% құрайды. Барлық мүмкіндіктері мен ерекшеліктеріне қарамастан, Интернет Қазақстанда байланыс құралына қарағанда ақпараттылық құрал ретіне қолданылып келеді. Елдің байланыс саясатын-

oluşturmayı ve devletin dış ve iç siyasi öncelikleri lehine yurtdışında bir izleyici kazanmayı hedeflemelidir. Bu koşullar, Kazinform (Uluslararası Haber Ajansı), uluslararası televizyon şirketi Caspionet, Kazakistan Gazetecilik Akademisi, Kazakistan Cumhurbaşkanlığı bünyesindeki kamu medya konseyinin, kongrelerin, Avrasya medya forumlarının ve basınını diğer aktif adımlarının oluşturulmasını açıklamaktadır. Bugün, Kazakistan'da dünyanın 20'den fazla ülkesinden medya organları bilgi pazarında temsil edilmektedir. Kazakistan, Reuters, Fransa-Basin, BBC, Associated Press, TRT AVAZ, ITAR-TASS, RIA Novosti gibi dünyaca ünlü ajansları temsil eden yüzden fazla yabancı gazeteciyi akredite etmiştir. Bugün, geleneksel "basın iletişimi" fonksiyonlarının çoğu, multimedia interaktif medya kullanılarak yenileri ile değiştirilmektedir.

Özetleyecek olursak, Kazakistan'daki medya

da eskerілетін тағы бір фактор - мобильді интернет байланысын кеңейту. Бұл әдісті Қазақстандық отбасылардың 60%-ы қолданады (Ru.internews.kz, 2019). Жалпылай айтқанда, Қазақстанда медиа нарығының өсіп келе жатқандығы атап өтілді.

2019 жылғы 15 қаңтардағы мәлімет бойынша Қазақстанда 3328 медиа ұйым болса оның 2790 мерзімді басылым, 128 теледидар арнасы, 70 радиостанция, 340 ақпараттық агенттіктер мен интернет-трансляциялар екендігі тіркелген. Басқа мемлекеттерге қарай, 161-і - ресейлік телеарналар, олардың 15-і - АҚШ, 16-сы - Эстония, 20-сы - Англия, 6-ы - Франция, 1-еуі Оңтүстік Кипрге тиесілі шетелдік арналар хабар таратуда. Соңғы бес жылда аймақтық және республикалық бұқаралық ақпарат құралдарының саны бірдей өсті (Qogam.gov.kz, 2019). Негізгі тілдерден басқа (қазақ және

piyasasının Orta Asya'da en dinamik ve hızlı gelişen piyasalardan birisi olduğunu söyleyebiliriz. Kazakistan'ın bağımsızlıktan bu yana elde ettiği ekonomik büyüme ve modernleşme alanındaki başarıları, ulusal kamuoyu tarafından da kabul edilmektedir. Medya sektörünün geliştirilmesi ülkenin ekonomisinden sosyal zenginliğine ve insan sermayesinin gelişimine uzanan ve bu yönleriyle diğer alanları da etkileme potansiyeli nedeniyle oldukça önemlidir. Bu bilinç, önümüzdeki süreçte Kazakistan medyasının gelişim süreci ile de yakından ilişkili olacaktır.

Кайнактар

1. Articlekz.com (2011). Medya ve Demokrasi. Alınan yer: <https://articlekz.com/article/11233>. Erişim tarihi: 15.03.2020.
2. Articlekz.com (2018). Modern Kazakhstan Medya Pazarı: Gelişimi ve Beklentiler. Alınan yer: <https://articlekz.com/article/22263>. Erişim tarihi: 14.03.2020.
3. Aqmola.ortcom.kz (2019). Kazakistan Cumhuriyeti "Medya ve İletişim Yasası". Alınan yer: <http://aqmola.ortcom.kz/content/zakonodatelystvo-o-smi>. Erişim tarihi: 11.03.2020.
4. Medialaw.asia (2012). Kazakistan'da Medya Piyasasının Kuruluşu. Alınan yer: <http://medialaw.asia/node/9139>. Erişim tarihi: 13.03.2020.
5. N.A.Askarov (2016). Kazakistan Medya Pazarının Oluşumu. Alınan yer: <https://cyberleninka.ru/article/n/protivorechiya-stanovleniya-rynka-sredstv-massovoy-informatsii-kazahstana>. Erişim tarihi: 10.03.2020.
6. Qogam.gov.kz (2019). Kazakistan'da Kayıtlı Medya Sayısı. Alınan yer: <http://qogam.gov.kz/ru/pages/kolichestvo-zaregistrirovannyh-smi-v-kazahstane>. Erişim tarihi: 13.03.2020.
7. Ru.internews.kz (2019). Kazakistan Medya Camiasının İhtiyaçlarının İncelenmesi. Alınan yer: <https://ru.internews.kz/wp-content/uploads/2020/01/issledovanie-potrebnostey-mediashchestva-kazahstana.pdf>. Erişim tarihi: 13.03.2020.

**KAZAK MEDYASI
ÜLKENİN
ÇIKARLARINI
SAVUNMAYI,
DÜNYANIN SİYASİ
ARENASINDA KENDİ
BİLGİ ALANLARINI
OLUŞTURMAYI
VE DEVLETİN
DIŞ VE İÇ SİYASİ
ÖNCELİKLERİ LEHİNE
YURTDIŞINDA BİR
İZLEYİCİ KAZANMAYI
ÖĞRENMEKTEDİR**

**ҚАЗАҚСТАНДЫҚ
БҰҚАРАЛЫҚ
АҚПАРАТ
ҚҰРАЛДАРЫ
ЕЛДІҢ МҮДДЕСІН
ҚОРҒАУДЫ,
ӘЛЕМНІҢ САЯСИ
АРЕНАСЫНДА
ӨЗДЕРІНІҢ АҚПАРАТ
ӨРІСТЕРІН ҚҰРУДЫ
ЖӘНЕ МЕМЛЕКЕТТІҢ
СЫРТҚЫ ЖӘНЕ ІШКІ
САЯСИ ПАЙДАСЫНА
ШЕТЕЛДЕ
АУДИТОРИЯ
ЖИНАУДЫ ҮЙРЕНУІ
КЕРЕК**

орыс) бұқаралық ақпарат құралдары украин, поляк, неміс, корей, ұйғыр, түрік, дүнген және басқа тілдердебағдарламалар көрсетіледі. (Articlekz.com, 2018).

Бұқаралық ақпарат құралдарының сипатында жасалған ағымдағы өзгерістерге келер болсақ, олар жаһандық сипатқа ие. Мемлекет ақпараттық ашықтық қағидаттарын бұзбайтын және ақпараттық тәуелсіздікті байыпты қабылдауға мүмкіндік беретін ақпарат балансын реттеуге міндетті. Басқаша айтқанда, Қазақстандық бұқаралық ақпарат құралдары елдің мүддесін қорғауды, әлемнің саяси аренасында өздерінің ақпарат өрістерін құруды және мемлекеттің сыртқы және ішкі саяси пайдасына шетелде аудитория жинауды үйренуі керек. Бұл шарттар халықаралық жаңалықтар агенттігі «ҚазАқпарат», халықаралық «Каспионет» медиа-компаниясын, Қазақстан журналистика академиясын, Қазақстан Республикасы Президентінің жанындағы қоғамдық медиа кеңесті, конгрестерді, Еуразиялық медиа форумдарды және басқа да белсенді баспасөз қдамдарын құру деген сөз. Сонымен бірге, Қазақстандық БАҚ шетелдік бұқаралық ақпарат құралдарының негізгі тұтынушыларының бірі болып саналады. Бүгінгі таңда Қазақстанда ақпарат нарығында әлемнің 20-дан астам елінің бұқаралық ақпарат құралдары ұсынылған. Қазақстанда Reuters агенттігі France-Press, BBC, Associated Press, ТРТ АВАЗ ИТАР-ТАСС, РИА Новости сияқты әлемге әйгілі агенттіктердің жүзден астам шетелдік журналистерін аккредиттеді. Бүгінгі таңда дәстүрлі «баспасөз байланысының» функцияларының басым көпшілігі мультимедиялық

интерактивті медианы қолдану арқылы жаңаларына ауыстырылды.

Жалпы, Қазақстандағы медиа-нарық - Орталық Азиядағы ең қарқынды дамып келе жатқан нарықтардың бірі. Қазақстанның тәуелсіздік алғаннан бергі экономикалық өсу мен саяси жаңарудағы жетістіктерін әлем қауымдастығының көпшілігі қабылдайды. Медиа-салам дамыту болашақта бұл елдің экономикасынан оның әлеуметтік байлығына және адами капиталды дамытуға және басқа салаларға әсер етуі мүмкін екендігін ескере отырып даму процесін жалғастыруы керек.

Дереккөз:

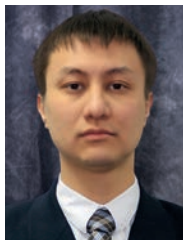
1. Articlekz.com (2011). БАҚ және демократия. сілтеме: <https://articlekz.com/article/11233>. қаралған уақыты: 15.03.2020.
2. Articlekz.com (2018). Қазіргі Қазақстанның медиа

нарығы: дамуы мен болашағы. Сілтеме: <https://articlekz.com/article/22263>. қаралған уақыты: 14.03.2020.

3. Aqmola.ortcom.kz (2019). Қазақстан Республикасы «БАҚ және байланыс туралы» Заң. Сілтеме: <http://aqmola.ortcom.kz/content/zakonodatelystvo-osmi>. қаралған уақыты: 11.03.2020.
4. Medialaw.asia (2012). Қазақстанда медиа-нарықтың құрылуы. Сілтеме: <http://medialaw.asia/node/9139>, қаралған уақыты: 13.03.2020.
5. Н.А.Аскаров (2016). Қазақстанның медиа-нарығының қалыптасуы. Сілтеме: <https://cyberleninka.ru/article/n/protivorechiya-stanovleniya-rynka-sredstv-massovoy-informatsii-kazahstana>. қаралған уақыты: 10.03.2020.
6. Qogam.gov.kz (2019). Қазақстандағы тіркелген БАҚ саны. Сілтеме: <http://qogam.gov.kz/ru/pages/kolichestvo-zaregistrirovannyh-smi-v-kazahstane>, қаралған уақыты: 13.03.2020.
7. Ru.internews.kz (2019). Қазақстанның медиа-қоғамдастығының қажеттіліктерін қарастыру. Сілтеме: <https://ru.internews.kz/wp-content/uploads/2020/01/issledovanie-potrebnostymediasoobschestva-kazahstana.pdf>. қаралған уақыты: 13.03.2020.

THE EAEU DEVELOPMENT STRATEGY: WORK IN PROGRESS

ASSET ORDABAYEV

EURASIAN RESEARCH INSTITUTE,
JUNIOR RESEARCH FELLOW

ЕВРАЗИЙСКИЙ НАУЧНО-
ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИЙ ИНСТИТУТ,
МЛАДШИЙ НАУЧНЫЙ СОТРУДНИК

СТРАТЕГИЯ РАЗВИТИЯ ЕАЭС: ПРОГРЕСС В РАБОТЕ

On May 19, 2020, a meeting of the Supreme Eurasian Economic Council was held via videoconference. The focus of the discussions was on the development strategy of the Eurasian Economic Union (EAEU) until 2025. The summit was held on the eve of the fifth anniversary of the union and against the backdrop of the complicated situation in international politics and the world economy, which is not favorable for the development of interstate cooperation institutions. Assessments of the meeting results by observers have ranged from disappointment and panic to enthusiasm. The most attention was given to the speech of President of Kazakhstan Kassym-Jomart Tokayev, who noted the need for additional elaboration of the strategy. Consequently, the summit participants generally approved the draft document but decided to work it out more thoroughly. The meeting demonstrated an important element of any integration process – the need to find a compromise. Sometimes it is more important to slow down integration as this allows for more stability.

In this regard, it is interesting that for media other contentious issues that were discussed at the meeting

**ASSESSMENTS OF THE
MEETING RESULTS
BY OBSERVERS HAVE
RANGED FROM
DISAPPOINTMENT
AND PANIC TO
ENTHUSIASM**

**ОЦЕНКИ
РЕЗУЛЬТАТОВ
ВСТРЕЧИ
НАБЛЮДАТЕЛЕЙ
ВАРЬИРОВАЛИСЬ ОТ
РАЗОЧАРОВАНИЯ
И ПАНИКИ ДО
ЭНТУЗИАЗМА**

19 мая 2020 года состоялось заседание Высшего Евразийского экономического совета по видеоконференции. Основное внимание было уделено стратегии развития Евразийского союза (ЕАЭС) до 2025 года. Саммит прошел в канун пятой годовщины союза и на фоне сложной ситуации в международной политике и мировой экономике, которая не способствует развитию институтов межгосударственного сотрудничества. Оценки результатов встречи наблюдателей варьировались от разочарования и паники до энтузиазма. Наибольшее внимание было уделено выступлению президента Казахстана Касым-Жомарта Токаева, который отметил необходимость дополнительной проработки стратегии. В результате участники саммита в целом одобрили проект, но решили доработать его более тщательно. Встреча продемонстрировала важный элемент любого интеграционного процесса – необходимость поиска компромисса. Порой важнее замедлить интеграцию, это обеспечивает ее большую стабильность.

В связи с этим интересно, что для СМИ другие спорные вопросы, которые обсуждались на встрече,

remained under the shadow of President Tokayev's speech. One of these issues was the natural gas trade. The parties were unable to agree on a pricing mechanism for the transportation of natural gas. Both President of Belarus Alexander Lukashenko and Prime Minister of Armenia Nikol Pashinyan consider the current price high and suggest switching to a single union tariff, which will be closer to the domestic Russian price [CIS Internet Portal, 2020]. President of Kyrgyzstan Sooronbay Jeenbekov supported his colleagues, noting the need to use non-discriminatory approaches in setting the price for transportation [President of the Kyrgyz Republic, 2020]. Interestingly, the Belarusian leader raised the issue of lowering gas transportation prices shortly before the online summit meeting. Then he even noted that the lack of flexibility on the part of Russia undermined the stability of the EAEU and did not contribute to integration [Lenta.ru, 2020]. It appears that all three countries are likely to join forces and try reaching a compromise with Russia. At the moment, the Kremlin's position is rather tough as Moscow believes that a single tariff requires deeper integration with unified budget and taxation systems [President of Russia, 2020].

PRESIDENT PUTIN UNDERSTANDS THAT THE EAEU MEMBER COUNTRIES WILL NOT CONSENT TO SUCH A DEEPENING OF INTEGRATION, WHICH PROVIDES RUSSIA WITH A GOOD POSITION IN FUTURE NEGOTIATIONS

ПРЕЗИДЕНТ ПУТИН ПОНИМАЕТ, ЧТО СТРАНЫ-ЧЛЕНЫ ЕАЭС НЕ СОГЛАСЯТСЯ НА ТАКОЕ УГЛУБЛЕНИЕ ИНТЕГРАЦИИ, КОТОРОЕ ДАЕТ РОССИИ ХОРОШУЮ ПОЗИЦИЮ НА БУДУЩИХ ПЕРЕГОВОРАХ

оставались в тени речи президента Токаева. Одним из таких вопросов был газовый сектор. Стороны не смогли согласовать механизм ценообразования на транспортировку природного газа. Президент Беларуси Александр Лукашенко и премьер-министр Армении Никол Пашинян считают текущую цену высокой и предлагают перейти на единый союзный тариф, который будет ближе к внутренней российской цене [СНГ-Интернет портал, 2020]. Президент Кыргызстана Сооронбай Жээнбеков поддержал своих коллег, отметив необходимость использования недискриминационных подходов при установлении цены на перевозку [Президент Республики Кыргызстан, 2020]. Интересно, что белорусский лидер поднял вопрос о снижении цен на транспортировку газа незадолго до онлайн-саммита. Тогда он даже отметил, что отсутствие гибкости со стороны России подрывает стабильность ЕАЭС и не способствует интеграции [Лента.ru, 2020]. Похоже, что все три страны могут объединить усилия и попытаться достичь компромисса с Россией. На данный момент позиция Кремля довольно жесткая, поскольку Москва считает, что единый тариф требует более глубокой интеграции с единым бюджетом и системы налогообложения [Президент России, 2020]. Без этих условий цены на газ должны формироваться рынком. При отсутствии таких условий цены на газ должны формироваться рынком. Эта позиция демонстрирует нежелание России спонсировать интеграцию. Президент Путин понимает, что страны-члены ЕАЭС не согласятся на такое углубление интеграции, которое дает России хорошую позицию на будущих переговорах. Более того, тактическая цель Москвы состоит в том, чтобы не дать другим членам союза говорить вместе по этому вопросу, поэтому

In the absence of such conditions, gas prices must be formed by the market. This position demonstrates Russia's reluctance to sponsor integration. President Putin understands that the EAEU member countries will not consent to such a deepening of integration, which provides Russia with a good position in future negotiations. Moreover, Moscow's tactical goal is to prevent other members of the union from speaking together on this issue, so in the future, we may see differing approaches of Armenia, Belarus and Kyrgyzstan in gas price negotiations.

Returning to President Tokayev's speech, his criticism boils down to the fact that the strategy involves expanding the areas of integration, while unresolved economic issues remain. Kazakhstan hopes that the EAEU members will resolve the issue of restrictions on the transit and re-export of goods that are under the Russian import ban. For example, there is a problem of coal supplies from Kazakhstan to Ukraine. In addition, Tokayev expressed his hope that the member states would find a compromise in the field of customs and sanitary measures. The removal of these and other non-tariff barriers is very important because they have increased

в будущем мы можем увидеть различные подходы к Армении, Белоруссии и Кыргызстану в переговорах о цене на газ.

Возвращаясь к речи президента Токаева, его критика сводится к тому, что стратегия предусматривает расширение областей интеграции, при этом остаются нерешенными экономические проблемы. Казахстан надеется, что члены ЕАЭС решат вопрос об ограничениях на транзит и реэкспорт товаров, находящихся под российским запретом на импорт. Например, существует проблема поставок угля из Казахстана в Украину. Кроме того, Токаев выразил надежду, что государства-члены найдут компромисс в области таможенных и санитарных мер. Устранение этих и других нетарифных барьеров очень важно, поскольку они увеличивают стоимость внутрисоюзной торговли в среднем на 32% [Кофнер, 2019]. Еще одно интересное предложение лидера Казахстана - создать общую товарораспределительную сеть с заинтересованными странами-членами союза [Акорда, 2020]. Скорее всего, Казахстан надеется стать центром, где сельскохозяйственная продукция из / в Центральную Азию будет накапливаться, а затем

the cost of intra-union trade by an average of 32% [Kofner, 2019]. Another interesting proposal of the leader of Kazakhstan is to create a common distribution network with interested member countries of the union [Akorda, 2020]. Most likely, Kazakhstan hopes to become a hub where agricultural products from/to Central Asia will be accumulated and then distributed to their final destinations. Therefore, Kazakhstan needs to eliminate all the existing non-tariff obstacles. At the same time, Kazakhstan should first resolve its trade contradictions with Kyrgyzstan, which lead, in particular, to difficulties with crossing the border for commercial vehicles. In this regard, it is worth noting the remarks of the head of Kyrgyzstan, who noted that for the effective removal of the barriers in the domestic market of the member states the powers of the Eurasian Economic Commission and the EAEU Court should be strengthened [President of the Kyrgyz Republic, 2020].

Among other issues, President Tokayev criticized the inclination of the Eurasian Economic Commission to go beyond its mandate and try to regulate the social and humanitarian field [Akorda, 2020]. At this point, Kazakhstan's position on the deepening of cooperation in the

распространяться по конечным пунктам назначения. Поэтому Казахстану необходимо устранить все существующие нетарифные препятствия. В то же время Казахстан должен сначала разрешить свои торговые противоречия с Кыргызстаном, которые, в частности, приводят к трудностям при пересечении границы для коммерческого транспорта. В связи с этим стоит отметить замечания главы Кыргызстана, который отметил, что для выполнения задач по устранению барьеров барьеров на внутреннем рынке стран-участниц полномочия Евразийской экономической комиссии и Суда ЕАЭС должны быть усилены [Президент Республики Кыргызстан, 2020].

Среди прочих вопросов президент Токаев раскритиковал склонность Евразийской экономической комиссии выходить за рамки своего мандата и пытаться регулировать социальную и гуманитарную сферы [Akorda, 2020]. Здесь, позиция Казахстана в углублении сотрудничества в области науки и образования связана с другими факторами. Образование на открытом рынке - очень конкурентная сфера. Поэтому для любого государства необходимо сделать

field of science and education is connected with other factors. Education in an open market is a very competitive sphere. For any state, therefore, it is necessary to make this sphere more competitive. To date, Kazakhstan has been losing this competition, and it is not in Kazakhstan's interest to lower the barriers to the free flow of students, because now there is a significant outflow of high-school graduates from Kazakhstan to Russia. Besides, it is important to remember that the worldview of a person largely depends on education, and it should be in the national interests of Kazakhstan to offer quality education to its young citizens.

To conclude, we must remember that any integration is a tool in the hands of participating countries. They decide how it will develop. Integration is a complex and multifaceted process, and at the initial stage, national interests are always in the first place. For all the seriousness of the discussions at the summit, they have only demonstrated that the union is evolving. The EAEU members have not rejected the idea of adopting a development strategy until 2025, but demonstrated that they want it to reflect their interests. There is no basis for expectations that the union will fall apart. The Eurasian Economic Commission is already fully in charge of most trade policies of the EAEU member states and its sphere of reach grows steadily as integration deepens and penetrates new industries and sectors. Moreover, the COVID-19 pandemic has showed a high level of trust between the EAEU countries. This experience of overcoming the pandemic and its consequences can be an important factor in improving the integration process and EAEU institutions. It can also help the EAEU member states in strengthening political trust among themselves and teach them how to integrate interests

**THE REMOVAL
OF NON-TARIFF
BARRIERS IS VERY
IMPORTANT
BECAUSE THEY HAVE
INCREASED THE
COST OF INTRA-
UNION TRADE BY AN
AVERAGE OF 32%**

**УСТРАНЕНИЕ
ЭТИХ И ДРУГИХ
НЕТАРИФНЫХ
БАРЬЕРОВ
ОЧЕНЬ ВАЖНО,
ПОСКОЛЬКУ ОНИ
УВЕЛИЧИВАЮТ
СТОИМОСТЬ
ВНУТРИСОЮЗНОЙ
ТОРГОВЛИ В
СРЕДНЕМ НА 32%**

эту сферу более конкурентоспособной. На сегодняшний день Казахстан проигрывает это соревнование, и он не заинтересован в том, чтобы снижать барьеры для свободного потока студентов, потому что сейчас наблюдается значительный отток выпускников школ из Казахстана в Россию. Кроме того, важно помнить, что мировоззрение человека во многом зависит от образования, и в национальных интересах Казахстана предлагать качественное образование своим молодым гражданам.

В конце концов, мы должны помнить, что любая интеграция является инструментом в руках участвующих стран. Они решают, как она будет развиваться. Интеграция - сложный и многогранный процесс, и на начальном этапе национальные интересы всегда на первом месте. Несмотря на всю серьезность дискуссий на саммите, они только продемонстрировали, что союз развивается. Члены ЕАЭС не отвергли идею принятия стратегии развития до 2025 года, но продемонстрировали, что хотят, чтобы она отражала их интересы. Нет никаких оснований ожидать, что союз распадется. Евразийская экономическая комиссия уже полностью отвечает за большую торговую политику государств-членов ЕАЭС, и сфера ее охвата неуклонно растет по мере углубления интеграции и проникновения в новые отрасли и сектора. Более того, пандемия COVID-19 показала высокий уровень доверия между странами ЕАЭС. Этот опыт преодоления пандемии и ее последствий может стать важным фактором улучшения процесса интеграции и институтов ЕАЭС. Это также может помочь государствам-членам ЕАЭС в укреплении политического доверия между собой и научить их интегрировать интересы партнеров в свои

of the partners into their national interests.

References:

1. Akorda (2020). President Kassym-Jomart Tokayev took part in the session of the Supreme Eurasian Economic Council. Retrieved from http://www.akorda.kz/en/events/international_community/foreign_other_events/president-kassym-jomart-tokayev-took-part-in-the-session-of-the-supreme-eurasian-economic-council. Accessed on 26.05.2020.
2. CIS Internet Portal (2020). The EAEU Summit, May 19, 2020. Speeches by the Presidents. Retrieved from <https://e-cis.info/news/566/86979/>. Accessed on 26.05.2020.
3. Kofner, Jurij (2019). Did the Eurasian Economic Union (EAEU) create a common market for goods, services, capital, and labor within the Union? Retrieved from <https://www.institutfuersicherheit.at/did-the-eurasian-economic-union-eaeu-create-a-common-market-for-goods-services-capital-and-labor-within-the-union/>. Accessed on 27.05.2020.
4. Lenta.ru (2020). Lukashenko demanded German gas prices from Russia. Retrieved from <https://lenta.ru/news/2020/05/14/nechestno/>. Accessed on 25.05.2020.
5. President of the Kyrgyz Republic (2020). Photoreport – the regular EAEU summit in the videoconference format. Retrieved from http://www.president.kg/ru/sobytiya/novosti/16719_fotoreportagh_ocherednoy_sammit_eaes_vformate_vid-eokonferencii. Accessed on 26.05.2020.
6. President of Russia (2020). The meeting of the Supreme Eurasian Economic Council. Retrieved from <http://kremlin.ru/events/president/news/63367>. Accessed on 27.05.2020.

THE EAEU MEMBERS HAVE NOT REJECTED THE IDEA OF ADOPTING A DEVELOPMENT STRATEGY UNTIL 2025, BUT DEMONSTRATED THAT THEY WANT IT TO REFLECT THEIR INTERESTS

ЧЛЕНЫ ЕАЭС НЕ ОТВЕРГЛИ ИДЕЮ ПРИНЯТИЯ СТРАТЕГИИ РАЗВИТИЯ ДО 2025 ГОДА, НО ПРОДЕМОНСТРИРОВАЛИ, ЧТО ХОТЯТ, ЧТОБЫ ОНА ОТРАЖАЛА ИХ ИНТЕРЕСЫ

национальные интересы.

Источники:

1. Акорда (2020). Президент Касым-Жомарт Токаев принял участие в заседании Высшего Евразийского экономического совета. Доступен по адресу: http://www.akorda.kz/en/events/international_community/foreign_other_events/president-kassym-jomart-tokayev-took-part-in-the-session-of-the-supreme-eurasian-economic-council. Дата обращения 26.05.2020.
2. Кофнер, Юрий. (2019). Создал ли Евразийский экономический союз (ЕАЭС) общий рынок для товаров, услуг, капитала и рабочей силы внутри Союза? Доступен по адресу: <https://www.institutfuersicherheit.at/did-the-eurasian-economic-union-eaeu-create-a-common-market-for-goods-services-capital-and-labor-within-the-union/>. Дата обращения 27.05.2020.
3. Лента.ru (2020). Лукашенко потребовал от России немецких цен на газ. Доступен по адресу: <https://lenta.ru/news/2020/05/14/nechestno/>. Дата обращения 25.05.2020.
4. Президент Республики Кыргызстан (2020). Фоторепортаж — очередной саммит ЕАЭС в формате видеоконференции. Доступен по адресу: http://www.president.kg/ru/sobytiya/novosti/16719_fotoreportagh_ocherednoy_sammit_eaes_vformate_vid-eokonferencii. Дата обращения 25.05.2020.
5. Президент России (2020). Заседание Высшего Евразийского экономического совета. Доступен по адресу: <http://kremlin.ru/events/president/news/63367>. Дата обращения 27.05.2020.
6. СНГ - Интернет портал (2020). Саммит ЕАЭС 19 мая 2020, видеоформат. Выступления Президентов. Доступен по адресу: <https://e-cis.info/news/566/86979/>. Дата обращения 26.05.2020.

20 YEARS SINCE THE FIRST INTER-KOREAN SUMMIT

ILANA DAUTOVA

EURASIAN RESEARCH INSTITUTE,
JUNIOR RESEARCH FELLOW

ЕВРАЗИЙСКИЙ НАУЧНО-
ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИЙ ИНСТИТУТ,
МЛАДШИЙ НАУЧНЫЙ СОТРУДНИК

20 ЛЕТ СО ДНЯ ПЕРВОГО МЕЖКОРЕЙСКОГО САММИТА

Korea is a region located in East Asia washed by the Japanese and Yellow seas. This region historically developed as a single state; however, since the middle of the 20th century, one nation of Korea has been divided into two countries with different political and economic systems – Democratic People's Republic of Korea (DPRK), or North Korea, and the Republic of Korea, or South Korea. At present, people in North Korea and South Korea live in divergent political, economic and cultural conditions. The DPRK is developing according to the socialistic system and the political regime of the country is the one-party rule with power in the hands of the Kim dynasty, three generations of which have been ruling North Korea since 1948. On the contrary, the Republic of Korea is a democratic state with a multi-party system and the country is developing along with the principles of the market economy. Ethnically, the Koreans are one nation that is separated into two countries with opposite economic systems and political ideologies. Nevertheless, the Korean people have one historical past and strive for cooperation and commonality.

Throughout its history, Korea was one state and there was no separation be-

**SINCE THE
MIDDLE OF THE
20TH CENTURY,
ONE NATION OF
KOREA HAS BEEN
DIVIDED INTO TWO
COUNTRIES WITH
DIFFERENT POLITICAL
AND ECONOMIC
SYSTEMS**

**ОДНАКО С
СЕРЕДИНЫ 20-
ГО ВЕКА ОДИН
НАРОД КОРЕИ БЫЛ
РАЗДЕЛЕН НА ДВЕ
СТРАНЫ С РАЗНЫМИ
ПОЛИТИЧЕСКИМИ И
ЭКОНОМИЧЕСКИМИ
СИСТЕМАМИ**

Корея – это географическая территория, расположенная в Восточной Азии и омываемая Японским и Желтым морями. Исторически данная территория развивалась как единое государство, однако с середины 20-го века один народ Кореи был разделен на две страны с разными политическими и экономическими системами – на Корейскую Народно-Демократическую Республику (КНДР) или Северную Корею и Республику Корею или Южную Корею. В настоящее время люди в Северной Корее и Южной Корее живут в разных политических, экономических и культурных условиях. КНДР развивается в соответствии с социалистической системой, а политический режим в стране – это однопартийное правление с властью в руках династии Кимов, три поколения которой правят Северной Кореей с 1948 года. Напротив, Республика Корея является демократическим государством с многопартийной системой, и страна развивается согласно принципам рыночной экономики. Этнически корейцы – это одна нация, разделенная на две страны с противоположными экономическими системами и политическими идеологиями. Тем не менее, корейский народ имеет одно историческое прошлое

tween the north and the south of the Korean Peninsula. In 1945, after thirty-five years of the Japanese colonial rule, Korea gained its independence from Japan and the political future of newly independent Korea was determined by other countries – the United States, China and the USSR [Korean Culture and Information Service, 2020a]. The United States occupied the south of the peninsula, while China and the USSR – the north. The Korean Peninsula was divided along the 38th parallel north, the boundary that demarcates North Korea and South Korea. With the onset of the Cold War between the USSR and the USA, negotiations on the unification of the two parts of the peninsula were unsuccessful, and the appointment of Kim Il Sung as the leader of North Korea led to the creation of the Republic of Korea in the south [Tertitskiy, 2018]. On August 15, 1948, the Republic of Korea was proclaimed as a state that would follow the principles of democracy and market economy [Korean Culture and Information Service, 2020b]. On September 9, 1948, the DPRK was formed in the north, with socialism announced as its ideology [Telegraph, 2010]. In 1950, a war broke out between two Koreas and hostilities ended only three years later, when the governments of the two countries agreed to suspend hostilities.

и стремится к сотрудничеству и общности.

На протяжении всей своей истории Корея была одним государством, и между севером и югом Корейского полуострова, на котором находятся обе страны, не было никакого разделения. В 1945 году после тридцати пяти лет японского колониального правления, Корея обрела независимость от Японии, и политическое будущее новой независимой Кореи было определено другими странами – США, Китаем и СССР [Корейская Культурно-Информационная Служба, 2020a]. США оккупировали юг полуострова, а Китай и СССР – север. Корейский полуостров был разделен вдоль 38 параллели, которая делит Северную Корею и Южную Корею. С началом холодной войны между СССР и США переговоры об объединении двух частей полуострова не увенчались успехом, а назначение Ким Ир Сена лидером Северной Кореи привело к созданию Республики Кореи на юге [Тертицкий, 2018]. Республика Корея была провозглашена государством 15 августа 1948 года, которое будет следовать принципам демократии и рыночной экономики [Корейская Культурно-Информационная Служба, 2020b]. На севере полуострова 9 сентября 1948 года была образована Корейская Народно-Демо-

North Korea and South Korea were divided by the Korean Demilitarized Zone (DMZ), which serves as a buffer zone dividing the Korean people into two parts to this day [Stack, 2018].

The first official contacts between the two countries began in July 1972, when North Korean leader Kim Il Sung received Lee Hu-rak, the head of South Korea's intelligence service then called the Korean Central Intelligence Agency. During the meeting, the parties signed the North-South Joint Communiqué on peaceful unification [Boston Globe, 2009]. In June 2000, the leaders of the two countries met for the first time since the separation of the Korean Peninsula in Pyongyang, the capital of the DPRK. On June 13, 2000, North Korean leader Kim Jong Il personally met the delegation of South Korean President Kim Dae-jung at the Pyongyang International Airport and after a brief greeting ceremony both leaders engaged in negotiations that lasted for three days [Kim, 2018]. As a result, the parties signed the June 15th North-South Joint Declaration. In accordance with this document, working meetings and talks between the ministers of North and South Korea were held four times from July to December 2000 in Pyongyang, Seoul and Jeju Island. In the Joint Declaration, the two countries agreed to facilitate their reunification, resolve humanitarian issues, promote economic and cultural cooperation, as well as reunify the families and relatives who were separated due to the Korean War of 1950-1953.

It has been two decades since North and South Korea held the first inter-Korean summit in 2000. During these decades, there have been several summits – in 2007 and three times in 2018. The weakening of the military regime on the border of the two countries and the development of economic relations, as well as the denuclearization of the Korean Pen-

**NORTH KOREA
AND SOUTH KOREA
WERE DIVIDED
BY THE KOREAN
DEMILITARIZED
ZONE (DMZ), WHICH
SERVES AS A BUFFER
ZONE DIVIDING THE
KOREAN PEOPLE
INTO TWO PARTS TO
THIS DAY**

**СЕВЕРНАЯ КОРЕЯ И
ЮЖНАЯ КОРЕЯ
БЫЛИ РАЗДЕЛЕНЫ
КОРЕЙСКОЙ
ДЕМИЛИТАРИЗОВАННОЙ
ЗОНОЙ (ДМЗ), КОТОРАЯ
СЛУЖИТ БУФЕРНОЙ
ЗОНОЙ, РАЗДЕЛЯЮЩЕЙ
КОРЕЙСКИЙ
НАРОД НА ДВЕ
ЧАСТИ ПО СЕЙ ДЕНЬ**

кратическая Республика, идеологией которой объявлен социализм [Телеграф, 2010]. В 1950 году между двумя Кореями началась война, и военные действия прекратились только спустя три года, когда правительства двух стран согласились приостановить военные действия. Северная Корея и Южная Корея были разделены Корейской Демилитаризованной зоной (ДМЗ), которая служит буферной зоной, разделяющей корейский народ на две части по сей день [Стек, 2018].

Первые официальные контакты между двумя странами начались в 1972 году, когда северокорейский лидер Ким Ир Сен принял Ли Ху Рака, руководителя разведывательной службы Южной Кореи, который тогда назывался Корейским Центральным разведывательным управлением. В ходе встречи стороны подписали Совместное коммюнике Север-Юг о мирном объединении [Бостон Глоб, 2009]. В июне 2000 года состоялась первая встреча лидеров двух стран после отделения Корейского полуострова в Пхеньяне, столице КНДР. 13 июня 2000 года северокорейский лидер Ким Чен Ир лично встретил делегацию президента Южной Кореи Ким Дэ Чжун в международном аэропорту Пхеньяна, и после короткой церемонии приветствия оба лидера приступили к переговорам, которые продолжались в течение трех дней [Ким, 2018]. В результате стороны подписали Совместную декларацию Север-Юг от 15 июня. Согласно этому документу, рабочие встречи и переговорами между министрами Северной и Южной Кореи проводились четыре раза с июля по декабрь 2000 года в Пхеньяне, Сеуле и на острове Чеджу. В совместной декларации две страны согласились содействовать воссоединению стран, решению гуманитарных вопросов, развитию экономическо-

insula, were the main topics during discussions between the North and the South. In April 2018, head of North Korea Kim Jong Un and South Korean President Moon Jae-in first met in person [Guardian, 2018]. In the course of the meeting, they agreed not to create tensions between the countries and signed the Panmunjom Declaration for Peace, Prosperity and Reunification of the Korean Peninsula that mentioned, among other things, joint efforts for the denuclearization of the peninsula.

The Korean unification and the denuclearization of the Korean Peninsula are among complicated issues that create tensions in the world. These issues go beyond the framework of inter-Korean relations and have a dramatic global significance. Currently, there are two countries on the Korean Peninsula with different political systems, economic structures, and cultural values. However, these two countries were united as one nation, which did not have preconditions for the separation, but was forcibly divided at the behest of major powers. Since the first inter-Korean summit in June 2000, the leaders of the two

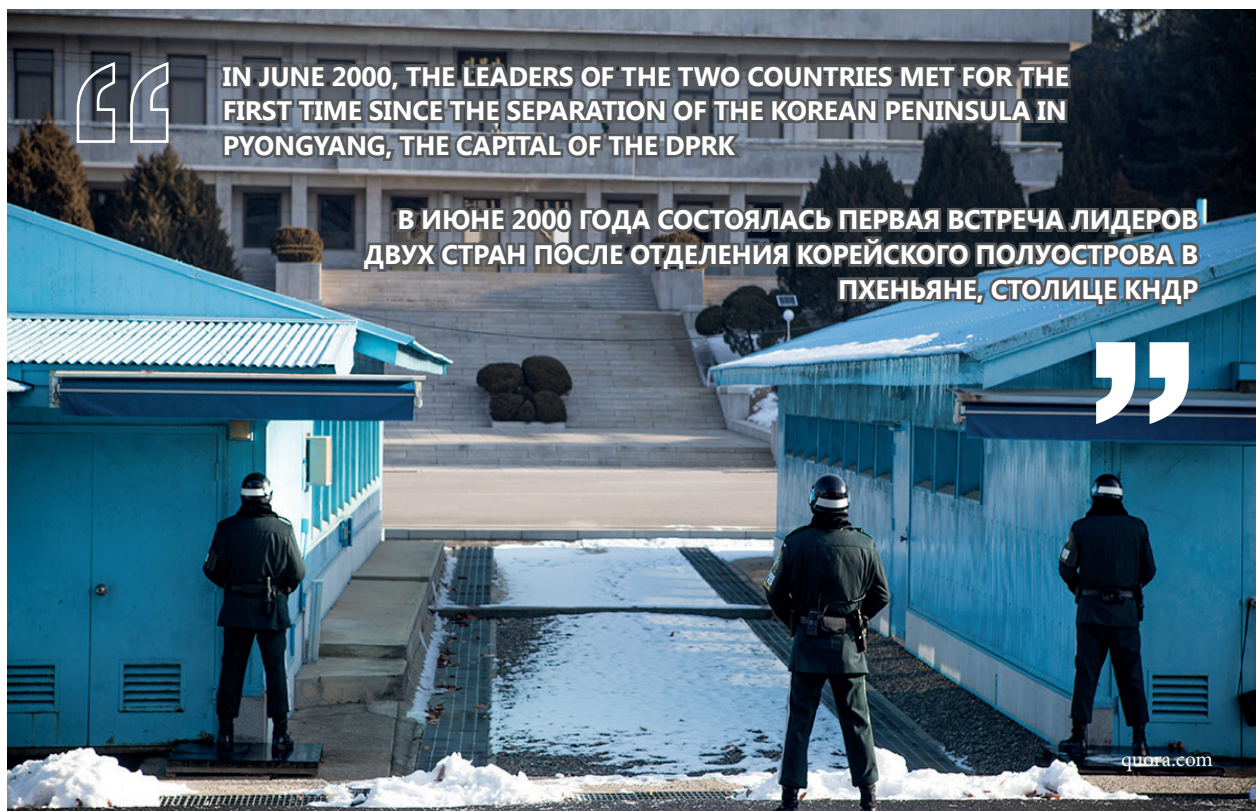
го и культурного сотрудничества, а также воссоединению семей и родственников, которые были разлучены в результате Корейской войны 1950-1953 годов.

Прошло два десятилетия с тех пор, как Северная Корея и Южная Корея провели первый межкорейский саммит в 2000 году. За эти двадцать лет было проведено несколько саммитов - в 2007 году и трижды в 2018 году. Ослабление военного режима на границе двух стран и развитие экономических отношений, а также денуклеаризация Корейского полуострова были главными темами в дискуссиях между Севером и Югом. В апреле 2018 года глава Северной Кореи Ким Чен Ын и президент Южной Кореи Мун Чже Ин впервые встретились лично [Гардиан, 2018]. В ходе встречи они договорились не создавать напряженность в отношениях между странами и подписали Пханмунджомскую декларацию о мире, процветании и объединении Корейского полуострова, в которой, в частности, упоминались совместные усилия по денуклеаризации государства.

IN JUNE 2000, THE LEADERS OF THE TWO COUNTRIES MET FOR THE FIRST TIME SINCE THE SEPARATION OF THE KOREAN PENINSULA IN PYONGYANG, THE CAPITAL OF THE DPRK

В ИЮНЕ 2000 ГОДА СОСТОЯЛАСЬ ПЕРВАЯ ВСТРЕЧА ЛИДЕРОВ ДВУХ СТРАН ПОСЛЕ ОТДЕЛЕНИЯ КОРЕЙСКОГО ПОЛУОСТРОВА В ПХЕНЬЯНЕ, СТОЛИЦЕ КНДР

states have been making efforts to restore economic cooperation and promote the unification. Despite the fact that North and South Korea have common historical past and ethnic background, the unification of the two countries is not an easy topic. The Korean question, the question of unity, complicated by North Korea's possession of nuclear weapons and the U.S. military presence in South Korea, still does not have an answer. Nevertheless, at the present moment, the main task of two Koreas is to create favorable conditions for continuing the inter-Korean dialogue, maintaining an atmosphere of trust and helping to avoid conflicts on the Korean Peninsula.

References:

1. Boston Globe (2009). Lee Hu-rak, Ex-major General Led South Korea's CIA, Helped Broker '72 Peace Deal. Retrieved from http://archive.boston.com/bostonglobe/obituaries/articles/2009/11/01/lee_hu_rak_ex_major_general_led_south_koreas_cia_helped_broker_72_peace_deal/. Accessed on 20.05.2020.
2. Guardian (2018). North and South Korean Leaders Promise 'Lasting Peace' for Peninsula. Retrieved from <https://www.theguardian.com/world/2018/apr/27/north-south-korea-summit-leaders-promise-lasting-peace-denuclearisation->

IN THE JOINT DECLARATION, THE TWO COUNTRIES AGREED TO FACILITATE THEIR REUNIFICATION, RESOLVE HUMANITARIAN ISSUES, PROMOTE ECONOMIC AND CULTURAL COOPERATION

В СОВМЕСТНОЙ ДЕКЛАРАЦИИ ДВЕ СТРАНЫ СОГЛАСИЛИСЬ СОДЕЙСТВОВАТЬ ОСОЕДИНЕНИЮ СТРАН, РЕШЕНИЮ ГУМАНИТАРНЫХ ВОПРОСОВ, РАЗВИТИЮ ЭКОНОМИЧЕСКОГО И КУЛЬТУРНОГО СОТРУДНИЧЕСТВА

Объединение Кореи и денуклеаризация Коре́йского полуострова относятся к числу сложных проблем, которые создают напряженность в мире. Эти вопросы выходят за рамки межкорейских отношений и имеют огромное глобальное значение. В настоящее время на Корейском полуострове существуют две страны с различными политическими системами, экономическими структурами и культурными ценностями. Однако эти две страны объединены одной нацией, которая не имела предпосылок для разделения, но была принужденно разделена по велению крупных держав. После первого межкорейского саммита июня 2000 года лидеры двух государств предпринимают усилия для восстановления экономического сотрудничества и содействия объединению. Несмотря на то, что Северная Корея и Южная Корея имеют общее историческое прошлое и этническое происхождение, объединение двух стран - нелегкая тема. Корейский вопрос, вопрос единства, осложненный владением ядерного оружия Северной Кореей ядерным

kim-jong-un-moon-jae-in. Accessed on 20.05.2020.

3. Kim, Sarah (2018). Summit in 2000 Made History with Big Hopes. Retrieved from <https://koreajoongangdaily.joins.com/news/article/article.aspx?aid=3047405>. Accessed on 20.05.2020.
4. Korean Culture and Information Service (2020a). Independence Movement. Retrieved from <http://russian.korea.net/AboutKorea/History/Independence-Movement>. Accessed on 20.05.2020.
5. Korean Culture and Information Service (2020b). Constitution. Retrieved from <http://www.korea.net/Government/Constitution-and-Government/Constitution>. Accessed on 20.05.2020.
6. Stack, Liam (2018). Korean War, a 'Forgotten' Conflict That Shaped the Modern World. Retrieved from <https://www.nytimes.com/2018/01/01/world/asia/korean-war-history.html>. Accessed on 20.05.2020.
7. Telegraph (2010). North Korea: A History. Retrieved from <https://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/asia/northkorea/8154335/North-Korea-a-history.html>. Accessed on 20.05.2020.
8. Tertitskiy, Fyodor (2018). How Kim Il Sung became North Korea's Great Leader. Retrieved from <https://www.nknews.org/2018/11/how-kim-il-sung-became-north-koreas-great-leader/>. Accessed on 20.05.2020.

оружием и военным присутствием США в Южной Корее, до сих пор не имеет ответа. Тем не менее, в настоящий момент главная задача двух Корей состоит в создании благоприятные условия для продолжения межкорейского диалога, поддержания атмосферы доверия и оказания помощи во избежание конфликтов на Корейском полуострове.

Источники:

1. Бостон Глоб (2009). Ли Ху Рак, Бывший Генерал-Майор ЦРУ Южной Кореи, Помог Мирному Соглашению 1972 Года. Доступен по адресу: http://archive.boston.com/bostonglobe/obituaries/articles/2009/11/01/lee_hu_rak_ex_major_general_led_south_koreas_cia_helped_broker_72_peace_deal/. Дата обращения: 20.05.2020.
2. Гардиан (2018). Лидеры Северной и Южной Кореи Обещают «Постоянный Мир» на Полуострове. Доступен по адресу: <https://www.theguardian.com/world/2018/apr/27/north-south-korea-summit-leaders-promise-lasting-peace-denuclearisation-kim-jong-un-moon-jae-in>. Дата обращения: 20.05.2020.
3. Ким, Сара (2018). Саммит в 2000 Году Вошел в Историю с Большими Надеждами. Доступен по адресу: <https://koreajoongangdaily.joins.com/news/article/article.aspx?aid=3047405>. Дата обращения: 20.05.2020.
4. Корейская Культурно-Информационная Служба (2020a). Движение за независимость. Доступен по адресу: <http://russian.korea.net/AboutKorea/History/Independence-Movement>. Дата обращения: 20.05.2020.
5. Корейская Культурно-Информационная Служба (2020b). Конституция. Доступен по адресу: <http://www.korea.net/Government/Constitution-and-Government/Constitution>. Дата обращения: 20.05.2020.
6. Стек, Лиам (2018). Корейская война, «Забывтый» Конфликт, Который Изменил Современный Мир. Доступен по адресу <https://www.nytimes.com/2018/01/01/world/asia/korean-war-history.html>. Дата обращения 20.05.2020.
7. Телеграф (2010). Северная Корея: История. Доступен по адресу: <https://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/asia/northkorea/8154335/North-Korea-a-history.html>. Дата обращения: 20.05.2020.
8. Тертитский, Федор (2018). Как Ким Ир Сен Стал Великим Лидером Северной Кореи. Доступен по адресу: <https://www.nknews.org/2018/11/how-kim-il-sung-became-north-koreas-great-leader/>. Дата обращения: 20.05.2020.

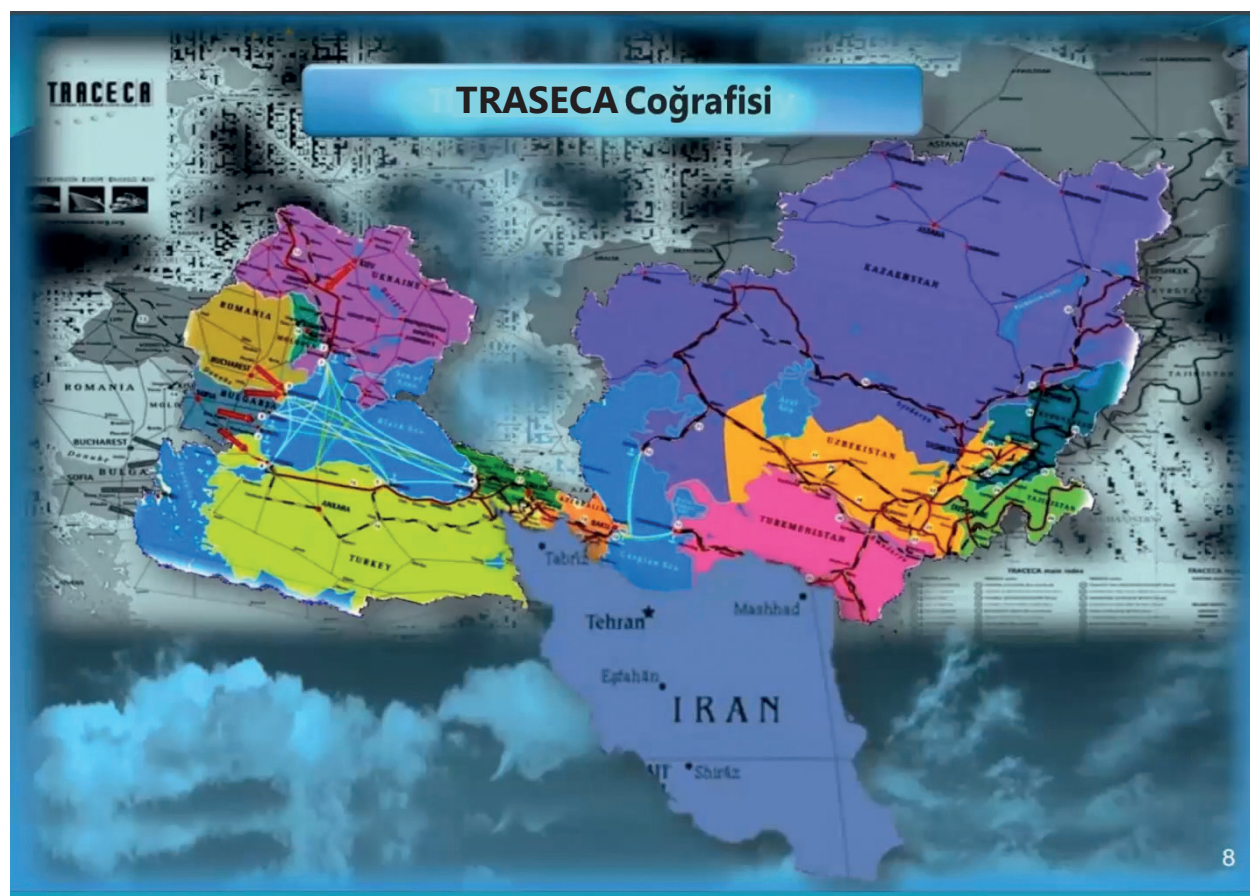

Dinara Talдыbayeva seminerinde, "TRASECA" (Transport Corridor Europe-Caucasus-Asia) programını kısaca açıklayarak, bu programın Avrupa Birliği'nin inisiyatifiyle ortaya çıktığını dile getirdi. "TRASECA" programının tarihçesini anlatan Dinara Talдыbayeva, programın coğrafi temellerine de detaylı olarak değindi. İpek Yolu'nun yeniden canlandırılması amacıyla çok modlu ulaşım için geliştirilen ve geliştirilen doğu-batı koridoru ile ilgili anlaşma, Avrupa Birliği tarafından 1993'te Brüksel'de 8 ülke tarafından (Azerbaycan, Ermenistan, Özbekistan, Kazakistan, Türkmenistan, Kırgızistan, Tacikistan) imzalanmıştır.

Seminerin devamında Dinara Talдыbayeva genel olarak "TRASECA" programının amaçlarına değinerek, programın organizasyon yapısını anlattı. 1998 yılından itibaren "TRASECA" programı kapsamında yaklaşık 82 farklı teknik, yardım ve yatırım projelerinin faaliyete geçtiğini bildiren Dinara Talдыbayeva, bu projelerin toplam maliyetinin 163 milyon dolara ulaştığını dile getirdi. 700 mil-

жылдан бері шамамен 82 түрлі техникалық, көмек және инвестициялық бағдарлама іске асырылғанын мәлімдеп, бұл жобалардың жалпы құны 163 миллион долларға жеткенін айтты. Ал 700 миллион доллар мүше елдердің порттарын қайта құрылымдау үшін бөлінгенін тілге тиек етті.

Семинар соңында Динара Талдыбаева «TRASECA» дәлізі қатысушы мемлекеттердің, әсіресе түркі республикаларының экономикалық интеграциясының нығаюына және сауда-экономикалық қатынастарының тереңдеуіне ықпал ете алатындығын айтты. Ол сондай-ақ, бағдарлама аясында Орталық Азия елдерінің көлік инфрақұрылымын нығайтуға жұмсалған инвестициялар аймақ мемлекеттерінің әлеуметтік-экономикалық жағдайының дамуына да септігін тигізетінін айтты.

yon doların ise üye ülkelerin limanlarının yeniden yapılandırılması için ayrıldığını belirtti.

Seminerin sonunda Dinara Talıdybayeva, "TRASE-CA" koridorunun katılımcı üye ülkelerin, özellikle Türk cumhuriyetlerinin arasında ekonomik entegrasyonun güçlenmesine, ticari-ekonomik ilişkile-

rin derinleşmesine katkısının büyük olabileceğini söyledi. Ayrıca program kapsamında Orta Asya ülkelerinin ulaşım altyapısının güçlendirilmesi için yapılan yatırımların bölge devletlerinin sosyo-ekonomik durumunun gelişmesine de katkı sağlayacağını belirtti.

10 MAYIS 2020 TARİHİNDE TOBB ETÜ ULUSLARARASI GİRİŞİMCİLİK BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ DR. ALİ OĞUZ DİRİÖZ, "COVID-19 VE ÖTESİ: DÜNYA SİYASET VE EKONOMİSİNDE BEKLENTİLER" BAŞLIKLIL SEMİNER VERDİ.

2020 ЖЫЛДЫҢ 10 МАМЫРЫНДА ТҮРКИЯ ПАЛАТАЛАР ЖӘНЕ БИРЖАЛАР ОДАҒЫ ЭКОНОМИКА ЖӘНЕ ТЕХНОЛОГИЯ УНИВЕРСИТЕТИ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ КӘСІПКЕРЛІК БӨЛІМІНІҢ ОҚЫТУШЫСЫ ДОКТОР АЛИ ОГУЗ ДИРИӨЗ «COVID-19: ӘЛЕМДІК САЯСАТ ПЕН ЭКОНОМИКАНЫҢ ДАМУ ПЕРСПЕКТИВАЛАРЫ» АТТЫ ТАҚЫРЫПТА СЕМИНАР ӨТКІЗДІ.

Доктор Али Огуз Дириөз семинарында COVID-19 індетімен күресте әлемнің көптеген бөліктерінде ұлттық мемлекеттің жаһандану жағдайындағы маңыздылығы туралы айтты. Мемлекеттердің денсаулық сақтау жүйесі неғұрлым күшті болса, COVID-19 індетіне соғұрлым қарсы тұра алатынын тілгетіе етті. Түркияның денсаулық сақтау жүйесіне тоқталған доктор Али Огуз Дириөз осындай қиын-қыстау замандағы медицина қызметкерлерінің еңбегі мен жанкештілігін ерекше атап өтті.

Семинар жалғасында доктор Али Огуз Дириөз қазіргі уақытта әлемде мобилизацияның әлдеқайда аз екенін еске сала отырып, көлік секторы мен өндірістің баяулауы мемлекеттердің экономикалық бәсеңдеуіне себеп болғанын мәлімдеді. Доктор Али Огуз Дириөз осыған дейін болған мұнай дағдарыстарына тоқталып, аталмыш саладағы бағаның құлдырауының негізгі себептерін атады. Ол қазіргі таңда мұнайдан гөрі су, электр энергиясы және жаңартылатын энергия сияқты көздердің стратегиялық маңызы

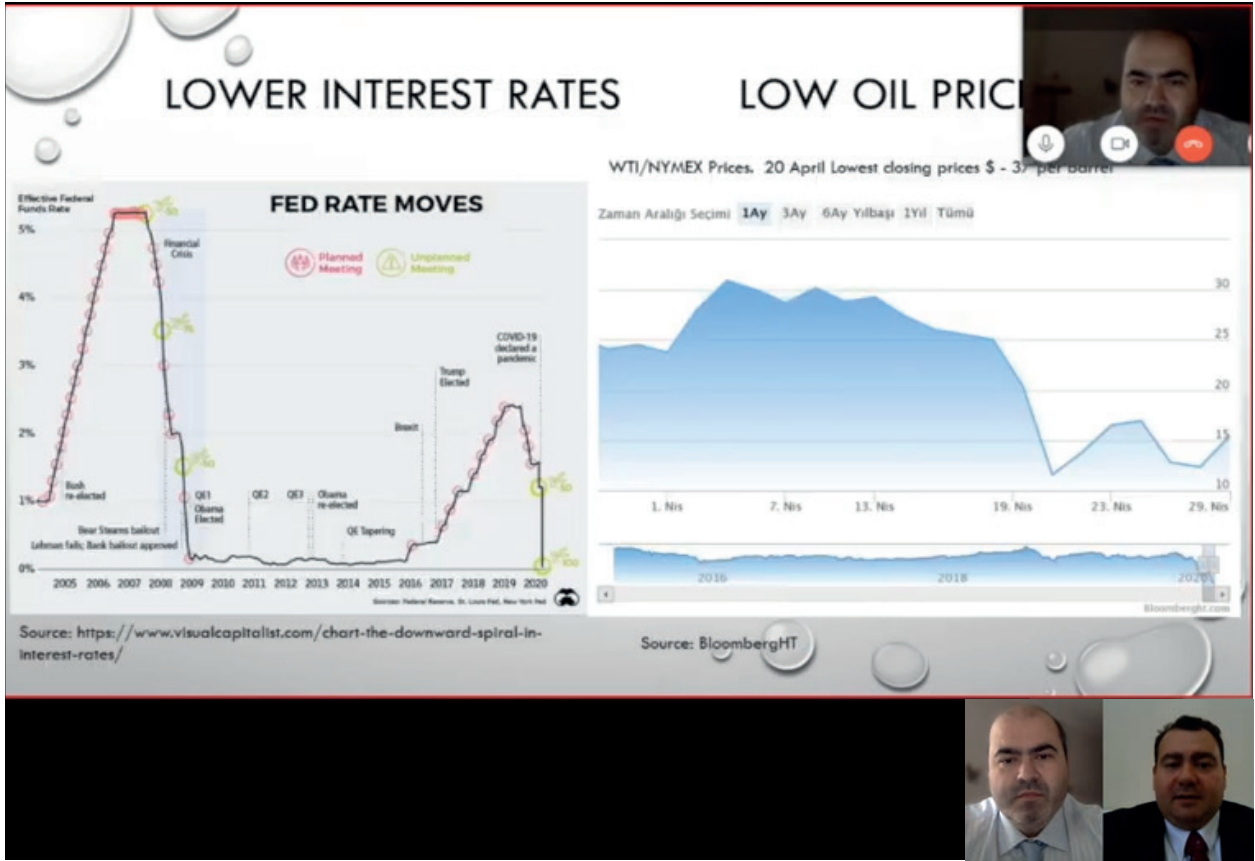
Dr. Ali Oğuz Diriöz seminerinde "COVID-19"-mücadelesinde dünyanın bir çok yerinde, ulus devletin küreselleşme karşısındaki önemini anlattı. Devletlerin ulusal sağlık sistemleri ne kadar güçlü ise, "COVID-19" salgınına karşı o kadar daha iyi mücadele verebildiklerini ifade etti. Türkiye'nin genel olarak sağlık sistemine değinen Dr. Ali Oğuz Diriöz, bu süreçte sağlık çalışanların ortaya koyduğu çalışma ve fedakarlıkların önemine değindi.

Seminerin devamında Dr. Ali Oğuz Diriöz, şu anda dünyada mobilizasyonun çok daha az olduğunu hatırlatarak, ulaşım sektörünün ve üretimin yavaşlamasının, genel olarak ülkelerin ekonomilerinin de yavaşlamasına neden olduğunu belirtti. Dr. Ali Oğuz Diriöz, geçmişte dünyada yaşanan petrol krizlerine değinerek, bu sektörde fiyatların düşüşünün ana se-

арта түскенін тілге тиек етті. Сондай-ақ, COVID-19 індетімен күресте Азия елдерінің эпидемиялық процесті сәтті басқара алғандығын мәлімдеп, бұл үрдіс одан әрі үдей түсетінін айтты.

Семинар соңында доктор Дириөз Али Огуз Түркия мен Еуропалық Одақ елдерінің дағдарысқа қарсы тұрудағы оң және теріс тұстарына назар аудара отырып, жалпы Түркияның жағдайы тұрақты екендігін атап өтті. Баяндама барысында доктор Али Огуз Дириөз жаһандық дағдарыс жағдайында «Белдеу және Жол» жобасы сауданы жандандыруға ықпал ете алатындығын сөз етті. Баяндамашы «Белдеу және Жол» жобасының саяси аспектілері мен жобаның артықшылықтары туралы айтып, өз сөзін аяқтады.

beplerinden bahsetti. Bugünlerde petrolden ziyade, su, elektrik, yenilenebilir enerji gibi kaynakların daha stratejik öneme sahip olduğunu dile getirdi. Öte yandan "COVID-19" mücadelesinde Asya ülkelerinin genel anlamda salgın sürecini daha başarılı yönetebildiğini ifade ederek, bu trendin daha da hızlanacağını vurguladı.

Seminerin sonunda Dr. Ali Oğuz Diriöz, Türkiye ve Avrupa Birliği ülkelerinin krizle müca-

delede karşılaştıkları olumlu ve olumsuz noktalara değinerek, genel itibarıyla Türkiye'nin durumunun istikrarlı olduğunu belirtti. Sözlerinin devamında Dr. Ali Oğuz Diriöz, küresel kriz ortamında ticaretin canlandırılmasına "Bir Kuşak Bir Yol" projesinin katkı sağlayabileceğini sözlerine ekledi. "Bir Kuşak Bir Yol" projesinin siyasi boyutlarına değinen sunucu, projenin avantajlarını anlatarak sözlerini tamamladı.

**14 MAYIS 2020 TARİHİNDE
AVRASYA ARAŞTIRMA
ENSTİTÜSÜ'NÜN ARAŞTIRMACISI
DR. ZHANDOS RANOV "COVID-19
SALGINININ ORTA DOĞU VE ORTA
ASYA ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ"
KONULU SEMİNER VERDİ.**

2020 ЖЫЛЫ 14 МАМЫРДА ЕУРАЗИЯ
ҒЫЛЫМИ-ЗЕРТТЕУ ИНСТИТУТЫНЫҢ
ҒЫЛЫМИ ҚЫЗМЕТКЕРІ ДОКТОР
ЖАНДОС РАНОВ «COVID-19
ІНДЕТІНІҢ ТАЯУ ШЫҒЫС ПЕН
ОРТАЛЫҚ АЗИЯҒА ӘСЕРІ»
ТАҚЫРЫБЫНДА СЕМИНАР ӨТКІЗДІ.

Доктор Жандос Ранов семинарында ко-
ронавирус (ғылыми атауы «COVID-19») ін-
детінің әлемге таралуына байланысты 2020
жылы Таяу Шығыс пен Орталық Азия ай-
мағындағы экономикалық өсу 2,8%-ға дей-
ін төмендейтінін тілге тиек етті. Бұл – 2008
жылғы әлемдік қаржы дағдарысы кезіндегі
өсу қарқынынан және 2015 жылғы мұнай
бағасының құлдырауынан әлдеқайда төмен
көрсеткіш. «COVID-19» індеті басталғаннан
бері мұнай бағасы жиырма жылдан астам
уақыт ішінде ең төменгі деңгейге жетіп, 50%-
ға төмендеді. Доктор Жандос Ранов басқа
тауар бағалары да әлемдік экономикалық
өсімнің баяулауына байланысты төменде-
генін айтты.

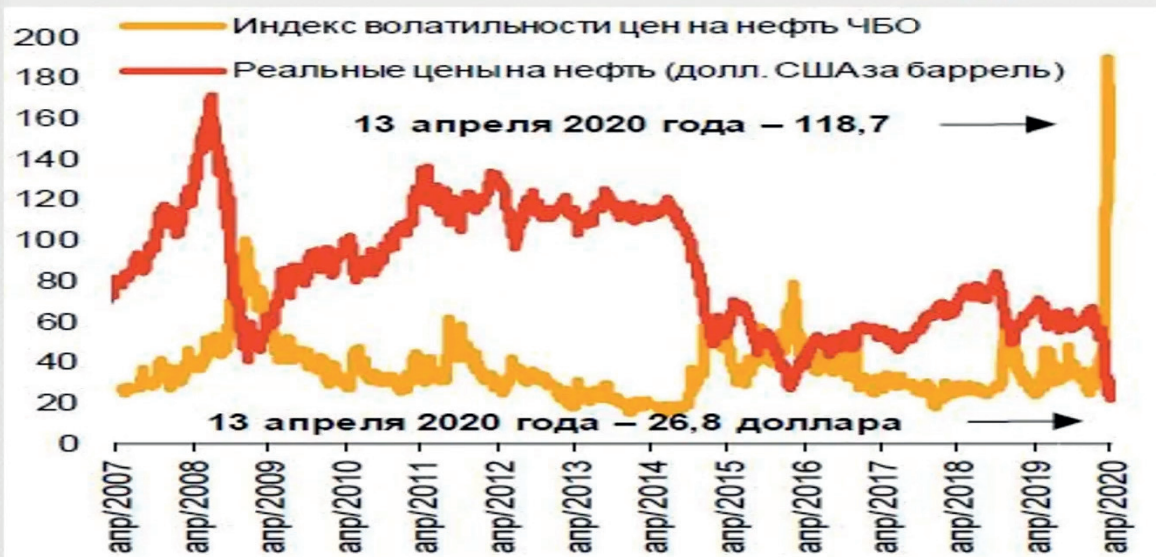
Семинар жалғасында доктор Жандос Ра-
нов үкіметтер тарапынан енгізілген қозға-
лыс шектеулері мұнайға деген сұранысты
төмендеткенін және мұнай экспорттаушы

ERI

AVRASYA
ARAŞTIRMA
ENSTİTÜSÜ

Ahmet Yesevi Üniversitesi

**Индекс волатильности цен на нефть ЧБО и реальные цены на
нефть (Индекс и цены в долларах США за баррель)**

Сальдо счета текущих операций (В процентах ВВП)

Примечание. Счет первичных доходов показывает потоки доходов между резидентами и нерезидентами. Первичные доходы отражают возмещение за предоставление труда и финансовых активов (в форме прямых инвестиций, портфельных инвестиций, других инвестиций и резервных активов) и за передачу природных ресурсов в аренду. Счет вторичных доходов показывает текущие трансферты между резидентами и нерезидентами, включая денежные переводы работников. КЦА — Кавказ и Центральная Азия.

Dr. Zhandos Ranov seminarinde, korona virüs (bilimsel ifadesiyle "COVID-19") salgınının dünyaya yayılmasıyla 2020'de Orta Doğu ve Orta Asya bölgesindeki ekonomik büyümenin %-2,8'e kadar düşeceğini dile getirdi. Bu ise, 2008 yılındaki küresel mali krizi sırasında ki büyüme oranından ve 2015 yılındaki petrol fiyatı şokundan daha düşük bir orandır. "COVID-19" salgınının başladığından bu yana petrol fiyatları yirmi yılı aşkın bir süredir en düşük seviyesine düşmüş, diğer bir ifadeyle yüzde 50 oranında düşüş göstermiştir. Dr. Zhandos Ranov, diğer emtia fiyatlarının da dünya ekonomik büyümesindeki yavaşlama nedeniyle düşüğünü belirtti.

Seminerin devamında Dr. Zhandos Ranov, hükümetler tarafından uygulanan hareket kısıtlamalarının petrol talebini azalttığı ve

елдер мен басқа елдер арасындағы өндіріс көлеміне қатысты жаңа келісім жасалмағанын айтты. Рановтың айтуынша, мұнай бағасының төмендеуі соншалықты маңызды, Еуразиядағы барлық мұнай экспорттаушы елдерде, оның ішінде қымбат өндіруші елдер есебінен нарықтық үлесін арттыра алатын елдерде бюджеттің және экспорттық кірістердің төмендеуі күтіледі. Кейбір елдерде мұнай мен шикізат тауарлары түсімінің азаюы дағдарысты жеңуге бағытталған шаралар қабылдау мүмкіндігін төмендетумен қатар, валюта бағамдары мен мемлекеттік бюджетке қысым көрсетіп, қаржылық теңгерімді әлсіретеді.

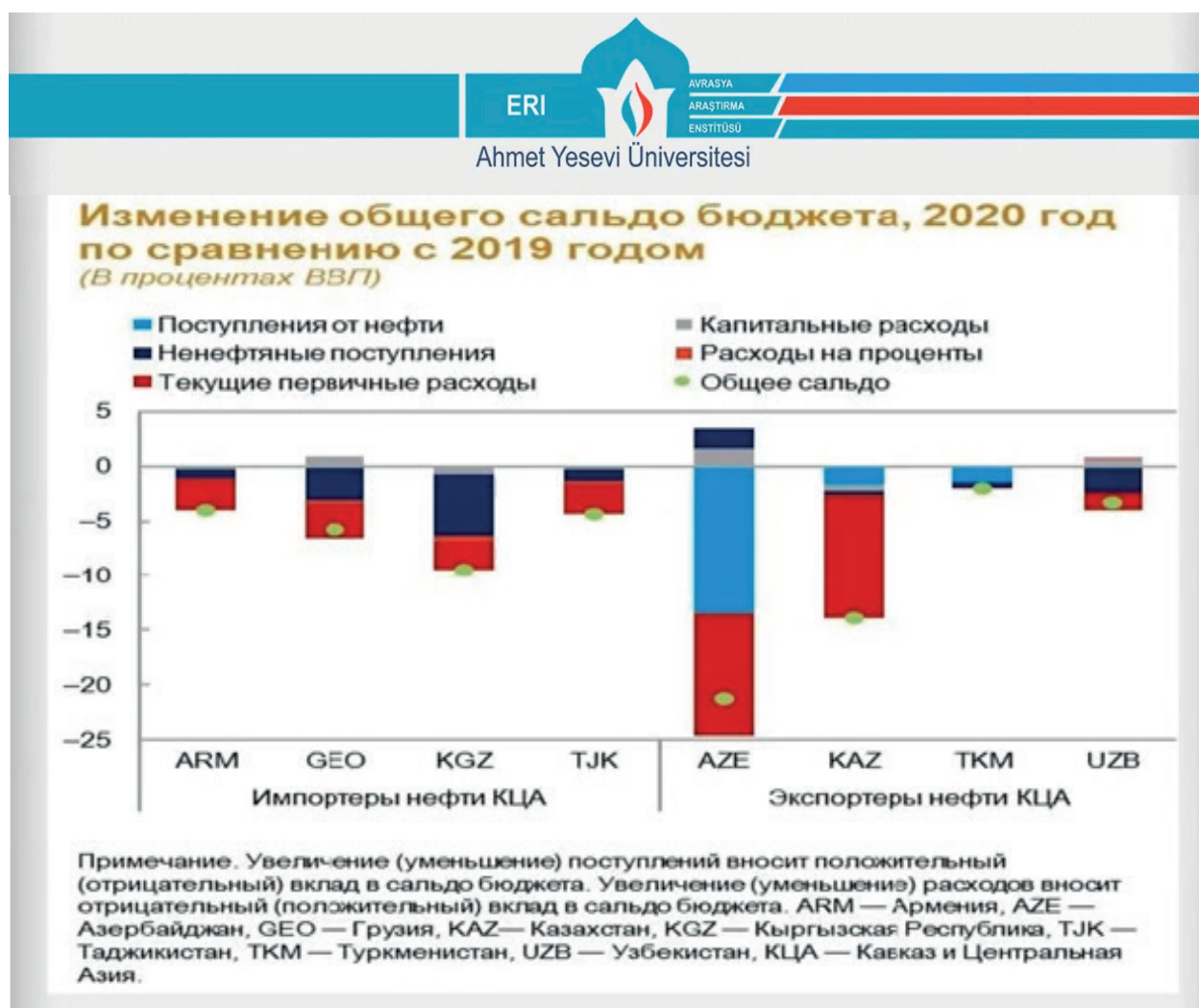
Семинар соңында доктор Жандос Ранов алдағы кезеңде сұраныстың үлкен күйзелістерін және мұнай бағасының күрт құл-

petrol ihraç eden ÷lkeler ile diğер ÷lkeler arasındaki ÷retim hacimleri ÷zerinde yeni bir anlaşма yapılmadıđını dile getirdi. Ranov'a göre petrol fiyatlarındaki düş÷ş o kadar önemlidir ki, daha yüksek maliyete sahip ÷retici ÷lkeler pahasına pazar paylarını artırabilecek olanlar dahil olmak ÷zere, Avrasyа'daki petrol ihraç eden tüm ÷lkelerde bütçe ve ihracat gelirlerinde bir düş÷ş beklenmektedir. Bazı ÷lkelerde petrol ve hammadde emtia gelirlerindeki düş÷ş, krizin ÷stesinden gelmek için önlemler alma yeteneđini de azaltarak, döviz kurları ve devlet bütçesi ÷zerinde baskı oluştұracaktır ve finansal dengeleri zayıflatacaktır.

Seminerin sonunda Dr. Zhandos Ranov, önümüzdeki dönemde, talepte büyük şoklar ve petrol fiyatlarında sert bir düş÷ş yaşıayan petrol ihraç eden ÷lkelerin, petrol dışı sektörle-

дырауын бастан кешірген мұнай экспорттаушы елдер мұнайдан тыс секторларға ұзақ мерзімді зиян келтірмеу үшін шаралар қабылдауы қажет екенін айтты. Доктор Ранов өсу құбылмалылығы мен автоматты тұрақтандырғыштардың жалпы әлсіздігін ескере отырып, мемлекеттік институттар жиынтық сұранысты арттыру үшін уақытша ынталандыру шараларын қолдана алатындығын айтып, өз сөзін аяқтады.

re uzun vadeli zarar gelmesini önlemek için tedbir almaları gerektiđini anlattı. Dr. Ranov, büyümenin oynaklığı ve otomatik dengeleyicilerin genel zayıflıđını göz önünde bulundurarak, devlet kurumlarının, toplam talebi artırmak için geçici teşvik tedbirleri alabileceklerini ifade ederek sözlerini tamamladı.

**21 MAYIS 2020 TARİHİNDE
AVRASYA ARAŞTIRMA
ENSTİTÜSÜ'NÜN UZMAN
ARAŞTIRMACISI DAUREN ABEN
"KAZAKİSTAN'DAKİ ASKERİ DEPO
PATLAMALARI: ÖĞRENİLMİYEN
DERSLER" KONUSU SEMİNER VERDİ.**

2020 ЖЫЛЫ 21 МАМЫРДА ЕУРАЗИЯ
ҒЫЛЫМИ-ЗЕРТТЕУ ИНСТИТУТЫНЫҢ
АҒА ҒЫЛЫМИ ҚЫЗМЕТКЕРІ
ДӘУРЕН ӘБЕН «ҚАЗАҚСТАННЫҢ
ӘСКЕРІ ҚОЙМАЛАРЫНДАҒЫ
ЖАРЫЛЫСТАР: АЛЫНБАҒАН
САБАҚТАР» ТАҚЫРЫБЫНДА
СЕМИНАР ӨТКІЗДІ.

Dauren Aben seminerinde, Temmuz 2019'da, Kazakistan'ın Türkistan bölgesinin Arys şehrinde askeri depolarda mühimmat patlamaları meydana geldiğini belirterek, bunun sonucunda üç kişinin öldüğünü ve birçok kişinin yaralandığını dile getirdi. Patlama nedeniyle 44 bin kişinin tahliye edildiğini dile getiren Dauren Aben, gerçekleşen söz konusu olayın büyük sosyal sorunlar yarattığını açıkladı. Patlama sırasında toplam 96 milyar tengelik

Дәурен Әбен семинарында 2019 жылдың шілде айында Қазақстанның Түркістан облысының Арыс қаласында орналасқан әскери бөлімше аумағындағы оқ-дәрі қоймасында жарылыстар болғанын және оның нәтижесінде үш адам қаза болып, көптеген адам жарақат алғанын тілге тиек етті. Дәурен Әбен жарылыс салдарынан 44 мың адам эвакуацияланғанын және бұл оқиға үлкен әлеуметтік мәселелер туғызғанын айтты. Ол жарылыс кезінде 96 млрд. теңге көлемінде оқ-дәрі жоғалғанын және оқиғаның жалпы шығыны 143 млрд. теңгені құрағанын мәлімдеді. Оқиға аясында түрлі деңгейдегі 16 әскери қызметшіге қатысты тергеу басталды.

Семинар жалғасында Дәурен Әбен 2010 жылы Арыс қаласында әскери оқ-дәрі сақталатын қоймаларға қатысты заң бұзушылықтар анықталғанын хабарлады. Дәурен Әбен оқиғаның адамдардың қаза табуы, материалдық шығындар және қоршаған ортаға залал келтіруі сияқты тікелей салдарларымен қатар, әлеуметтік-экономикалық және институционалдық салдары да бар екенін атап өтті. Ол мұндай оқиғалар бұрын елдің басқа аймақтарында да орын алғанын еске салды. Сондай-ақ, ол елдің әскери қоймаларында бұрын болған оқ-дәрі жарылыстарын тексеру тәжірибесі туралы баяндады. Дәурен Әбен 2010 жылы басқа сарапшылармен бірге осындай жарылыстардың зардаптарын зерттеу жұмыстарына қатысқанын атап өтіп, 2001 жылдан бері Қазақстандағы оқ-дәрі қоймаларында 6 жарылыс оқиғасы болғанын айтты.

Unlearned lessons

Research findings and recommendations were communicated to government representatives on several occasions, but this has not helped to prevent the 2019 explosion...

mühimmat kaybedildiğini, olayın toplam zararının ise 143 milyar tenge olduğunu belirtti. Olay çerçevesinde, çeşitli düzeylerde 16 askeri personel ile ilgili soruşturma başlatılmaktadır.

Seminerin devamında Dauren Aben, Arys şehrindeki mühimmat depoları ile ilgili olarak 2010 yılında ihlaller tespit edildiğini açıkladı. Dauren Aben; insan hayatının kaybı, maddi kayıplar ve çevreye zarar verilmesi gibi olayın doğrudan sonuçlarına ek olarak, sosyo-ekonomik ve kurumsal sonuçların da olduğuna dikkat çekti. Bunun gibi benzer olayların ülkenin diğer bölgelerinde daha önce de meydana geldiğini hatırlattı. Ayrıca ülkenin askeri depolarında geçmişteki bu tür mühimmat patlamalarını soruşturma deneyiminden de bahsetti. 2010 yılında Dauren Aben'in diğer uzmanlarla birlikte bu tür patlamaların sonuçlarını incelemeye katıldığını açıkladı. 2001 yılından bu yana, Kazakistan'daki mühimmat depolarında 6 patlama olayı gerçekleşmiştir.

Seminerin sonunda Dauren Aben, 2009 yılında gerçekleşen patlama ile 2019'daki olayı karşılaştırarak, 2009 yılındaki patlamanın da önemli maddi hasara yol açtığını dile getirdi. 2009'daki olay sırasında da yerel halk arasında

Семинар соңында Дәурен Әбен 2009 жылғы оқиғаны 2019 жылғы болған оқиғамен салыстырып, 2009 жылғы жарылыс та айтарлықтай материалдық шығын әкелгенін мәлімдеді. 2009 жылғы оқиға кезінде де жергілікті халық арасында дүрбелең туындады және билік тұрғындарды эвакуациялап, зардап шеккендерге өтемақы төлеуде табандылық таныта алмады. Жарылыстан кейін құрылған тексеру комиссиясының жұмысына қатысқан Дәурен Әбен және басқа сарапшылар оқ-дәрілерді сақтау және жою бойынша мемлекеттік мекемелерге арналған ұсыныстар тізімін дайындады. Болашақта осындай жарылыстарды болдырмау үшін шараларды күшейту қажет.

паник yaşanmış ve yetkililer tahliyeyi organize etmek ve mağdurlara tazminat ödemek konusunda yetersiz davranmışlardı. Patlama sonrasında kurulan inceleme komisyonunda yer alan Dauren Aben ve diğer uzmanlar, devlet kurumlarına mühimmatın depolanması ve atılması konusunda bir tavsiye listesi hazırladılar. Benzer patlamaların ileride yaşanmaması için tedbirlerin artırılması gerekmektedir.

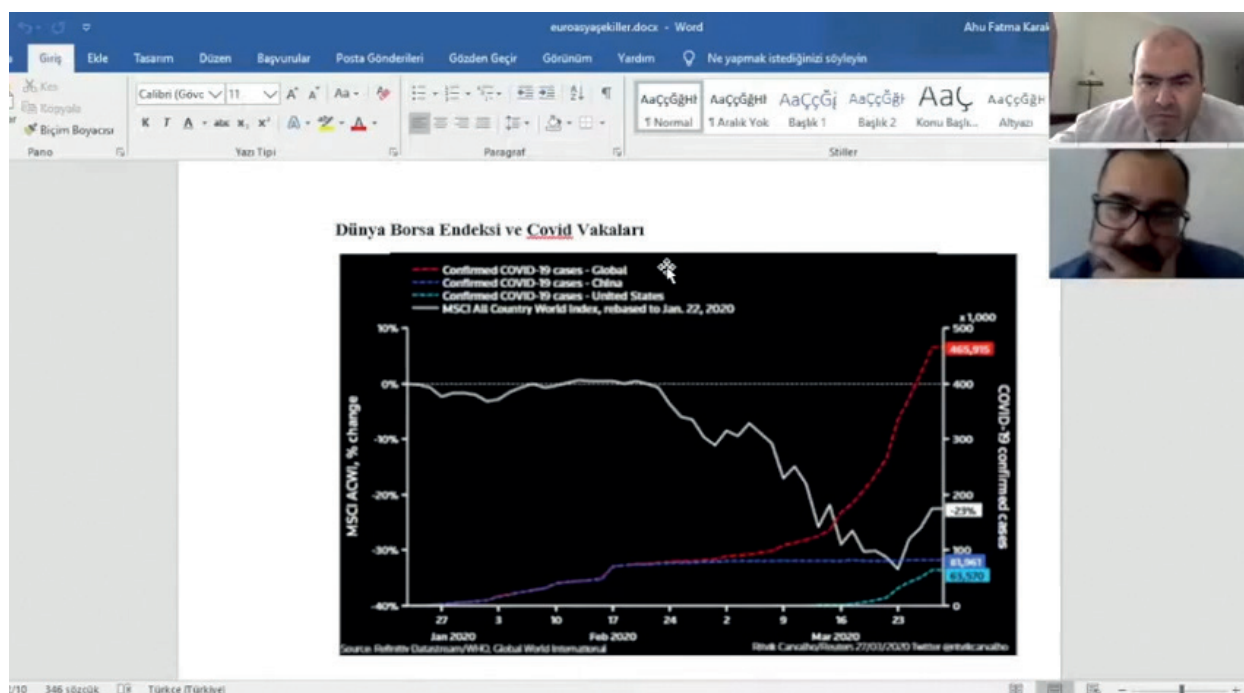
28 MAYIS 2020 TARİHİNDE AVRASYA ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ TARAFINDAN DÜZENLENEN SEMİNERDE SELÇUK ÜNİVERSİTESİ İKTİSAT BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FATİH MANGIR, "COVID-19 ETKİSİNDE AVRASYA EKONOMİLERİ" BAŞLIKLİ TEBLİĞ SUNDU.

2020 JYLY 28 MAMYRDA EYRAZYA FYLYMY-ZERTTEY İNSTYTUTY FYYMDASTYRFAN SEMİNARDA SELÇUK UNİVERSİTESİ EKONOMİKA BÖLİMİNİŇ PROFESSORY, DOKTOR FATİH MANGYR «COVID-19 İNDETİ KEZİNDEŇ EYRAZYA EKONOMİKALARY» ATTY BAYNDAMA JASADY.

Prof. Dr. Fatih Mangır seminerinde, koronavirus (bilimsel ifadesiyle "COVID-19") salgınının

Профессор, доктор Фатих Мангыр семинарында коронавирус (ғылыми атауы «COVID-19») індеті әлемдік экономикаға бұрын-соңды болмаған деңгейде әсер еткенін мәлімдеді. Денсаулық пен экономика арасындағы байланыстың маңыздылығын атап өткен баяндамашы әлемдегі COVID-19 індеті туралы статистикалық ақпаратқа назар аударды. Түркияда COVID-19 індеті басталған күндері өлім-жітім деңгейі 10% шамасында болғанын, ал қазіргі уақытта 1%-ға дейін төмендегенін айтты.

Семинар барысында профессор, доктор Фатих Мангыр «COVID-19» індеті барлық дерлік елдердің өсу қарқынының төмендеуіне, жұмыссыздық деңгейінің артуына, инфляция деңгейінің өсуіне және төлем балансының бұзылуына себеп болғанын атап өтіп, жалпы қаржы нарықтарында баяулау үрдісі байқалғанын айтты. Профессор, доктор Фатих Мангыр мұндай жағдайда қазыналық саясат, ақша-несие саясаты және құрылымдық шаралар қолдану қажеттігін тілге тиек етті. Қазыналық саясат аясында шығындар арттырылып, салықтар төмендетілетінін айтты. Ақша-несие саясаты шеңберінде ақша-несие экспансиясы арттырылып, пайыз-

dünya ekonomisini daha önce hiç görülmemiş bir şekilde etkilediğini dile getirdi. Sağlık ile ekonomi arasındaki ilişkinin çok önemli bir şekilde ortaya çıktığını belirten sunucu, dünyada yaşanan COVID-19 salgınının istatistiki bilgilerine değindi. Türkiye'de COVID-19 salgınının başladığı günlerde %10 civarında başlayan ölüm oranlarının, şu anda %1'e kadar gerilediğini açıkladı.

Seminerin devamında Prof. Dr. Fatih Mangır, COVID-19 salgınının ülkelerin hemen hepsinin büyüme oranında bir düşüşe, işsizlik oranlarında artışa, enflasyon oranlarında yükselişe ve ödemeler dengelerinin bozulmasına sebep olduğunu açıklayarak, genel olarak finansal piyasalarda kırılmalık yaşandığını belirtti. Böyle bir durumda hangi politikaların kullanılması gerektiği meselesine değinen Prof. Dr. Fatih Mangır, bu süreç içerisinde maliye politikaları, para politikaları ve yapısal tedbirler kullanılacağını dile getirdi. Maliye politikası olarak sürekli harcamaların artacağını, vergi indirimleri-

дық мөлшерлемелер төмендетілетінін және несие жеңілдіктері қамтамасыз етілетінін жеткізді. Ал құрылымдық шаралар аясында әлеуметтік қамсыздандыру саласында реформалар жасалып, сандық түрлендіру жүзеге асырылатынын, сондай-ақ құқықтық және демократиялық қадамдар жасалатынын түсіндірді.

Семинар соңында профессор, доктор Фатих Мангыр COVID-19 індетінің әлемге әсерін әлемдік қор нарығының индексі, АҚШ-та ауыл шаруашылығынан тыс салаларда жұмыспен қамту, Қытайдың өндірістік деректері, Еуропалық Одақтағы 10 жылдық облигациялар кірісінің өзгеруі және PMI индексі («Purchasing Managers' Index»: Искерлік белсенділік индексі) тақырыптарында талқылады. Профессор, доктор Фатих Мангыр баяндама соңында Еуразия аймағында қабылданған шаралар мен жалпы аймақтағы ахуал туралы мағлұмат берген соң, бар-

eurowaspekiler.docx - Word

Tablo Araçları

Ahu Fatma Karak

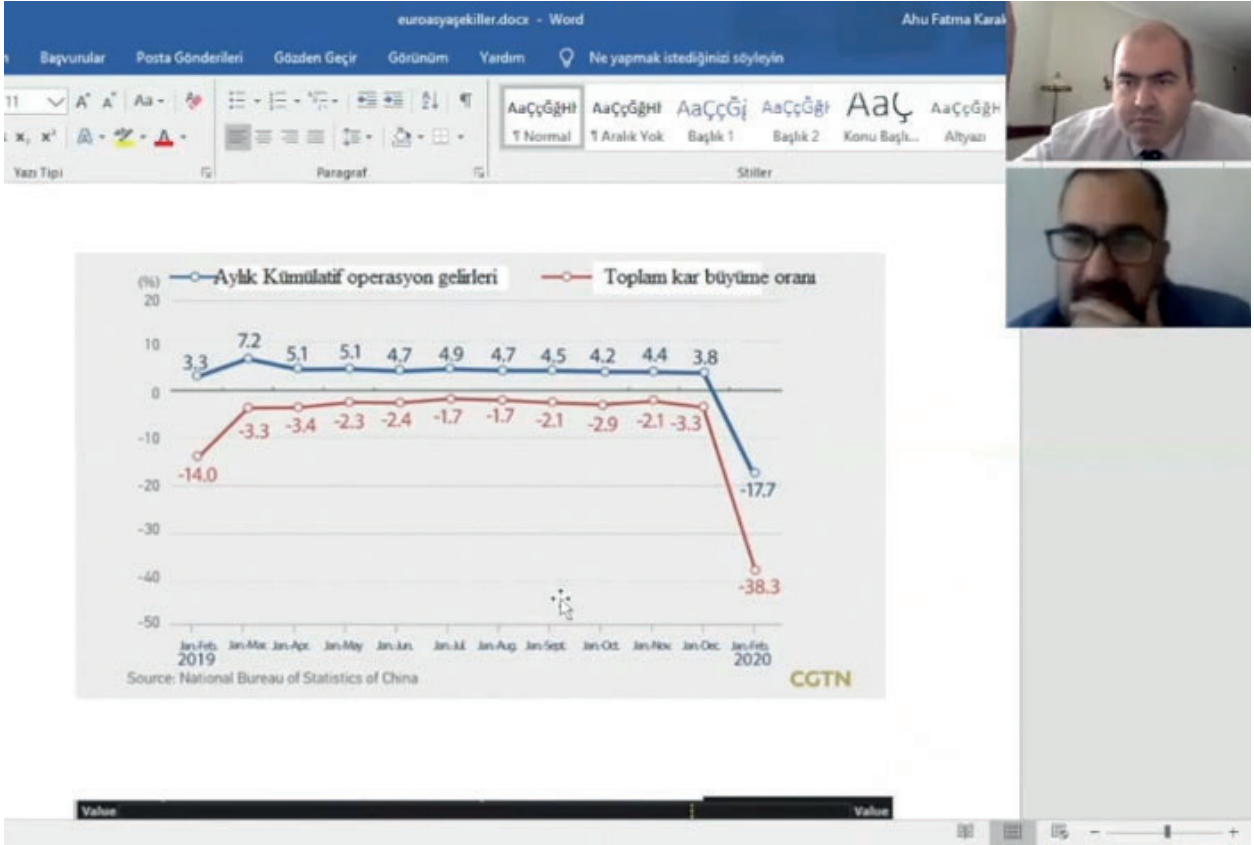
Yazı Tipi

Paragraf

Stiller

	sağlık sektörü	hizmet sektörü	sağlık sektörü	hizmet sektörü	sağlık sektörü	hizmet sektörü	sağlık sektörü	hizmet sektörü	sağlık sektörü	hizmet sektörü	sağlık sektörü	hizmet sektörü	sağlık sektörü	hizmet sektörü	sağlık sektörü	hizmet sektörü	sağlık sektörü	hizmet sektörü	sağlık sektörü	hizmet sektörü
Orta Asya	Kazakistan	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek
	Kırgız Cumhuriyeti	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek
	Moğolistan	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek
	Tacikistan	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek
	Türkmenistan	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek
	Özbekistan	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek
Doğu Avrupa ve Kafkasya	Ermenistan	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek
	Azerbaycan	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek
	Belarus	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek
	Gürcistan	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek
	Moldova	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek
	Ukrayna	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek
Rusya	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek	Yüksek

Görüş (Türkiye)

nin yapılacağını; para politikası olarak parasal genişlemenin artacağını, faiz indirimleri yapılacağını, kredi kolaylıkları sağlanacağını; yapısal tedbirlerde ise sosyal güvenlik reformların yapılacağını, dijital dönüşüm uygulamalarının yapılacağını, hukuki ve demokratik adımlar yapılacağını anlattı.

Seminerin sonunda Prof. Dr. Fatih Mangır COVID-19 salgınının dünya üzerindeki etkilerini;

dünya borsa endeksi, ABD'deki tarım dışı istihdam, Çin'in endüstriyel verileri, Avrupa Birliği'ndeki 10 yıllık bono getirilerindeki değişim ve PMI endeksi ("Purchasing Managers' Index": Satınalım Müdürleri Endeksi) başlıklarında ele aldı. Prof. Dr. Fatih Mangır sunumunun sonunda, Avrasya bölgesinde alınan tedbirleri ve genel olarak bölgenin durumunu anlattı ve herkese sağlık dileyerek sözlerini tamamladı.

**28 MAYIS 2020 TARİHİNDE
AVRASYA ARAŞTIRMA
ENSTİTÜSÜ'NÜN ARAŞTIRMACISI
ERKİNBЕК TURGUNOV,
"KAZAKİSTAN'IN BAŞKENTİNİN
TAŞINMA NEDENLERİ" BAŞLIKLІ
SEMİNER VERDİ.**

2020 ЖЫЛДЫҢ 28 МАМЫРЫНДА
ЕУРАЗИЯ ҒЫЛЫМИ-ЗЕРТТЕУ
ИНСТИТУТЫНЫҢ ҒЫЛЫМИ
ҚЫЗМЕТКЕРІ ЕРКІНБЕК ТҰРҒЫНОВ
«ҚАЗАҚСТАН АСТАНАСЫН КӨШІРУ
СЕБЕПТЕРІ» АТТЫ ТАҚЫРЫПТА
СЕМИНАР ӨТКІЗДІ.

Erkinbek Turgunov seminerinde, 1917 yılın-
da Alaş aydınlarının seçtiği Semey şehrinden
başlayarak, Kazakistan'ın kurucu Cumhurbaş-
kanı Nursultan Nazarbayev'in 32 kriteri dikka-
te alarak seçtiği Nur-Sultan'a kadar başkent
unvanı taşıyan şehirleri tek tek dile getirdi.

Еркінбек Тұрғынов семинарында 1917 жылы Алаш зиялылары таңдаған Семей қаласынан бастап Қазақстанның Тұңғыш Президенті – Елбасы Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаевтың 32 өлшем бойынша таңдаған Нұр-Сұлтан қаласына дейін астана болған қалалардың әрқайсысына жеке-жеке тоқталып өтті. Тұрғынов сонымен бірге астананы өзгерту немесе көшіруге қатысты әлемдік тәжірибе мен мұндай шешім нәтижесінде туындаған кейбір қиындықтар туралы баяндады.

Семей, Орынбор, Қызылорда, Алматы және Нұр-Сұлтан қалаларының астана атанғанға дейінгі ерекшеліктерін сипаттаған Еркінбек Тұрғынов 1917 жылы 13 желтоқсанда Алаш Орда үкіметі құрылған кезде Әлихан Бөкейханның үкімет басшысы болғанын және Семей қаласы астана ретінде таңдалғанын айтты.

Семинар жалғасында Еркінбек Тұрғынов 1920 жылы 26 тамызда астана атанған Орынбордың ерекшеліктеріне және сол кезеңде қазақ зиялыларының ресми, әрі рухани астанасы болған бұл қаланың тек Қазақстандағы ғана емес, сонымен бірге жаңа

**Алматы қаласы
1929-1998 жж**

ERI

Ahmet Yesevi Üniversitesi

1998 жылдан Астана
2019 жылдың 20-наурызынан бастап
Нұр-Сұлтан қаласы Қазақстанның астанасы
болады

Turgunov ayrıca, Dünya genelinde başkent değıştirme veya taşımayla ilgili alınan kararların yerine getirilmesi ve bu hususta yaşanan birtakım zorluklara da değindi.

Semey, Orynbor, Kızılorda, Almatı ve Nur-Sultan şehirlerinin başkent unvanına sahip olmadan önceki özelliklerini anlatan Erkinbek Turgunov, 13 Aralık 1917 tarihinde Alaş Orda Hükümeti kurulduğunda hükümetin başına Alihan Bökeyhan'ın geçtiğini ve Semey'in başkent seçildiğini dile getirdi.

Seminerin devamında Erkinbek Turgunov, 26 Ağustos 1920 yılında başkent unvanı alan Orynbor'ın özelliklerine ve o devirde Kazak aydınlarının hem resmi hem de manevi başkenti olan bu şehrin sadece Kazakistan'da değil aynı zamanda yeni kurulan Sovyetler Birliği çapın-

құрылған Кеңес Одағындағы географиялық және саяси маңыздылығына да тоқталды. Баяндамашы Қазақстанның оңтүстік аймағында орналасқан Ақмешіт астана болып жарияланғаннан кейін қала атауы Қызылорда болып өзгертілгенін және бұл қала Кеңес Одағының идеологиясын таратудың негізгі ошағы болғанын тілге тиек етті.

1929-1998 жылдар аралығында Қазақстанның астанасы болған сонымен бірге, тәуелсіз Қазақстанның алғашқы астанасы Алматы қаласының ерекшеліктерін қарастырған Еркінбек Тұрғынов халық бостандығы, демократия және адам құқықтары сияқты мәселелерді одан әрі нығайтуды мақсат тұтқан Қазақстанның Тұңғыш Президенті – Елбасы Нұрсұлтан Назарбаевтың астана туралы ойларымен бөлісті.

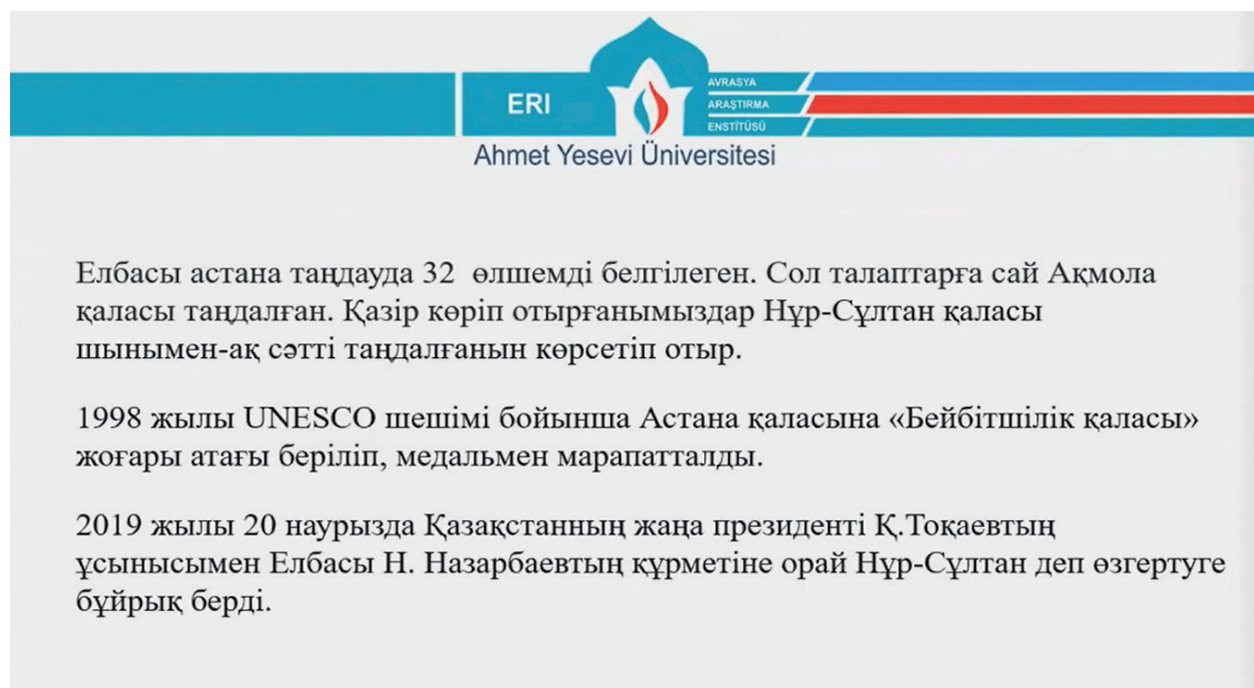
daki coğrafi ve siyasi önemi üzerinde de durdu. Kazakistan'ın güney bölgesinde yer alan Akmeşit'in (Akmescit) başkent ilan edilmesiyle şehrin adının Kızıl-Orda (Kırmızı Şehir) olarak adlandırıldığını dile getiren sunucu, Sovyetler Birliği'nin ideolojisini geniş tabana yaymak için burayı merkez üssü olarak kullandığını belirtti.

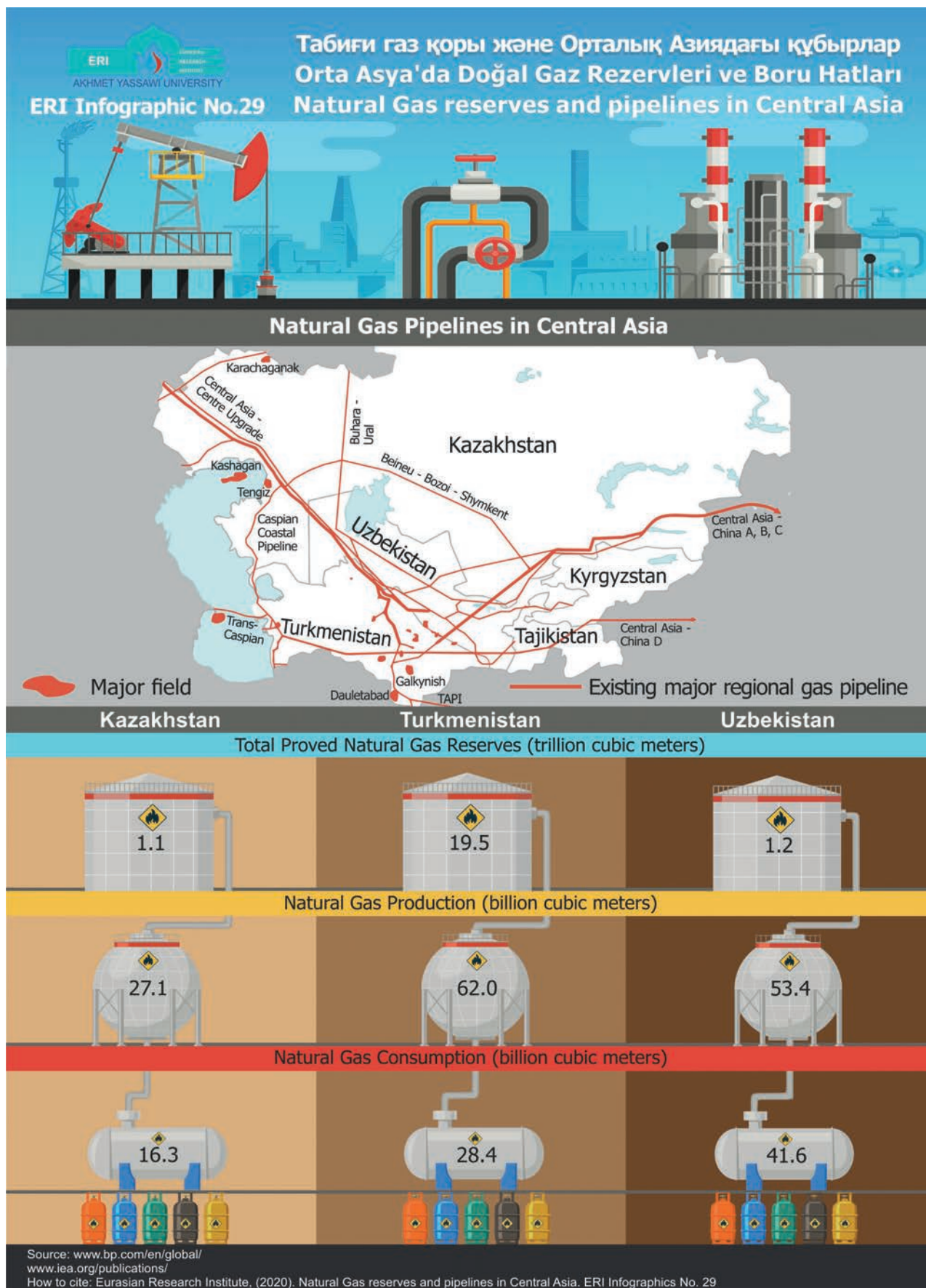
1929-1998 yılları arasında Kazakistan'ın başkenti olan ve aynı zamanda bağımsız Kazakistan'ın ilk başkenti olan Almatı'nın özelliklerini değerlendiren Erkinbek Turgunov, halkın hürriyeti, demokrasi ve insan hakları gibi hususları daha da güçlendirmeyi hedef seçen Kazakistan'ın kurucu Cumhurbaşkanı Nursultan Nazarbayev'in başkent konusundaki düşüncelerini paylaştı.

Seminerin sonunda Erkinbek Turgunov, bazı ülkelerin başkent değiştirmeye maruz bırakılmasından dolayı yaşanan çeşitli sıkıntıları dile

Семинар соңында Еркінбек Тұрғынов кей-бір елдерде астананың өзгеруіне байланысты туындаған әртүрлі мәселелер жайлы айтты. Еркінбек Тұрғынов тәуелсіздіктің алғашқы кезеңдерінен бастап толеранттылық пен бейбітшілік негізінде құрылған Қазақстанның мақтан тұтатын астанасы – Нұр-Сұлтан қаласының қысқа мерзімде әлемнің бейбітшілік орталығына айналуы жолында нық қадамдар жасалғанын айтып, өз сөзін аяқтады.

getirildi. Bağımsızlığını ilk safhalarından başlayıp hoşgörü ve barış temeli üzerine politikalarını inşa eden Kazakistan'ın gurur başkenti Nur-Sultan'ın, kısa zamanda dünyanın barış merkezi olma yolunda emin adımlar attığını dile getiren Erkinbek Turgunov, son olarak Nur-Sultan'ın bu özelliklerini detaylandırarak sözlerini tamamladı.

Asya Avrupa / Азия Еуропа
(Haber – Yorum) / (Ақпараттық сараптама)

Avrasya Araştırma Enstitüsü Yayınıdır
Еуразия ғылыми-зерттеу институты басылымы

Haziran 2020 Sayı: 52
Маусым 2020 жыл №52